

**MATEMATICKO-FYZIKÁLNÍ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

David Jaromír Šebánek

Vizualizace trasování procesů v Linuxu

Katedra distribuovaných a spolehlivých systémů

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jan Kára, Ph.D.

Studijní program: Informatika (B0613A140006)

Praha 2025

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Beru na vědomí, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona v platném znění, zejména skutečnost, že Univerzita Karlova má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle §60 odst. 1 autorského zákona.

V ..... dne .....

Podpis autora

Poděkování. Chtěl bych především poděkovat svému vedoucímu, kterým byl RNDr. Jan Kára, Ph.D., a to za neustálou podporu a ochotu pomoci mi napsat tuto práci. Chtěl bych také poděkovat Michalu Koutnému, který mne a vedoucího dostal do kontaktu. Dále chci poděkovat Yordanu Karadzhovi, Ph.D., díky němu jsem byl schopen lépe pochopit KernelShark a vyvíjení pluginů pro něj. Nakonec bych chtěl poděkovat rodině a přátelům za neustálou podporu, malou i velkou.

Název práce: Vizualizace trasování procesů v Linuxu

Autor: David Jaromír Šebánek

Katedra: Katedra distribuovaných a spolehlivých systémů

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jan Kára, Ph.D., Katedra distribuovaných a spolehlivých systémů

Abstrakt: Abstrakt. Tato bakalářská práce se zabývá trasováním v operačním systému Linux s důrazem na aplikaci KernelShark. Teoretická část popisuje principy trasování a dostupné vizualizační nástroje, zatímco praktická část představuje návrh a realizaci několika vylepšení KernelSharku. Mezi hlavní rozšíření patří úprava grafického rozhraní pro efektivnější práci s Trace-cmd, rozdělování vybraných typů událostí, vizualizace NUMA topologie systému (zejména NUMA uzlů, jader a procesorů v jádrech), plugin pro sledování nečinnosti procesů a plugin pro příjemnější analýzu záznamů zásobníku jádra. Kromě toho byla přidána i drobnější technická vylepšení. Každé rozšíření je doplněno technickým popisem, vývojem a uživatelskou dokumentací a zhodnocením, nakolik byla splněna stanovená očekávání.

Klíčová slova: Linux, trasování

Title: Visualization of tracing of processes in Linux

Author: David Jaromír Šebánek

Department: Department of Distributed and Dependable Systems

Supervisor: RNDr. Jan Kára, Ph.D., Department of Distributed and Dependable Systems

Abstract: Abstract. This bachelor's thesis focuses on tracing in the Linux operating system with an emphasis on the KernelShark application. The theoretical part describes tracing principles and available visualization tools, while the practical part presents the design and implementation of several KernelShark enhancements. Key improvements include a GUI modification for more efficient work with Trace-cmd, splitting of selected event types, visualization of the system's NUMA topology (mainly NUMA nodes, cores, and processors within cores), a plugin for monitoring process idleness, and a plugin for more user-friendly analysis of kernel stack trace records. Additionally, minor technical improvements were made. Each enhancement is accompanied by a technical description, development and user documentation, and an evaluation of how well the defined expectations were met.

Keywords: Linux, tracing

Obsah

Úvod	9
1 Trasování v Linuxu	11
1.1 Definice trasování a použití	11
1.2 Podpora v Linuxu	11
1.2.1 Linuxové Kernel Tracepoints	11
1.2.2 Trasování událostí	12
1.2.3 Ftrace	14
1.2.4 Perf	18
1.2.5 Kprobes	19
1.2.6 Histogramy událostí	20
1.2.7 Další trasovací technologie	22
1.3 LTTng - Linux Trace Toolkit: next generation	23
2 Vizualizace trasovacích dat	25
2.1 Proč vizualizovat	25
2.2 HPerf	25
2.3 Flame Graphs	26
2.4 TraceShark	26
2.5 KernelShark	28
3 KernelShark	31
3.1 O autorech	31
3.2 Instalace	31
3.3 Použití	32
3.4 Pluginy	36
3.5 Architektura programu	38
4 Obecná analýza a stanovení požadavků	40
4.1 Pluginy a modifikace	40
4.1.1 Označení modifikací v kódu	41
4.2 Výběr vylepšení	41
4.2.1 Lepší analýza zásobníku kernelu	41
4.2.2 Dělení vlastnictví událostí souvisejících se dvěma procesy	43
4.2.3 Vizualizace nečinnosti procesů	44
4.2.4 Vizualizace NUMA topologie CPU vedle grafu	45
4.2.5 Dodatečná vylepšení	46
5 Record Kstack	49
5.1 Cíl	49
5.2 Analýza	49
5.2.1 Návrh	49
5.2.2 Implementace	49
5.3 Vývojová dokumentace	49
5.4 Uživatelská dokumentace	50

5.5	Rozšíření	50
5.6	Zhodnocení splnění požadavků	50
6	Stacklook	52
6.1	Cíle	52
6.2	Analýza	53
6.2.1	Propojení pluginu s KernelSharkem	53
6.2.2	Analýza modulů řešení	53
6.2.3	Údaje v informačním řádku	55
6.2.4	Získání záznamů zásobníku	56
6.2.5	Plugin pro nemodifikovaný KernelShark	56
6.3	Vývojová dokumentace	56
6.4	Uživatelská dokumentace	57
6.4.1	Jak sestavit a instalovat Stacklook	57
6.4.2	Jak zapnout/vypnout Stacklook	59
6.4.3	Jak používat Stacklook	59
6.4.4	Bugy a chyby	66
6.4.5	Doporučení	67
6.5	Rozšíření	67
6.6	Kritika	67
6.7	Zhodnocení splnění požadavků	68
7	Couplebreak	70
7.1	Cíle	70
7.2	Terminologie	70
7.3	Analýza	71
7.3.1	Vytváření umělých záznamů	71
7.3.2	Stav Couplebreaku	73
7.3.3	Úprava rozhraní datových streamů	73
7.3.4	Nové Couplebreak API	74
7.3.5	Konfigurace	74
7.3.6	Filtry	75
7.3.7	Propojení s relacemi	75
7.3.8	Kompatibilita sched_events s Couplebreakem	75
7.3.9	Zamítnutá alternativní řešení	75
7.4	Vývojová dokumentace	76
7.4.1	Modifikované a nové soubory	76
7.4.2	Logická struktura modifikace	77
7.5	Uživatelská dokumentace	78
7.5.1	Instalace	78
7.5.2	Uživatel GUI	78
7.5.3	Vývojář	78
7.5.4	Bugy a chyby	82
7.6	Rozšíření	82
7.7	Kritika	84
7.8	Zhodnocení splnění požadavků	85

8	Naps	86
8.1	Cíle	86
8.2	Analýza	86
8.2.1	Propojení s KernelSharkem	86
8.2.2	Kreslení obdélníků do grafu	87
8.2.3	Nap obdélníky	87
8.2.4	Konfigurace	88
8.2.5	Plugin pro nemodifikovaný KernelShark	88
8.3	Vývojová dokumentace	88
8.4	Uživatelská dokumentace	89
8.4.1	Instalace	89
8.4.2	Naps v GUI	91
8.4.3	Bugy a chyby	96
8.4.4	Doporučení	96
8.5	Rozšíření	96
8.6	Kritika	97
8.7	Zhodnocení splnění požadavků	97
9	NUMA Topology Views	98
9.1	Cíle	98
9.2	Terminologie	99
9.3	Analýza	100
9.3.1	Hwloc	100
9.3.2	Hlášení chyb	101
9.3.3	Konfigurační dialog	101
9.3.4	Konfigurace NUMA TV	102
9.3.5	Grafická reprezentace topologie	103
9.3.6	Relace	105
9.3.7	Zařazení mezi existující kód	106
9.3.8	Zamítnutá alternativní řešení	106
9.4	Vývojová dokumentace	107
9.4.1	Modifikované a nové soubory	107
9.4.2	Logická struktura modifikace	108
9.4.3	Nové prvky v hlavičkových souborech	109
9.5	Uživatelská dokumentace	110
9.5.1	Stav při otevření KernelSharku	110
9.5.2	Konfigurace	110
9.5.3	GUI	112
9.5.4	Podpora relací	117
9.5.5	Bugy a chyby	117
9.6	Rozšíření	117
9.7	Kritika	118
9.8	Zhodnocení splnění požadavků	119
10	Dodatečná vylepšení	123
10.1	Aktualizace kódu zaškrtačích políček	123
10.2	Zpřístupnění barev užívaných v grafu	123
10.3	Reakce objektů v grafu na přejetí myší	124

10.4	Měnitelné nápisy v hlavičce grafu	124
10.5	NoBoxes	125
Závěr		127
10.6	Shrnutí práce	127
Seznam obrázků		128
Seznam tabulek		129
Seznam použitých zkratk		130
A Přílohy		131
A.1	První příloha	131

Úvod

Na světě je mnoho počítačů, mnoho operačních systémů a mnohem více programů pro tyto systémy. Moderní systémy hojně využívají přepínání mezi programy k zefektivnění využívání existujících zdrojů, snaží se tak být co nejeftivnější. Mnoho větších systémů je dnes distribuovaných, s mnoha procesory a technologiemi, které se snaží využít tyto výpočetní jednotky v maximální možné míře.

Ovšem systém není vždy schopen sám zvýšit výkon. V tom případě je nutné začít zkoumat, kde se práce zdržuje, na co se nejvíce čeká a proč se na to čeká. Nalezený problém se pak může hlouběji zanalyzovat a výkon tak s vyřešeným problémem navýšit.

Na hledání problémů existuje mnoho metod, nicméně tato práce se bude zabývat pouze jednou z nich - trasování systému. Trasování systému je ve zkratce úkon, při kterém se na systému spustí nějaká práce společně s programem, který zaznamenává, co přesně systém během práce dělá. Program pak zaznamenaná data uloží. Tato data jsou ovšem často zakódována tak, aby se šetřilo místem - uživatel z těchto dat mnohem více spíš nic nevyčte než naopak.

Na záchranu přicházejí interpreti těchto dat, často s grafickým prostředím, jejichž cílem je vizualizace trasování. Vizualizace pak představí data uživateli v takovém formátu, že v nich již lze hledat místa, kde výkon systému nebyl dostatečně vysoký. Jedním z takových vizualizačních nástrojů je program KernelShark pro Linux. Avšak žádný program není dokonalý, KernelShark nevyjímaje.

KernelShark dokáže efektivně zobrazit rozhodnutí systémového plánovače úloh, na jakém CPU proces pracoval, než šel spát, na jakém CPU práci obnoví, jak dlouho období nečinnosti trvá a podobně. KernelShark ale neumožňuje snadno získat důvod usnutí procesu, na kterou událost nebo proces čeká. K tomuto je nutné využít další nástroje. Analýza problémů pak musí spoléhat na dalších několik nástrojů pro získání celé představy o systému a událostech v něm, což je v praxi obtížné, často až nemožné.

Cíle práce

Cíle práce jsou primárně dva: hlouběji představit trasování, jeho vizualizaci a KernelShark, než jak je pouze nastiňuje úvod, a vylepšit KernelShark tak, aby analýza trasovacích dat byla informativnější a uživatelsky příjemnější.

Struktura práce

Kapitoly práce lze rozdělit na dvě části. První část je teoretická a její součástí jsou kapitoly jedna až tři. V nich se hlouběji popisuje trasování v Linuxu, nástroje pro sběr a vizualizaci trasovacích dat a speciálně věnuje jednu kapitolu KernelSharku. Druhá část je zaměřená na vylepšení KernelSharku a pokrývá kapitoly čtyři až deset. Zde se analyzují požadavky na vylepšení, vytvářejí se technická rozhodnutí pro implementaci, součástí jsou i vývojové a uživatelské dokumentace,

spolu s rozšířeními pro každé vylepšení, příklady využití a zhodnocení splnění podmínek. Každé vylepšení má vlastní kapitolu, dodatečná vylepšení jsou seskupena v jedné kapitole a jejich popisy jsou stručnější. Závěr práci shrnuje.

1 Trasování v Linuxu

V této kapitole si představíme trasování systémů, specificky trasování v operačním systému Linux. Zároveň představíme i některé nástroje, díky kterým lze trasovací data sbírat. Po přečtení kapitoly by měl mít čtenář alespoň hrubou představu o konceptu trasování a o jeho podpoře trasování na Linuxu, hlavně o částech, které budou relevantní pro zbytek práce. Čerpat budeme hlavně z oficiální dokumentace Linuxu [Linux-Tracing].

1.1 Definice trasování a použití

Trasování lze definovat jako „sběr událostí a jejich dat, které se staly během běhu trasovaného systému či trasovaného procesu“. Logování lze definovat podobně, nicméně trasování je většinou akce sběru nízkourovňových dat, která slouží hlavně vývojářům. Trasovací data pak slouží k pohledu na chování systému jako celku, jak spolu některé události souvisí a detailní informace o každé události. Tato data převážně slouží k diagnostice systémů - ať už se jedná o hledání anomálií, míst pro optimalizace, či jako způsob ladění.

1.2 Podpora v Linuxu

Linux široce podporuje trasování kernelu různými způsoby, některé na sebe mohou navazovat. Jedním ze způsobů je použití tracepointů v kernelu. Dalším je *tracefs* systém k trasování událostí. Zajímavé jsou kprobes. Pro tuto práci nejzajímavějšími technologiemi pak budou *ftrace* a právě *systém k trasování událostí*. Krom vyjmenovaných existují další způsoby a nástroje pro trasování, nicméně vyjmenování všech není ani nutné, ani zajímavé.

Následující sekce nepředstavují vyčerpávající seznam existujících technologií, nýbrž jen výběr takových, které se autorovi zdály relevantní k této práci či obecně zajímavé. Relevantní technologie jsou více rozepsané. Technologie zajímavé jsou pak zmíněny na konci a bez tolika detailů.

1.2.1 Linuxové Kernel Tracepoints

Pro trasování částí kernelu obsahuje Linux podporu skrze tzv. tracepoints, počestně „tracepointy“. Těmi se dají označit místa v kódu jádra a k těmto místům připojit sondovací funkce. Dokumentace kernelu rozlišuje tracepointy na zapnuté a vypnuté. Vypnuté tracepointy nemají na chod kernelu vliv, kromě nepodstatné časové (kontrola podmínky) a paměťové (existence v kódu) stopy. Tracepoint je vypnutý, pokud nedostal sondovací funkci. Opakem je pak zapnutý tracepoint - když kód přechází přes něj, zavolá se sonda tracepointu a po své práci se vrací na místo volání. Sondovací funkce mohou dělat různou práci, ale častým úkolem je vytvořit trasovací událost v místě tracepointu a zapsat ji na konec trasovacího bufferu. Trasovací buffer je v paměti, má omezenou velikost a je cyklický (po zapsání N událostí, kde N je kapacita bufferu, se před zapsáním další události vyhodí událost nejstarší).

Tracepointy lze deklarovat a definovat pomocí souboru `linux/tracepoint.h`. V tomto souboru jsou definována makra a funkce pro tyto účely. Makrům se dodají názvy tracepointu, prototyp sondy a názvy jejích parametrů. Hlavička také obsahuje soubor funkcí, s nimiž lze přiřazovat sondy tracepointům pomocí registrací a deregistrací. Lze také kontrolovat, zdali je tracepoint zapnutý, přičemž toto je implementováno tak, že není potřeba řešit podmíněné větvení výpočtu. Důležitou funkcí pak je i volání sondy daného tracepointu přes funkci `trace_<název tracepointu>(<argumenty>)`. Dokumentace kernelu doporučuje nazývat tracepointy ve stylu „`subsystém_název-události`“. Takto se standardně nazývají ostatní tracepointy v jádře. Tracepoint bude po definici globálně přístupný v celém kernelu a tento formát názvů zabraňuje kolizím. Sondy se předávají při registraci a jsou to nějaké funkce. Při kompilaci se pak kontroluje správný typ funkce.

Tracepointy pak lze vložit jak do regulárních funkcí, tak do inline funkcí, statických inline funkcí i do rozvinutých cyklů. Nedoporučuje se volat tracepointy či kontrolovat zdali jsou zapnuté uvnitř hlavičkových souborů z důvodů vedlejších efektů include direktiv se zapnutým makrem `CREATE_TRACE_POINTS`, které nakonec vyústí v nemalý inline a mohou kernel zpomalovat. Proto existuje navíc soubor `tracepoint-defs.h`, který obsahuje funkce, které se mají použít namísto přímého volání a kontroly.

1.2.2 Trasování událostí

S tracepointy 1.2.1 generujícími události můžeme pracovat i více. Základní práci s tracepointy, které vytváří trasovací události, umožňuje systém trasování událostí (dále také nazýván „trasovací systém pro události“). Události zde označují statické tracepointy, které jsou v kernelu k dispozici po kompilaci.

Adresář `/sys/kernel/tracing/`

Systém s podporou trasování obsahuje v adresáři `/sys/kernel/tracing/` (dále „trasovací adresář“) soubory a podadresáře, díky nimž lze komunikovat s trasovacím systémem pro události. Dohromady se tomuto souborovému systému říká *tracefs*. Předně lze zde zapnout či vypnout různé typy událostí různými způsoby, např. pro zapnutí události „`sched/sched_waking`“ lze buď napsat:

```
echo 1 > /sys/kernel/tracing/events/sched/sched_waking/enable
```

nebo

```
echo 'sched_waking' >> /sys/kernel/tracing/set_event
```

Pro vypnutí stačí buď předat v prvním způsobu nulu, v druhém pak stačí před název události vložit vykřičník (stále v rozsahu jednoduchých uvozovek). Je možné zapnout či vypnout i všechny události daného podsystému, nebo pracovat s událostmi pouze nějakého modulu kernelu.

Formát událostí

Každá událost obsahuje i soubor se svým formátem. V něm je definována struktura dat události, název a identifikátor události a formát tisku této události.

Předepsaný formát je pak využíván při čtení dat z binárních trasovacích záznamů. Data události jsou strukturována do datových polí ve formátu `field:field-type field-name; offset:N; size:N;`. Offset značí offset daného pole v trasovacím záznamu a size je velikost v bajtech. Každá událost obsahuje pole označená prefixem `common_`, události pak mohou dále specifikovat vlastní pole, např. událost „`sched_wakeup`“ obsahuje pole s ID procesu probouzeným procesem, jemuž událost patří.

Filtrování událostí

Ne všechny události daného typu je nutné sbírat při trasování, někdy nás mohou zajímat jenom pokud splňují další podmínky. Trasování událostí dovozuje specifikovat filtry, tj. predikáty, které se vyhodnotí při každém záznamu dané události. Tyto filtry pak mohou cílit na jednotlivá datová pole. Pro číselná pole se dají použít klasické relační operátory na ekvivalenci (`==`), rozdílnost (`!=`), vztah menší/větší (nebo roven) (`<`, `>`, `<=`, `>=`), bitové „a zároveň“ (`&`). Pro pole s textem se dají použít operátory na ekvivalenci, rozdílnost a podobnost (`~`). Operátor pro podobnost pak očekává text ve složitých uvozovkách, který může obsahovat sekvenci abecedních znaků, wildcard znaky `?` a `*`, nebo třídu znaků (mezi hranatými závorkami `[]`). Například můžeme zkusit filtrovat pro jméno končící na „`shell`“ a písmena „`s`“, nebo „`t`“, nebo „`u`“: `some_text_field ~ "*shell[stu]"`. Pokud je v textovém poli ukazatel na string v uživatelském prostoru, musíme za název pole dodat `.ustring`. Pokud obsahuje pole ukazatel na funkci, pak musí být dle formátu typu `long` a za název pole se musí připsat `.function`. Pole typu `cpumask` nebo skalární pole obsahující číslo CPU lze filtrovat pomocí uživatelem zadané CPU masky ve formátu seznamu CPU. Například výraz `target_cpu & CPUS17-42` vyfiltruje události, jejichž hodnota v poli `.target_cpu` se nachází v rozsahu CPU 17 až 42. Predikáty pro různá pole se dají spojovat přes boolovské operátory a oddělovat závorkami.

Filtry lze přidat k dané události v trasovacím adresáři do souboru `filter` v adresáři události. Stačí přes `echo` zapsat do obsahu tohoto souboru daný predikát. Pokud chceme filtry vyčistit, stačí do souboru zapsat `0`.

Filtry lze nastavovat i pro celé subsystémy (resp. lze nastavit filtr všem událostem přes nastavení pro subsystém, čímž omezíme nutnost opakování stejných příkazů). V tom případě je nutno si dát pozor, aby všechny události v podsystému měly filtrovaná pole. Pokud tomu tak není, je daný filtr ignorován a událost používá filtr předchozí. Jistojistě budou vždy fungovat filtry na pole společná všem událostem.

Spouštění událostí

Každá událost může navíc spouštět „příkazy“, když je zrovna vyvolána. Událost může mít vícero spouštěčů. Tyto příkazy mají vlastní filtry, podobně jako filtry pro události. Událost, která neprosteoupí filtrem nějakého spouštěče tento spouštěč nevyvolá. Spouštěče bez filtrů se vždy spustí. Podstatnou vlastností spouštěčů je, že je lze spustit, aniž by byla samotná událost trasována. Tracepoint události se zavolá, ale pokud není zapnut, nebude událost trasována, nicméně spouštěče (a jejich filtry) spuštěny budou. Tohoto „polo-vypnutí“ se dá docílit skrze příkazy spouštěčů.

Podobně jako u filtrů se spouštěče přidávají do nějakého souboru události v trasovacím adresáři. Tímto souborem je **trigger** v adresáři události, pro kterou chceme spouštěč vytvořit. Formát výrazu přidání spouštěče:

```
echo 'command[:count] [if filter]' > trigger
```

Pro odstranění stačí před **command** přidat vykřičník. Část **if filter** vyžaduje napsání slova **if** a pak filtrovacího predikátu, jako pro filtr události. Část **s :count** pak říká, kolikrát bude spouštěč spuštěn. Zmíníme i chování operátoru **>**, který se chová jako operátor **>>** pro operace přidání a odebrání, tj. je nutno odebírat po jednom.

Spouštěcí příkazy jsou předem dány a jsou to právě tyto:

- *enable_event/disable_event* - tyto příkazy buď zapnou nebo „polo-vypnou“ specifikovanou událost při každém vyvolání spouštěcí události. Formát pro tyto příkazy je **enable_event/disable_event:<system>:<event>**, kde **<system>** je název systému, kterému patří událost jménem **<event>**. U těchto příkazů není povoleno mít více spouštěčů (buď zapínacích, nebo vypínacích) pro jeden typ události.
- *stacktrace* - tento příkaz zapíše záznam zásobníku do trasovacího bufferu. Může být jen jeden na spouštěcí událost.
- *snapshot* - tento příkaz vytvoří snapshot při spouštěcí události. Může být jen jeden na spouštěcí událost. Snapshot ve zkratce prohodí současný trasovací buffer s novým bufferem a původní buffer si uloží do souboru **snapshot**. Lze tak nasbírat zajímavé informace bez neustálých zápisů na disk.
- *traceon/traceoff* - tyto příkazy zapínají, nebo vypínají trasovací systém. Není povoleno mít více stejných příkazů na spouštěcí událost.
- *hist* - tento příkaz agreguje vyvolávání spouštěcí události. Data jsou pak využívána v histogramech událostí 1.2.6, další z trasovacích technologií.

1.2.3 Ftrace

Ftrace je interní nástroj kernelu pro vývojáře a návrháře systémů, díky kterému lze nahlédnout do chodu kernelu. Název pochází ze slov „function tracer“, nicméně tento nástroj má dnes funkcionality širší. Jeho hlavním účelem je analýza latencí a výkonu mimo uživatelský prostor. Jedním z nejčastějších využití je při trasování událostí, kde Ftrace využívá schopnosti tracefs. Pokud není tracefs aktivní v Linuxu, použitím Ftrace aktivován bude (tj. tracefs bude připojen přes **mount** příkaz). Ftrace pak má v trasovacím adresáři (připomeneme, že to je **/sys/kernel/tracing**) přístup ke svým řídicím a výstupním souborům. Souborů a adresářů je více, představíme si jen pár z nich, abychom se lépe s Ftrace seznámili.

- *available_tracers* - tento soubor má seznam tracerů, které byly zkompileovány do kernelu. Jeden ze zdejších tracerů lze skrze **echo** zapsat do souboru *current_tracer*, který značí, který tracer má Ftrace při trasování použít.

- *tracing_cpumask* - tento soubor je maska, přes kterou lze nastavit, která CPU mají být součástí trasování přes Ftrace.
- *trace_options* - soubor řídí chování tracerů a tištění výstupu. V souboru je seznam nastavení pro tyto účely. Na zakázání možnosti stačí přes *echo* zapsat do souboru *no<název>*, kde *<název>* bude jméno možnosti. Bez zakazujících prefixu bude možnost zapnuta. Vyjmenujeme si pár z možností:
  - *print_parent* - v trasovacích datech funkcí se zobrazí volající funkce vedle trasované funkce.
  - *context-info* - zobrazí se pouze data události, nebudou zobrazeny sloupce s PID, CPU či jiné zajímavé sloupce.
  - *pause-on-trace* - pokud otevřeme soubor *trace*, pak se trasování zastaví, dokud jej nezavřeme.
  - *record-cmd* - při trasování *sched_switch* události se zaznamenává jak PID, tak jména procesů. Pokud tuto možnost vypneme, nebudeme si ukládat názvy procesů a snížíme tak dopad trasování na výkon.
  - *disable_on_free* - při zavření souboru *free_buffer* se zastaví trasování.
  - *stacktrace* - po každé události se zaznamená zásobník kernelu
- *trace* - v tomto souboru jsou výsledky posledního Ftrace trasování ve formátu čitelném lidmi. Tento soubor nekonzumuje data po přečtení, ta přetrvávají. Pokud je trasování vypnuté, bude se zobrazovat stejný obsah. Soubor by neměl být čten během aktivního trasování, výsledky nemusí být konzistentní.
- *free_buffer* - tento soubor je využíván při uvolňování či zmenšování trasovacího bufferu - tato akce je provedena, když je tento soubor zavřen. Zároveň je možné tímto souborem trasování zastavit, pokud k tomu Ftrace nakonfiguruje.
- *set_ftrace_pid* - Ftrace bude trasovat vlákna procesů jen a pouze s PID v tomto souboru. Pokud Ftrace nakonfiguruje s možností *function-fork*, pak pokud proces s PID v tomto souboru udělá fork, pak PID podřízených procesů se sem přidají automaticky.
- *kprobe_events* a *kprobe_profile* - používají se u dynamických tracepointů, viz sekce 1.2.5.
- *stack_max_size* - pokud trasujeme zásobník (kernelu), tento soubor udržuje největší ze zaznamenaných velikostí zásobníků.
- *stack_trace* - tento soubor zobrazí největší zaznamenaný zásobník.
- *trace_clock* - záznamy událostí získávají časovou stopu, tedy kdy byly zaznamenány. V tomto souboru se nastavuje, který typ hodin je použit pro časové stopy, přičemž Ftrace má za výchozí hodiny lokální pro každé CPU. Typů hodin je několik, vyjmenujeme jich pouze pár:
  - *local* - Ftrace použije hodiny lokální pro každé CPU.

- global - hodiny, které jsou synchronizovány pro všechna CPU, ale jsou trochu pomalejší
  - perf - pro synchronizaci s nástrojem Perf, který tento typ hodin používá. Nástroj má v budoucnu používat Ftrace buffery a tyto hodiny pomůžou s prokládáním dat.
  - counter - atomický čítač, nejsou to opravdové hodiny. Hodí se, pokud je nutné znát přesné pořadí událostí v celém systému (čítač je synchronizován pro všechna CPU).
  - x86-tsc - některé architektury specifikují vlastní hodiny, x86 používá hodiny tohoto typu.
- *per_cpu* - tento adresář obsahuje adresáře pro každé CPU na systému, v nichž jsou některé soubory jako v trasovacím adresáři, ale lokální pouze pro daný procesor. Například lze v *per_cpu/cpu0/trace* vidět obsah posledního trasování na tomto CPU.

Zmínili jsme pojem „tracer“. To je část kernelu, která má za úkol trasovat předem dané typy chování za běhu, zaměřuje se na nějaký aspekt systému. Ftrace má k dispozici několik tracerů, základně *function tracer*, který se sonduje při vstupu do kernelových funkcí. Je možné použít i *function graph tracer*, který sonduje jak při vstupu, tak při výstupu z funkce. Tím dokáže zobrazit alší informace, například dobu běhu funkce, nebo pro zkoumání volání funkcí. Dále zmíníme *wakeup tracer*, ten trasuje a zaznamenává maximální latenci mezi probuzením a naplánováním úlohy s nejvyšší prioritou, podobně pak existuje i *wakeup_rt tracer*, který se zajímá pouze o real-time úlohy. Zajímavým příkladem je i *nop tracer*. Pokud jej nastavíme do souboru *current_tracer*, pak ostatní tracery přestanou trasovat.

Chyby

Ftrace používá hlavně návratové kódy, které pak zpracuje jejich příjemce. Složitější chyby se pak ukládají do souboru *error_log* v trasovacím adresáři. Příkazy, které jej umějí číst, mohou z chyb vyčíst detailní informace, jsou-li k dispozici. Log je cyklický a pamatuje si nejvýše osm chyb, tj. chyby z posledních osmi příkazů.

Příklady použití

Ukážeme pár příkladů použití Ftrace. První příklad je velmi jednoduchý, použijeme *nop tracer*. Čtení souboru *trace* po trasování s *nop tracerem* vypadá takto:

```
# tracer: nop
#
# entries-in-buffer/entries-written: 0/0   #P:8
#
#                               _-----=> irqsoff
#                               / _-----=> need-resched
#                               | / _----=> hardirq/softirq
#                               || / _--=> preempt-depth
```


#			/ _=> migrate-disable		
#			/ delay		
#	TASK-PID	CPU#		TIMESTAMP	FUNCTION
#					

Je zřejmé, že nop tracer opravdu nic netrasuje. Jediné, co nám zbylo, jsou vysvětlovací popisky a pár metadat o použitém traceru a záznamech. Nejvýše je název použitého traceru, pak počet záznamů v bufferu na počet zapsaných záznamů a vpravo počet procesorů na systému.

Druhý příklad je o trochu zajímavější. S použitím function traceru jsme získali výstup:

#	tracer: function				
#					
#	entries-in-buffer/entries-written: 410067/13139037 #P:8				
#					
#			_-----=> irqs-off		
#			/ _-----=> need-resched		
#			/ _----=> hardirq/softirq		
#			/ _--=> preempt-depth		
#			/ _=> migrate-disable		
#			/ delay		
#	TASK-PID	CPU#		TIMESTAMP	FUNCTION
#					
	node-831	[007]	.....	30994.493939:	get_futex_key <-futex_wake
	node-831	[007]	.....	30994.493940:	hash_futex <-futex_wake
	node-831	[007]	.....	30994.493940:	_raw_spin_lock <-futex_wake
	node-831	[007]	.....	30994.493940:	mark_wake_futex <-futex_wake
	node-831	[007]	.....	30994.493940:	__unqueue_futex <- \
					mark_wake_futex
	node-831	[007]	.....	30994.493941:	wake_q_add_safe <-futex_wake
	node-831	[007]	.....	30994.493941:	wake_up_q <-futex_wake
	node-831	[007]	.....	30994.493941:	try_to_wake_up <-wake_up_q
	node-831	[007]	.....	30994.493941:	_raw_spin_lock_irqsave <- \
					try_to_wake_up
	node-831	[007]	d....	30994.493941:	ttwu_queue_wakelist <- \
					try_to_wake_up
	...				

Function tracer nám zaznamenal velmi mnoho informací, jak ukazuje hlavička. Výstup jsme zkrátili (a zmáčkli, aby se vešel do kódového bloku). Všechny viditelné funkce jsou z osmého CPU, jsou z jediného procesu a týkají se probouzení. Tento výpis je z autora počítače na Linuxovém subsystému ve Windows 11 a trasování probíhalo pouze pár vteřin.

Trace-cmd

Trace-cmd [**Trace-cmd-LWM**] je front-endová aplikace pro Ftrace, která zjednodušuje používání tohoto nástroje. Tuto aplikaci vyvinul Steven Rostedt, o kterém ještě uslyšíme v kapitole 3 o KernelSharku. Ftrace vyžaduje používání

tracefs a zapisování či čtení ze souborů. S dokumentací je pak používání celkem jednoduché, což je velká výhoda u embedded systémů. Nicméně desktopové systémy mají prostředky ke složitějším nástrojům a způsobům interakce, práce se soubory pak může působit pomale. A právě nástrojem pro jednodušší použití je Trace-cmd. Další důležitou výhodou Trace-cmd je i to, že svá data ukládá v binárním formátu, resp. přímo kopíruje jejich binární reprezentaci z trasovacího bufferu, nikoliv jejich textovou verzi z Ftrace souboru `trace`. Při sběru mnoha událostí je tato vlastnost zásadní, jelikož není potřeba textový formát vytvářet a sběr je stále rychlý. Trace-cmd je důležitým nástrojem pro zbytek této práce, jelikož představuje zdroj dat pro KernelShark.

Trace-cmd dovoluje například vytvořit trasovací záznam pro nějaký proces přes svůj příkaz `trace-cmd record <cmd>`, kde `<cmd>` je jiný příkaz, jehož průběh (resp. průběh procesu, který spustí) má být trasován. Trasovací data jsou pak uložena do souboru, výchozím jménem `trace.dat`. Trace-cmd pak přes příkaz `trace-cmd report <input>`, kde `<input>` je název souboru vytvořeného přes Trace-cmd, dokáže vytvořit výstup, jako při čtení souboru `trace` v trasovacím adresáři. Trace-cmd dovoluje i trasovat přes síť s příkazem `trace-cmd listen`, což může být užitečné pro trasování embedded zařízení, ke kterým máme síťový přístup a nechceme trasování spouštět a číst přímo z nich. Pokud chceme pouze jednoduše začít trasovat přes Ftrace, pomohu příkazy `trace-cmd start` a `trace-cmd stop`. Trasovací data Ftrace lze pak extrahovat do souboru přes `trace-cmd extract`. Trace-cmd dovoluje i všechna trasování vypnout přes příkaz `trace-cmd restart`. Všechny příkazy navíc mají několik možností konfigurojící jejich chování. Například, chceme-li trasovat zásobník kernelu po každé události, pak stačí zadat příkaz `trace-cmd record -T <cmd>`. Příkazů je více [[Trace-cmd-Man](#)], tyto jsou ale jedny z nejzákladnějších.

1.2.4 Perf

Nemůžeme zmínit měření výkonu a trasování bez známého a dlouhodobě používaného programu k profilování, *Perf* [[Perf-Wiki](#)] (původním názvem Performance Counters for Linux/PCL). Profilování vytváří statistiky o běhu systému a často se používá na zjištění toho *kde* je největší výkonnová ztráta. Profilování nedokáže odpovědět na otázku *proč* je nějaká část software problémová. K tomu se pak většinou zkoumají právě trasovací data v pořadí výpočtu. Profilování je nicméně velmi důležitou částí analýzy a s trasováním tvoří ty nejzákladnější pilíře výkonostní analýzy.

Nástroj Perf je dostupný již od verze kernelu 2.6 a je součástí kernelové instalace. Perf je schopen pro svou analýzu použít „čítače výkonu“, což jsou hardwarové registry na CPU, které počítají různé údaje, například počet provedených instrukcí, počet přerušení, počet cache-misses, či počet špatně předpovězených větví výpočtu. Kromě toho dokáže Perf při analýze využít i různé typy událostí, mezi nimiž jsou i tracepointy od Ftrace, události software, například změna kontextu CPU. Události dány čítači na CPU, ale i události jako třeba načtení cache pro instrukce nebo naplnění cache TLB se pak označují za události hardware. Dalšími zdroji dat jsou i dynamické trasování přes sondování s `kprobe1.2.5`, či `uprobe`.

Perf dává k dispozici mnoho příkazů, my si představíme jen pár z nich.

- `perf list` - příkaz zobrazí podporované události na daném systému. Na většině

systémů bude seznam podobný až na události hardware. Ty se mohou lišit dle použitého procesoru a jeho přítomných čítačů výkonu.

- *perf stat* - tímto příkazem se spustí počítání událostí v příkazu daném jako poslední argument Perf příkazu. Události se dají specifikovat, dokonce i na události uživatelské a kernelové. Perf pak vypíše statistiky událostí po skončení příkazu v argumentu.
- *perf record* - tímto příkazem se Perf připojí k nějakému vláknům procesu a periodicky ukládá své statistiky do nějakého datového souboru. Periodicky zde znamená, že po překročení daného čítače (který čítá vyvolání nějaké předem dané události, výchozí událostí jsou cykly na procesoru) Perf vytvoří statistiky. Tento příkaz dovoluje zaznamenávat i statistiky pro všechna vlákna na monitorovaném CPU.
- *perf record* - tento příkaz interpretuje data v souboru vytvořeném při *perf record*.
- *perf top* - v reálném čase ukazuje procesy/funkce s nejvyšší spotřebou CPU.

Krom příkazů podporuje Perf i spouštění skriptů. Nativně je například podporován skript pro Flame Graphs (viz v druhé kapitole 2.3), které slouží k analýze zásobníku v čase. Dalším zajímavým skriptem je Gecko od organizace Mozilla, který slouží k analýze webových aplikací.

1.2.5 Kprobes

Dynamičtější přístup k trasování se objevil u technologie Kprobes. Podobně jako tracepointy, i Kprobes se přidávají do kódu kernelu. Ale na rozdíl od statických tracepointů, jež je nutné definovat před kompilací, lze Kprobes přidávat za běhu kernelu. Kprobes se ve skutečnosti dělí na *kprobe* a *kretprobe*. První mohou být přidány skoro všude v kernelu, druhé při návratu z funkcí. Aby šlo technologii využívat, je většinou zkompileována jako kernelový modul a jsou přidány registrační a deregistrační funkce. Registrační funkce pak dostává handler, který se spustí, když program narazí na *kprobe*.

Kprobe funguje na principu přerušení CPU. Při registraci si uloží sondovanou instrukci. Kprobe pak v originální sondované instrukci změni první bajt či bajty, aby se výpočet přerušil. Kprobe pak zavolá svůj handler, udělá nějakou práci, a nechá CPU běžet dále pomocí kopie sondované instrukce. Důležité je, že v moment práce má *kprobe* přístup ke všem registrům CPU, tedy i k registru z ukazatelem na vykonávanou instrukci. Proto je nutné při psaní handlerů pro Kprobes být maximálně opatrní, abychom nerozbili kernel zevnitř při použití této technologie.

Kretprobe vytvoří na vstupu funkce, jejímž je členem, *kprobe* (té uživatel může i nemusí dát vlastní handler). Kprobes si pak při vchodu do funkce a vyvolání vchodové sondy uloží návratovou adresu a originál nahradí adresou do libovolné části kódu, často k nějaké *nop* instrukci. Tím vytvoří, jak tomu říká dokumentace kernelu, jakousi „trampolínu“, v níž je další *kprobe* (v této je handler, který uživatel musí pro *kretprobe* specifikovat). Když se pak sondovaná funkce (ta s vchodovou *kprobe*) vrátí, skočí namísto toho do trampolíny. Handler trampolíny zavolá uživatelem specifikovaný handler a Kprobes pak obnoví původní

návratovou adresu z uložené kopie a výpočet pokračuje dál jako obvykle. Kprobes má mechanismy i pro zvládání rekurzivních funkcí, které by kretprobe využívaly.

Kprobes očividně nutí CPU často zastavovat, proto lze kernel postavit s možností `CONFIG_OPTPROBES=y`, že namísto přerušení se při nalezení kprobe někam prostě skočí.

Kprobes si udržují černou listinu funkcí, ve kterých Kprobes operovat nesmí. Lze ji rozšířit pomocí makra `NOKPROBE_SYMBOL()` ze souboru `linux/kprobes.h`. Hlavními členy listiny jsou funkce od samotných Kprobes.

Podobnými technologiemi ke Kprobes jsou Uprobes, které se dají použít v uživatelském prostoru, a Fprobes, které fungují podobně jako function-graph tracer, ale lze přes ně trasovat pouze vybrané funkce namísto všech.

1.2.6 Histogramy událostí

Histogramy událostí jsou speciální spouštěče u událostí, které agregují vyvolání událostí a data události, pokud lze. Formát spouštěče je následující:

```
hist:keys=<field1[,field2,...]>[:values=<field1[,field2,...]>]
[:sort=<field1[,field2,...]>][:size=#entries][:pause][:continue]
[:clear][:name=histname1][:nohitcount][:<handler>.<action>]
[if <filter>]
```

Po spuštění bude v podadresáři události v trasovacím adresáři (tj. v `[trasovací adresář]/events/[název události]`) nový soubor s názvem `hist`, tedy na stejném místě jako soubory pro definice filtrů a spouštěčů pro danou událost. Pomocí spouštěčů `disable/enable_hist:<system>:<event>[:count]` lze zapínat a vypínat spouštěče histogramů. Tyto spouštěče jsou podobné spouštěčům pro zapínání a vypínání událostí. Lze tak vytvořit další pravidla vedle filtrů, která určují, kdy sbírat data pro histogramy.

Vysvětlení formátu spouštěče

Klíče a hodnoty musí být datová pole z formátu události, hodnoty také musí být číselné, aby bylo možné je počítat. Pokud nejsou hodnoty specifikovány, implicitně se použije „hitcount“ hodnota, které pouze počítá, kolikrát trasování natrefilo na událost. Pokud zapíšeme jako klíče pole „common_stacktrace“, čímž jako klíč použijeme zásobník kernelu při této události. Klíče mohou být složené (více polí dohromady, maximálně tři) či jednoduché (jedno pole), přičemž různé permutace prvků ve složeném klíči vytvářejí různé klíče. Pro vytvoření složeného klíče stačí jednotlivé části klíče oddělit čárkou. Složené klíče lze pak setřídit pomocí parametru `sort` a specifikace až dvou polí. U dvou třídících polí pak budou setříděny nejprve podle prvního klíče a pak podle druhého klíče. Sort lze nicméně použít i na hodnoty a třídít podle nich. Pokud dáme histogramu jméno přes parametr `name` a toto jméno použijeme i u jiných histogramových spouštěčů, budou vytvořené histogramy tato data sdílet. Sdílení je možné pouze tehdy, pokud jsou spouštěče kompatibilní, tj. mají stejný počet polí, pole jsou stejně nazvaná a pole mají stejný typ. Hodnoty oddělené čárkou pro `values` se počítají.

Existují speciální pole, které lze použít pro klíče i hodnoty pro jakékoliv hodnoty, ačkoliv nejsou součástí formátu události. Jsou jimi `common_timestamp`

typu nezáporného 64-bitového čísla a `common_cpu` typu 32-bitového znaménkového celého čísla. První pole je časová značka, kdy byla událost zaznamenána. Druhé pole říká, na kterém CPU se událost stala.

Je možné dodat i další parametry a modifikace do spouštěče. Parametr `nohitcount` nezobrazí hodnotu `hitcount` v histogramu. Pokud je toto použito, je nutné dodat nějakou hodnotu, která není „holý `hitcount`“, nelze tedy zobrazit `vals=hitcount:nohitcount`, ale lze zobrazit `vals=common_pid:nohitcount` nebo `vals=hitcount.percent:nohitcount`.

Modifikátor `.percent` je jedním z několika modifikátorů pro hodnoty, které se ve výchozím nastavení zobrazí jako celá čísla v desítkové soustavě. Dalšími modifikátory jsou třeba `.hex`, který zobrazí čísla v hexadecimální formě, `.log2` zobrazí dvojkový logaritmus čísla, `.execname` zobrazí PID jako jméno procesu (zde musí být hodnota z pole `common_pid`), `.stacktrace` dokáže zobrazit zásobník (zde musí hodnota být typu `long[]`) a nebo `.sym`, kdy se číslo interpretuje jako adresa nějakého symbolu.

Kromě části `if <filter>`, která funguje stejně jako u jiných spouštěčů, stačí vysvětlit parametr `:handler.action`. Action je funkce, která se zavolá při přidání či aktualizaci histogramu. Handler rozhoduje, zdali má být action zavolána, nebo ne. Výchozí nastavení tohoto parametru je prostá aktualizace dat v histogramu. Pokud chceme udělat více práce, třeba vyvolání další události, pak můžeme právě tento pár nastavit sami. Na výběr máme z několika předdefinovaných handlerů a action funkcí. Handlers jsou:

- `onmatch(matching.event)` - zavolá action funkci při přidání nebo změně týkající se události „`matching.event`“ (událost lze zapsat jako `subsystem.událost`, např. `sched.sched_switch`).
- `onmax(var)` - zavolá action pokud histogramová proměnná překročí nějakou hodnotu.
- `onchange(var)` - action zavolá při změně histogramové proměnné.

Dostupné action funkce jsou:

- `trace(<název umělé události>,seznam parametrů)` - vygeneruje umělou událost, seznam parametrů pak určuje další datová pole v ní
- `save(pole,...)` - uloží aktuální data ve specifikovaných polích události, která spouštěč vlastní
- `snapshot()` - vytvoří snapshot trasovacího bufferu, který bude uložen do souboru `snapshot` v trasovacím adresáři

Ačkoliv teorie nikterak nebrání všem kombinacím handlerů a action funkcí, ne všechny jsou podporované. Pokud jsou použity, spouštěč se nespustí a vrátí chybový kód `-EINVAL`.

Histogramové proměnné

Histogramy dokážou pracovat s proměnnými, místy k ukládání dat z různých procesů a spouštěčů. Vytvářejí se přes syntax `název_proměnné=$datové_pole`

a jsou přístupné globálně nebo lokálně pro nějaký klíč. K získání hodnoty v proměnné stačí napsat `$název_proměnné`. Do proměnných lze ukládat i trasovaný zásobník, nebo číselné literály. Hodnoty se samy od sebe nemění, kromě situace, kdy je proměnná použita v nějakém aritmetickém výrazu, poté svou hodnotu zahodí, dokud není znovu nastavena. Lze vytvořit i několik proměnných, stačí je oddělit dvojtečkami v definici spouštěče. Na pozici vytvoření proměnné ve spouštěči nezáleží, tj. lze použít proměnnou a definovat ji později. Příklad chování:

```
echo 'hist:keys=pid:ts=\$timestamp' > \
/sys/kernel/tracing/events/sched/sched_waking/trigger

echo 'hist:keys=next_pid:wake_switch_lat=\$timestamp-\$ts' > \
/sys/kernel/tracing/events/sched/sched_switch/trigger
```

První příklad uloží časovou značku při události `sched_waking` do proměnné `ts`. Proměnná je viditelná všem událostem se stejným PID jako v `next_pid`. Druhý příkaz vypočítá čas mezi `sched_waking` a `sched_switch` pro daný PID, určený polem `next_pid`. Po spočítání výrazu bude proměnná `$ts` prázdná a nelze ji použít, dokud není nastavená. Tento mechanismus zajistí, že hodnota v proměnné nebude použita se staršími daty v dalších `sched_switch` událostech.

Inter-event histogramy

Takto se označují histogramy, které kombinují data z několika různých událostí. Často jsou takovými histogramy zkoumány latence, například mezi probuzením procesu a přepnutím kontextu, nicméně systém pro podporu takových histogramů je obecnější a lze kombinovat více druhů dat. Tyto histogramy pak logicky nepatří žádné z událostí, patří všem naráz. Kvůli inter-event histogramům byly vytvořeny action funkce, podpora pro vytváření umělých událostí (ty pak sdružují data z několika událostí), histogramové proměnné, pole `common_timestamp` a podpora jednoduchých aritmetických operací.

1.2.7 Další trasovací technologie

Jak kapitola ukázala výše, Linux podporuje trasování různě a široce. Existuje mnoho technologií, některé jsme rozebrali výše. Technologie níže byly označeny za zajímavé, ale ne příliš relevantní ke zbytku práce. Jejich popis tedy bude krátký, vyznačující jejich záměry, některé charakteristiky a schopnosti. Pro detaily a další nástroje autor vřele doporučuje přečíst si oficiální dokumentaci kernelu.

Boot-time trasování

Trasování při bootování dovoluje uživateli trasovat procesy, které se dějí například při inicializaci zařízení. Navíc je plně podporován Ftrace a jeho funkcionality. K zapnutí je nutné modifikovat nastavení bootování. Ftrace je pak také konfigurován v souboru pro boot. Při tomto trasování lze mít i více instancí Ftrace běžících naráz, tedy i víc tracerů, čímž lze získat více dat o spouštění systému, než pouze z jednoho traceru.

Uživatelské události

Tato technologie dovoluje uživatelům bez privilegovaného módu vytvářet vlastní trasovací události, které jsou zpracovatelné nástroji Ftrace i Perf. Aby k této možnosti byl přístup, musí být použita možnost `CONFIG_USER_EVENTS=y` při sestavování kernelu. Tracefs pak bude obsahovat další soubory pro tyto uživatelské události.

OSNOISE Tracer

OSNOISE je využíván v HPC (High Performance Computing) prostředí k měření interference, kterou pocítují aplikace kvůli aktivitám uvnitř operačního systému, tedy prodlevy způsobené chováním operačního systému či chováním hardware. Nejprůmějším příkladem v Linuxu jsou obyčejné žádosti o přerušení (IRQ), SoftIRQ, ale zdroji mohou být i přerušení vzniklá chybou hardware (NMI/Non-maskable interrupt) či jiné práce systémových vláken. OSNOISE pak aktivity, které zdržují, označuje za šum. Z tohoto označení vychází název traceru, OS (operační systém) + NOISE (šum), tj. tracer „šumu operačního systému“.

OSNOISE pracuje podobně jako hwlat_detector (Hardware Latency Detector) tracer. Periodicky spustí smyčku ve vlastním vlákně a v ní sbírá data o šumu. Narozdíl od hwlat_detector traceru nevypíná přerušení (tj. IRQ a SoftIRQ) a nechá vše běžet v preemptivním režimu - tím si zajišťuje detekci všech druhů interference. Při každém průchodu smyčkou detekuje vstupní události NMI, IRQ, SoftIRQ či plánování vláken a zvyšuje odpovídající čítače. Pokud prodleva nevznikne žádným z těchto zdrojů, zvýší se čítač hardwarového šumu. OSNOISE po ukončení smyčky zobrazí statistiky z trasování, např. nejvýraznější ze šumů nebo procentuální dostupnost CPU pro nějaké vlákno.

RV - Runtime Verification

RV je mechanismus založený na trasování, který slouží k monitorování běhu systému podle předem definovaných vlastností či pravidel. Ty jsou typicky zapsány ve formě automatů. Na rozdíl od klasického trasování, kde se zaznamenávají všechny události, RV kontroluje, zda sledovaný běh odpovídá očekávanému chování. Při porušení očekávání může vyvolat událost. Používá se například pro bezpečnostní monitoring, nebo formální ověření určitých vlastností v jádře. Tato metoda je rigorózní a zároveň nenáročná pro systém.

1.3 LTTng - Linux Trace Toolkit: next generation

Projekt oddělený od Linuxového jádra, ale také zaměřený na trasování, *LTTng* [**LTTng-Pages**] je kolekce kernelových modulů, s nimiž lze trasovat kernel, a dynamických knihoven, které slouží k trasování uživatelských programů a knihoven. LTTng se snaží být alternativou k existujícím trasovacím nástrojům a jejich ekosystému. Software je ve vývoji již od roku 2005 a byl navržen pro minimální dopad na výkon ostatních procesů při svém běhu. Projekt je open-source a dodnes velmi aktivní. Podporován je několika známými distribucemi, například ArchLinux, Ubuntu či Debian.

LTNg pak pracuje jako démon a uživatel s ním komunikuje přes jediný program s rozhraním pro terminál. LTNg dokáže trasovací data vytvářet, přičemž lze filtrovat události, které chceme zaznamenat, program dokáže i vytvářet spouštěče, a nebo dodává vlastní definice pro vytváření tracepointů. Trasovat lze přes síť, lokálně, paralelně (tj. lze zaznamenávat více různě nakonfigurovaných trasovacích dat naráz) a i v reálném čase. Zaznamenaná data poté představují unifikovaný log událostí, kde se mohou i míchat události z uživatelského prostoru s událostmi kernelu.

Data od LTNg pak může číst sada nástrojů *Babeltrace* nebo GUI program *TraceCompass*.

2 Vizualizace trasovacích dat

V této kapitole se zaměříme na to, proč je dobré mít vizualizátory dat a na nástroje sloužící k vizualizaci dat trasovacích. Jako vizualizátory bereme jakýkoliv typ software, který čte data a zobrazuje je přes nějaké grafické rozhraní. Mohou to být jednoduché skripty, které vytvoří soubory HTML a CSS pro zobrazení v internetovém prohlížeči, nebo samostatné aplikace s vlastními grafickými možnostmi.

2.1 Proč vizualizovat

Velmi rozšířeným typem systému je desktop. Počítač má dostatečné schopnosti na vytváření komplexnějších grafických aplikací. Toho spousta existujícího software využívá na zobrazení dat takovým způsobem, aby je lépe pochopili lidé. Ačkoliv rozhraní v terminálu je funkční a vhodné pro ostatní software, lidé více rozumí barvám, grafům a obrázkům, než pouhým seznamům a vypsaným číslům, hlavně pokud se jedná o mnoho dat. Terminál samotný má pak omezené schopnosti zobrazování grafiky, navíc ne všechny terminály jsou si rovny (např. terminály nemusí podporovat stejné barevné rozsahy). Trasovacích dat je mnoho, analyzovat v nich lze ledacos a (dobré) grafické rozhraní analýzu člověku usnadní, hlavně u dat o milionech událostí z velkých systémů.

Vizualizátory také mohou obsahovat funkcionality, které nejsou či nemohou být přítomny v nástrojích sloužících jako datový backend pro vizualizátory. Mohou to být například jednodušší rozhraní na vytváření filtrů či ukládání rozpracované analýzy, tj. například pozice v trasovacích datech a nějak vybrané události. Vizualizátory také mohou kombinovat data z více nástrojů, čímž se analýza zjednoduší, jelikož všechna potřebná data budou na jednom místě.

2.2 HPerf

HPerf [[Hperf-Pages](#)] je frontendová aplikace pro nástroj Perf. Perf samotný se již snaží o pěkné zobrazení dat v terminálu, HPerf jde o krok dál a z dat vytvořených od `perf record` dokáže vytvořit stránku v HTML s JavaScriptem (viz obrázek 2.1), kterou lze navíc stylově upravovat pomocí vlastních CSS pravidel. HPerf dokáže vykonat práci `perf annotate` a `perf report` a navíc přidává vlastní funkcionality, to vše v GUI, k níž potřebujete pouze internetový prohlížeč s podporou JavaScriptu. Program má také minimální závislosti, jimiž jsou již zmíněný internetový prohlížeč, Perf, pak nástroje `objdump` a volitelně `highlight`. Na sestavení pak stačí použít buď GCC, nebo Clang, a program Make.

HPerf umí zobrazit assembly kód programu z dat a v okénku vedle i příslušnou část zdrojového kódu. Tato dvě okna jsou nezávislá. Okno se zdrojovým kódem navíc podporuje zvýrazňování syntaxe zkompilovaného jazyka.

HPerf dokáže pracovat s dlouhými trasovacími daty, ale velké binární soubory vytvoření HTML mohou zpomalit. Autor programu, Laurent Poirrier, toto vysvětluje nutností nahrát přes `Objdump` do paměti všechny assembly instrukce od všech dynamických sdílených objektů v trasovacích datech.

2.3 Flame Graphs

Flame Graphs [**FlameGraphs-GitHub**] jsou jedním z výtvorů Brendana Gregga, známé osobnosti ve vizualizaci trasovacích dat, momentálně zaměstnaným ve společnosti Intel. Flame Graphs jsou grafy, které zvýrazňují hierarchická data, primárně vytvořené pro zobrazení zásobníku systému. Nejníže jsou nejširší, tedy nejvíce časté, prvky z dat, které jsou abecedně seřazeny. Ve spodní vrstvě najdeme bloky odpovídající funkcím nejčastěji se vyskytujícím v nasbíraných datech. Čím širší blok, tím častěji se tato funkce na zásobníku objevuje. Nad každým blokem jsou pak „potomci“ (funkce volané z funkce v daném bloku). Tímto způsobem graf zobrazuje hierarchii volání.

Své jméno dostaly podle jejich tvaru a původnímu výběru barev, což byly hlavně teplé barvy. FlameGraph může vypadat například jako na obrázku 2.2 (příklad ze stránek Brendana Gregga [**FlameGraphs-Pages**]). Tyto grafy se dají použít kromě zkoumání času na CPU i na průzkum času stráveném mimo CPU (např. když je proces blokován čekáním na data, nebo při preemptivním přepnutí), analýzu alokací paměti nebo celkem nově na vizualizaci profilování na GPU či AI akcelérátoru společně s celým zásobníkem, tzv. AI Flame Graphs. AI Flame Graphs mohou analyzovat výkonostní nedostatky běžící umělé inteligence a efektivně tak určit místa, kde by měly existovat optimalizace. Tím se může výrazně zlepšit spotřeba energie, pro kterou jsou umělé inteligence nechvalně známy.

Tato vizualizace je velmi rozšířena a existuje mnoho implementací. Některé mění barvy prvků tak, aby se ukázala příslušnost v kódu, některé vytváří „rampouchové grafy“, tj. FlameGraph otočený vzhůru nohama, s chladnými barvami. Tento typ vizualizace se pak hodí, pokud jsou zásobníky dlouhé a vrchní oblast by byla příliš řídká. Zajímavou změnou jsou „sunburst grafy“, kdy se FlameGraph transformuje do koláčového grafu, jak ukazuje obrázek 2.3, získaný z GitHubu tohoto projektu [**SunburstGraphs**].

Brendan Gregg nabízí i Perl program na vytváření FlameGraphů z dat Perfu nebo DTrace (trasovací nástroj od Sun Microsystems, původně pro operační systém Solaris, dnes podporuje více operačních systémů, včetně Linuxu a Windows), ale i mnoha dalších profilovacích nástrojů, pokud jsou schopny zásobník zachytit. Program extrahuje pouze data zajímavá pro něj a poté vytvoří vizualizaci. Pro tento nástroj existuje i několik možností chování, jako například vytvoření rampouchových grafů, či změna různých vlastností v SVG, jako například velikost písma, název grafu, použité barvy, nebo i přidání poznámek. Program je open-source a dostupný na GitHubu Brendana Gregga.

2.4 TraceShark

Prvním „žraločím“ nástrojem který si představíme je TraceShark [**TraceShark**]. Tento vizualizátor se zaměřuje na vizualizaci událostí plánovače úloh v kernelu, specificky na události přepínání kontextu, probuzení procesu, vytváření a zavírání procesů, frekvenci CPU a neaktivitu CPU. Tyto události musí být sesbírány buď přes Perf nebo Ftrace (či frontendy pro Ftrace, jako Trace-cmd). Nástroj je open-source a stále ve fázi vývoje, seznam podporovaných událostí tedy může dále růst. Ukázku GUI lze vidět na obrázku 2.4, který je veřejně dostupný na Gi-

Overview

Hotspots

Symbols

Functions

Blocks

Code

Settings

Reload

Hotspots

samples	% DS0	offset	block symbol	function	
9	42.86	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	10048	0_start@vnu	_start()

Symbols

samples	% DS0	block symbol	
9	42.86	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	0_start
2	9.52	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl__tunables_init
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl_lookup_symbol_x
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl_relocate_object_x
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	search_cache
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	intel_check_word.constprop.8
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	init_cpu_features.constprop.8
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl_start

Functions

samples	% DS0	function	
9	42.86	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_start()
2	9.52	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl__tunables_init()
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl_lookup_symbol_x()
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl_relocate_object_x()
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	search_cache()
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	intel_check_word.constprop.8()
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	init_cpu_features.constprop.8()
1	4.76	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	_dl_start()

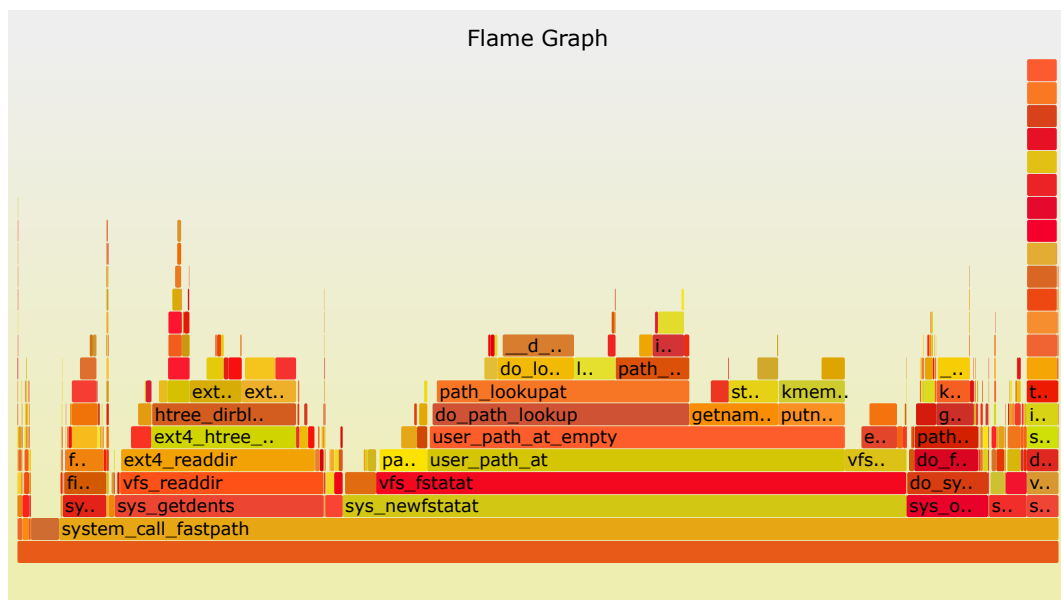
DSOs

samples	% path	inno	blocks
17	88.35	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	42856
4	19.05	[unknown]	0
0	0.00	/usr/lib64/libc.so.6	41019

Memory maps

pid	start	length	path	offset
69478	0x1004	0x1004	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	0x1004
69478	0x1004	0x1004	/usr/lib64/lib-ld-linux-x86-64.so.2	0x1004
69478	0x1004	0x1004	[vso]	0x1004
69478	0x1004	0x1004	/usr/lib64/libc.so.6	0x1004

Obrázek 2.1 Ukázka GUI HPerf

Obrázek 2.2 FlameGraph pro čas na CPU procesu programu Tar

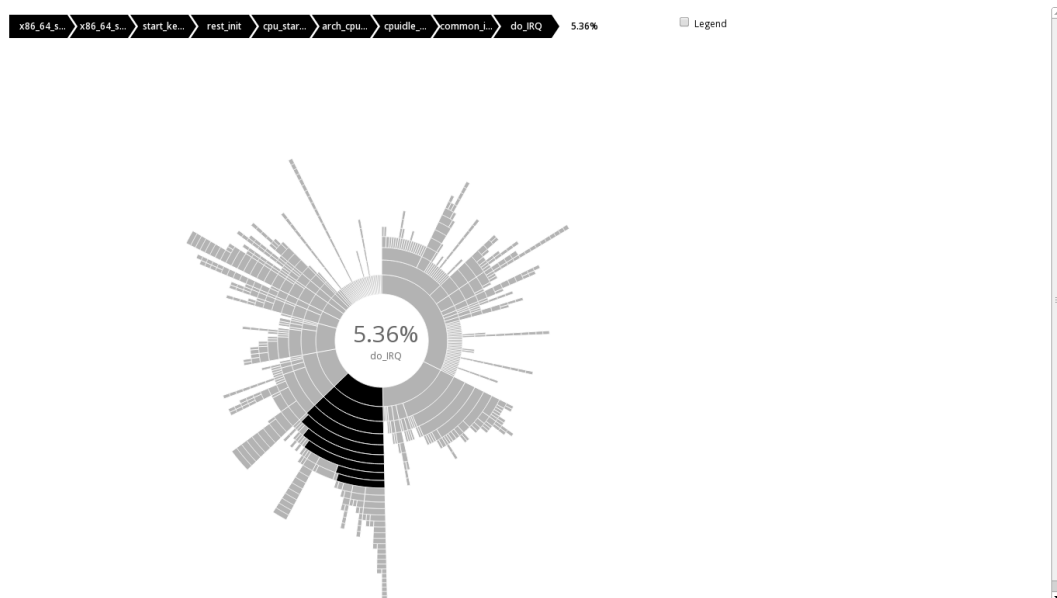
tHubu projektu. Mezi KernelSharkem a TraceSharkem neexistuje přímá spojitost, nicméně sdílí podobné rozhraní, některé cíle a podobné jméno.

TraceShark v první grafové sekci ukazuje aktivity na každém z detekovaných CPU a jejich frekvence. V další sekci na CPU grafech ukazuje pro každý procesor, které procesy na něm běžely a to pomocí různobarevných obdélníků. Zde se zobrazují i latence mezi označením procesu za připravený ke spuštění a opravdovým přepnutím procesoru na kontext tohoto procesu. Každá z použitých barev vyjadřuje jednu úlohu. Třetí sekce s CPU grafy pak ukazuje migrace úloh mezi procesory pomocí různobarevných šipek. Poslední sekce je vyhrazena pro grafy jednotlivých úloh, které si může uživatel sám přidat přes GUI. V grafech se dá pohybovat vpravo a vlevo rolováním kolečka myši, či, při zmáčknutí příslušného tlačítka, nahoru a dolů. Pod plochou pro grafy je i seznam událostí v trasovacích datech. Se seznamem lze interagovat, čímž se některé akce odrazí i v grafové ploše.

TraceShark dokáže pro události zobrazit jejich zásobník, filtrovat zobrazené informace podle identifikátoru vybrané události, nebo filtrovat podle PID procesu vlastníciho vybranou událost a nebo filtrovat podle CPU vybrané události. Program dokáže vytvářet snímky grafů, exportovat data ve formě vhodné pro vytváření FlameGraph vizualizací a lze i konfigurovat, které grafové sekce budou zobrazeny.

2.5 KernelShark

Tento nástroj, druhý ze „žraločích“ nástrojů, zde rozebírat nebudeme, má vlastní kapitulu 3. Nicméně jeho zmínka zde je nutná, jelikož je to další z více známých vizualizátorů, hlavně jako primární frontend pro Trace-cmd.

Obrázek 2.3 Ukázka sunburst grafu v akci

Obrázek 2.4 Ukázka GUI TraceSharku

3 KernelShark

Tato kapitola pojednává o programu KernelShark, což je GUI program pro vizualizaci a analýzu trasovacích dat z programu Trace-cmd. Kapitola nejprve krátce představí jeho autory, přispěvatele a účel. Dále se bude zabývat tím, jak KernelShark používat a jeho pluginy. Nakonec kapitola načrtne architekturu KernelSharku v modulech. Často budeme čerpat ze stránek KernelSharku [**KernelShark-Pages**].

3.1 O autorech

KernelShark začal být vyvíjen v roce 2009 Stevenem Rostedtem jako GUI frontend pro data z Trace-cmd. Steven Rostedt je velkým přispěvatelem do Linuxového jádra, hlavně co se týče trasování, a udržuje repozitář pro Trace-cmd, jímž je také autorem. Dnes je zaměstnancem Googlu¹, dříve ale pracoval ve známých společnostech jako Red Hat nebo VMWare. V článku [**LWM-Kshark**] pak na této verzi KernelSharku ukázal analýzu plánovače úloh v reálném čase a zároveň představil funkcionality svého programu, například filtrování událostí podle procesu či plovoucí okénko s informacemi o vybrané události. KernelShark se nadále vyvíjel a k projektu se v roce 2017 (dle dat commitů v repozitáři) oficiálně přidal Yordan Karadzhov. Vystudovaný částicový fyzik, Yordan Karadzhov se později zaměřil na vývoj software a dnes pracuje u firmy Bosch jako softwarový inženýr² a je dnes nejvýraznějším přispěvatelem do KernelSharku.

Projekt je open-source a přispěvatelé pak žádají vlastníky repozitáře o publikaci svých commitů. Ke dni psaní je nejnovější dostupnou verzí 2.4.0.

3.2 Instalace

Program nabízí někteří existující manažeři software na různých distribucích, například Zypper na openSUSE nebo Apt na Ubuntu. K dispozici je také balíček pro vývoj. Program si lze i stáhnout jako tarball a instalovat jej ručně. Poslední možností je klon gitového repozitáře, který si sami sestavíme. Manažeři závislosti a instalaci vyřeší za nás, proto zbytek této sekce se bude zajímat hlavně o ruční sestavení programu.

Předpoklady k instalaci

K sestavení je nutné mít na systém překladač pro jazyky C a C++ a sestavovací systémy Make a CMake. KernelShark je grafický program a k tomu využívá framework Qt, specificky Qt6. Dalšími grafickými nutnostmi jsou vývojové soubory pro FreeGLUT3 a vývojové soubory pro knihovny libXmu a libXi. KernelShark využívá pro některé své funkcionality soubory ve formátu JSON a je zapotřebí mít k dispozici knihovnu libjson-c. Potřebný je i textový font FreeSans, který může být nalezen v různých balíčcích dle distribuce (**fonts-freefont-ttf** na Ubuntu a

---

¹**SR-LinkedIn** [**SR-LinkedIn**]

²**YK-LinkedIn** [**YK-LinkedIn**]

`gnu-free-sans-fonts` na Fedoře). Jako frontend pro `Trace-cmd` nakonec vyžaduje přítomnost tohoto programu a knihoven `libtracefs` a `libtraceevent`. Zbylými nutnými závislostmi jsou `Flex` a `Bison`. Volitelnými závislostmi jsou pak `Doxygen` a `Graphviz`, které slouží ke generování dokumentace.

Abychom byli schopni využít `KernelShark` naplno, je také nutné pracovat v prostředí, kde fungují `Polkity`. Těmi může `KernelShark` požádat o dočasný superuživatelský přístup pro spuštění `Trace-cmd`. Autorovi práce program fungoval perfektně v desktopovém prostředí KDE Plasma, nicméně v prostředí `Qtile` či při práci v Linuxovém subsystému ve Windows byly `Polkity` pouze napůl funkční, ačkoliv zbytek GUI fungoval bez problému. Problém byl vyřešen automatickým přijetím žádosti o zvýšení práv v pravidlech `Polkitů`. Tento způsob ale není doporučen, jelikož představuje bezpečnostní riziko.

Sestavení

Když máme všechny závislosti a zdrojový kód k dispozici, můžeme konečně vybudovat `KernelShark`. K dispozici máme z typů *Debug*, *Release*, *RelWithDebInfo* a *Package*. Poslední slouží hlavně pro vydavatele balíčků, pokud chtějí `KernelShark` nějak přesněji přeložit pro daný systém. S výběrem typu sestavení a, volitelně, vytvořením dokumentace, nám pak stačí přesunout se do `build` adresáře. Z něj pak zavoláme `CMake`, `Make` a nakonec jako superuživatel spustíme instalační skript pro GUI. Můžeme také spustit instalační skript pro vytvoření vývojových souborů. `KernelShark` je odtud sestaven a nainstalován. Knihovny nalezneme v podadresáři `libs` instalačního adresáře a vytvořené spustitelné binární soubory v podadresáři `bin`.

Odstranění programu

Pokud si přejeme `KernelShark` ze systému odstranit, jsou k dispozici skripty `cmake_clean.sh` a `cmake_uninstall.sh` v `build` adresáři.

3.3 Použití

Program lze spustit přes příkazovou řádku. `KernelSharku` lze při spouštění dodat různé argumenty, například cestu ke specifickému souboru k otevření, nebo pluginy, které se mají načíst.

`KernelShark` dokáže vizualizovat data z několika souborů naráz, přičemž každý vytváří vlastní datový proud, tj. *stream*, ve kterém jsou data uchována. Pokud uživatel otevře jeden *stream*, může pak připojovat další *streamy*. `KernelShark` zobrazí data ve vlastní skupině grafů pro tento *stream* a zařadí je na časovou osu, kterou případně rozšíří. *Streamy* není možné odebírat, jedinou možností pro odebrání *streamů* je buď restart `KernelSharku`, či otevření jednoho nového souboru s trasovacími daty. *Streamy* nemusí být něčím spojené, je možné i otevřít dva *streamy* z odlišných strojů s různými úlohami a jinými časovými stopami. Na obrázku 3.1 je čerstvě spuštěný `KernelShark`.

Hlavní okno

Po spuštění se zobrazí hlavní grafické okno. To je rozdělené na 3 části: *menu*, *grafová oblast* a *seznamová oblast*. Části jsou zvýrazněny na obrázku 3.2, kde jsme KernelSharku dali nějaká data k zobrazení.

Menu

V menu je několik tlačítek pro práci se soubory, pro filtrování, tlačítko pro otevření dokumentace a tlačítko s různými nástroji. Zde se například zapínají a vypínají pluginy, nebo mění barvy používané KernelSharkem v grafech.

Grafová oblast

Grafová oblast obsahuje graf trasování, kontrolní řádek a informační řádek. Graf trasování se pak skládá z grafů pro jednotlivá CPU (zobrazeny jsou události jen z daného CPU) či procesy (zobrazeny jsou jen události daného procesu). Tyto grafy zobrazují události uspořádané v čase, který je reprezentován horizontální osou. Samotné grafy jsou v grafu trasování uspořádány svisle a lze použít posuvník k navigaci. V každém z grafů jsou události vyznačeny krátkými barevnými svislými čarami. Takovou čaru označuje KernelShark za *bin*. Pro velké objemy trasovacích dat se do binů seskupují záznamy událostí. Dokud jsou biny „stejně věci“ za sebou, jsou mezi nimi i, o trochu nižší, obdélníky, které souvislou práci vyznačují - výjimkou je zde „idle proces“, kdy CPU nepracuje a tyto obdélníky se nekreslí. Termínem „stejná věc“ myslíme buď stejný proces v CPU grafech, nebo stejné CPU v grafech procesů. Pro zobrazení užších časových úseků lze v grafu přibližovat a oddalovat.

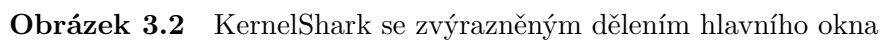
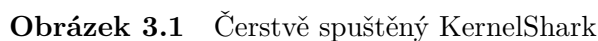
V kontrolním řádku se zobrazují ovládací prvky pro pohyb a přibližování v grafu a tlačítka s informacemi o (časových) pozicích dvou značkovacích čar, nazvanými „Marker A“ a „Marker B“. Pokud dvakrát klikneme na bin v grafu, můžeme tak jedním z markerů vyznačit danou časovou pozici a záznam, který se na ní udál. Tím se i zapíše pozice markeru. Vybranou pozici můžeme zrušit kliknutím pravého tlačítka myši s kurzorem nad tlačítkem daného markeru. Pro vybírání mezi markery A a B stačí s levým tlačítkem myši kliknout na tlačítko daného z markerů. Vedle tlačítek markerů je i informace o jejich časovém rozdílu. Pokud jsou markery aktivní, pak přibližování se bude snažit přiblížit oblast jimi vyznačenou (pokud je aktivní jen jeden, pak bude středem přiblížení bude událost, na kterou marker ukazuje).

V informačním řádku se zobrazuje (časová) pozice kurzoru myši a informace při najetí myši přes biny v grafu. Tyto informace jsou také v seznamu událostí.

Seznamová oblast

Seznamová oblast zobrazuje trasovací data ve formě svislého seznamu s několika sloupci:

- Pozice události v datech
- Identifikátor CPU - číselný, používá označování jako operační systém.
- Časová značka události - v sekundách, s přesností na desetiny mikrosekund.

- Název procesu
- PID procesu
- Latence - jedná se o čtyři datová pole:
  - Zdali byla vypnuta přerušení, označeno písmenem „d“, jinak znakem „.“.
  - Zdali je potřeba přeplánování úloh, označeno písmenem „N“, jinak znakem „.“.
  - Událost při vyřizování přerušení, písmeno „h“ značí přerušení od hardwaru, písmeno „s“ značí přerušení vyvolané kernelem či pokud je tento typ přerušení vypnutý, písmeno „H“ značí přerušení od hardwaru, kde jsou přerušení od kernelu vypnuta, nebo se hardwarové přerušení událo při obsluze vyrušení od kernelu - jiné situace jsou značeny znakem „.“.
  - Čítač preempce - pokud je jiný než 0, tak kernel nepřepíná běžící úlohy, i kdyby nějaké událost o přeplánování zažádala. Pokud je čítač nulový, zobrazí se znak „.“.
- Název události
- Dodatečné informace - data zaznamenána v dané události.

V seznamu lze vyhledávat dle informací ve sloupcích, uživatel k tomu má dispozici textový vyhledávací řádek. V seznamu lze vyhledávat dopředu, či pozpátku. KernelShark podporuje jednoduchá vyhledávání typu „obsahuje“ (ve sloupci je někde vyhledávaný text), „přesná shoda“ (ve sloupci je pouze vyhledávaný text), „neobsahuje“ (ve sloupci není vyhledávaný text). Úspěšné vyhledávání v seznamu vyznačí událost splňující vyhledávací kritéria. Pokud je zaškrtnuté políčko „Graph follows“, bude tato událost vyznačena i v grafu.

Filtrování

Kvůli objemu dat získaných při trasování je často užitečné mít možnost ve vizualizaci filtrovat data, se kterými chceme při analýze pracovat. KernelShark proto dodává filtrovací nástroje - jednoduché filtry a pokročilé filtry. Jednoduché filtry filtrují podle typu události, zatímco pokročilé filtry dovolují vytvářet pokročilé filtrovací konstrukce a lze s nimi filtrovat i události dle jejich obsahu. KernelShark také dovoluje filtrovat události podle CPU nebo procesu. Pokud událost neprojde filtrem, pak není zobrazena v grafu ani v seznamu. Pokud na ni ukazoval nějaký marker, pak je vyznačen čárkovanou čarou. Jediné, co zůstane nepozměněno, jsou obdélníky mezi záznamy, které signalizují práci na CPU (graf CPU) nebo práci procesu (graf procesu).

K filtrům se lze dostat přes tlačítko **Filters** v menu. Všechny typy filtrování zobrazí uživateli dialog, přičemž filtrování podle typu události, CPU, nebo podle procesu zobrazí seznamy, kde se jednotlivé prvky k filtrování dají zaškrtnout a odškrtnout (tj. při filtrování podle CPU se zobrazí seznam CPU, při filtrování pole typu události se zobrazí seznam událostí). Speciálně filtrování podle typu události ještě seskupuje události pod subsystémy, kterým patří, čímž je vytvořen dvouúrovňový seznam.

Pokročilé filtrování má dialog komplikovanější, přítomen je krátký pomocný text s příkladem použití, seznam aktivních pokročilých filtrů, soubor z něhož KernelShark čerpá data, pak tři řádky na sestavení filtru a nakonec filtr v textové podobě, kterou může uživatel upravovat. Zmíněné tři řádky na sestavení představují zjednodušení konstrukce filtru. První dovoluje vybrat událost z událostí přítomných v souboru s daty. Na druhé řáce může uživatel vybrat z „operátorů“, nicméně lze si vybrat i čárky, závorky, speciální znaky pro regex a i skutečné operátory, které mohou být relační nebo boolovské. Třetí řádek zobrazuje datová pole z formátu události, která lze použít k filtrování, například pole `comm_pid`, nebo speciálně pro událost `sched_switch` pole `prev_state`. Jednoduchý příklad pokročilého filtrování je na obrázku 3.3.

Relace

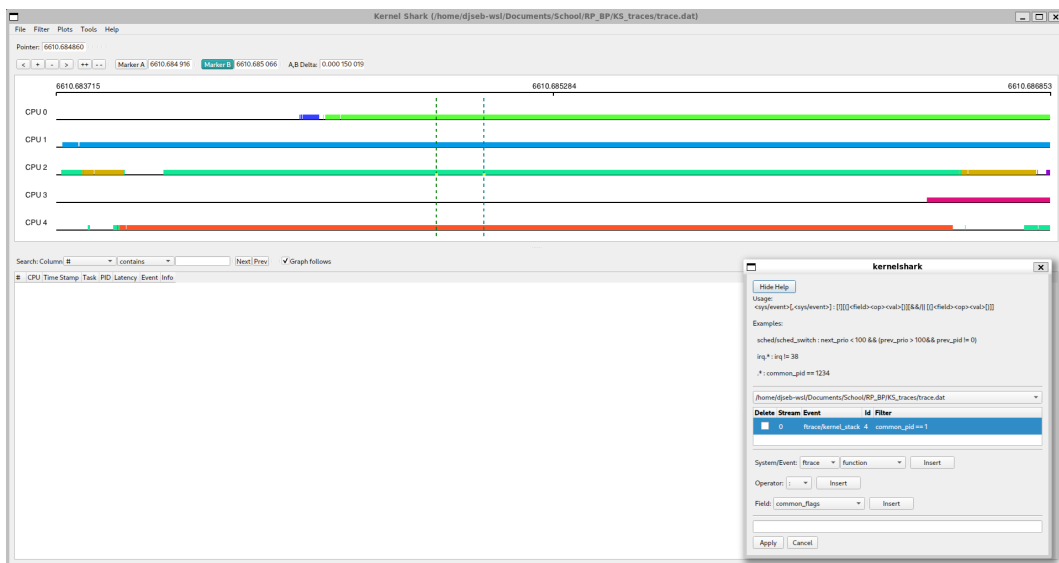
Při analýze si uživatel často vytvoří nějaký kontext k práci, například si vybere zajímavou oblast dat, vyznačí si nějakou událost Markerem B, načte si pluginy, nebo nějaké z nich povypíná a možná pracuje s více streamy naráz. Analýza také nemusí být záležitostí pár minut a uživatel může KernelShark vypnout během ní. Součástí KernelSharku jsou tedy i uživatelské relace, anglicky „sessions“, do kterých se právě tato data ukládají. Relace se uloží do souboru a uživatel může začít od bodu posledního uložení relace. Ukládání je prováděno ručně, nic se neukládá automaticky. Samotné soubory jsou ve formátu JSON a je možné je manuálně upravovat. Speciálně u pluginů KernelShark kontroluje jejich verzi a plugin o novější či starší verzi, než jaká je uložena, nenačte.

Trace-cmd GUI

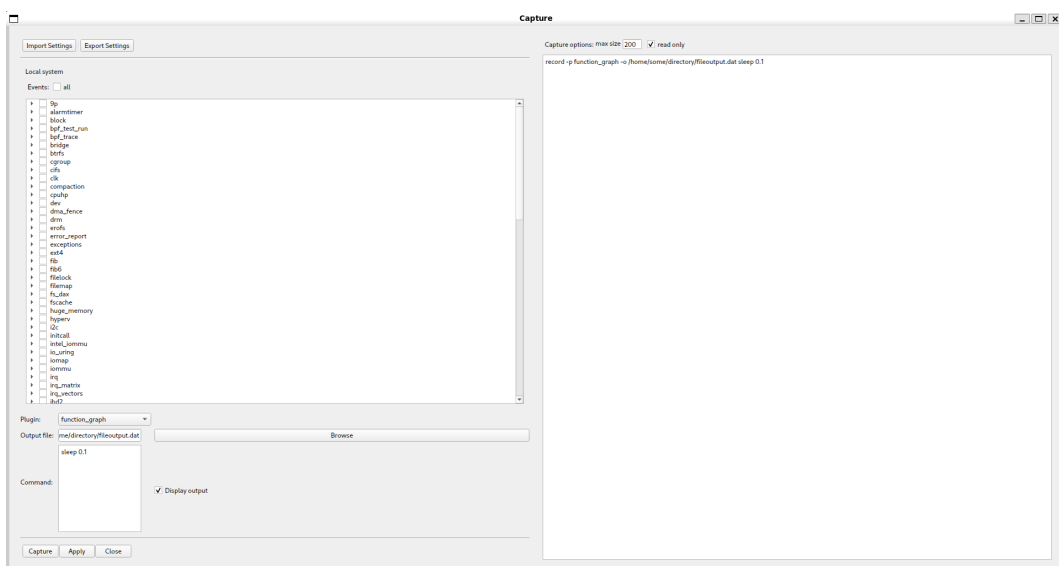
KernelShark dovoluje uživateli sbírat data od Trace-cmd skrze GUI. Uživatel musí pouze kliknout na tlačítko **Record** v menu **Tools**. Poté program zažádá o superuživatelská oprávnění přes nějaký aktivní Polkit. Při úspěšné elevaci oprávnění KernelShark zobrazí nové okénko (viz obrázek „Record okénka“ 3.4). V něm je napravo plocha pro kontrolu běžícího Trace-cmd a nalevo jsou konfigurační možnosti trasování. V nich si uživatel může vybrat, které události chce zaznamenávat, jaký tracer má Trace-cmd použít, cestu k výstupnímu souboru, zdali si uživatel přeje vidět výstup a nakonec textové pole s příkazem, který spustí trasovaný proces (ve výchozím nastavení je zde pouze `sleep 0.1`). Do tohoto pole lze přiat i další argumenty pro spuštění Trace-cmd. Nakonec jsou dole v konfigurační ploše tři tlačítka. Jedním se toto okno zavře, druhým se aplikuje konfigurace a třetím se trasování spustí. Uživatel tak teoreticky s Trace-cmd vůbec nemusí pracovat v terminálu a může používat pouze KernelShark.

3.4 Pluginy

KernelShark obsahuje rozhraní k vytváření pluginů, kterými pak může uživatel rozšířit chování programu, nejčastěji skrze kreslení do grafu či úpravu dat a nebo sběr statistik. KernelShark dovoluje vývojářům pluginů definovat menu pro pluginy, jejich chování při načítání trasovacích dat a kreslení aktivního pluginu. Uživatel může i nemusí využít všechny tyto možnosti. KernelShark také obsahuje některé

Obrázek 3.3 Aktivní pokročilý filtr - žádná událost nevyhovuje podmínkám

Obrázek 3.4 KernelShark GUI pro práci Trace-cmd

pluginy ve svojí základní instalaci, které označíme v této práci jako *oficiální pluginy*. Mezi tyto pluginy patří například plugin `sched_events`, který kreslí červené a zelené rámečky do grafů procesů. Oficiální pluginy také představují inspiraci pro vývojáře dalších pluginů.

Obecně pluginy definují kontext, tj. jejich vlastní „globální úložiště“, jejich inicializační a deinicializační funkce, a handlers právě pro kreslení, či úpravu dat při načítání a nebo pro vytvoření menu. Vše ostatní je pak na vývojáři pluginu. KernelShark obsahuje speciální sestavovací instrukce pro pluginy, přičemž je možné dát zdrojové soubory vlastních pluginů do adresáře se zdrojovými soubory oficiálních pluginů a upravit tyto instrukce. Pokud si ale vytvoříme sestavovací instrukce sami, KernelShark stále plugin přijme.

3.5 Architektura programu

Následující sekce bude autorův pokus o zachycení architektury KernelSharku. Architektura nemá vlastní dokumentaci, tato sekce tak nemůže zaručit, že architektura nastíněná zde je perfektním odrazem architektury ve vizi autorů KernelSharku. Nicméně se nám tento odhad bude hodit pro orientaci v kódu programu v této práci.

Obecně lze říci, že KernelShark je grafická aplikace, která používá klasický přístup zachytávání událostí uživatelské interakce ve smyčce a jejich následné zpracování. Má nějaký hlavní systém a k němu jsou definována místa pro práce pluginů.

Detailnější pohled na architekturu zachytíme pomocí modulů. Nebdeme se zaměřovat na konkrétní implementace.

- *Zpracovávání dat* - zde se KernelShark zaměřuje hlavně na čtení dat a jejich abstrakce, které KernelShark používá dále. Velkým zaměřením je transformace dat z Trace-cmd do lépe vizualizovatelných dat. Právě zde nejvíce žijí streamy a záznamy KernelSharku. Součástí jsou i dotazy na data v záznamech či ve streamech.
- *Datové modely* - KernelShark pracuje s několika datovými modely podle potřeby. Základním modelem jsou prvky uspořádané dle času do binů, tj. sdružení záznamů. S tímto modelem KernelShark pracuje nejvíce a dodává k němu i API na manipulaci a dotazování, například na index (do pole všech záznamů) prvního záznamu v daném binu. Existují ale i modely vhodnější pro seznamové zobrazení událostí a model pro filtrování takových seznamů.
- *Trace-cmd GUI* - modul starající se o vše týkající se okna pro práci s Trace-cmd skrze KernelShark.
- *Hlavní okno* - zde se seskupují hlavní grafické prvky, tj. graf trasování, seznam událostí a menu programu. Toto okno také představuje hlavní navigovatelný prvek v kódu, přes který se lze dostat k dalším (veřejným) prvkům, třeba právě ke grafu trasování a jeho prvkům.
- *Kreslení v grafu* - aby bylo možné kreslit do grafu, dodává KernelShark několik definic tvarů, jejich kreslení a interakce s myší (pouze dvojité kliknutí)

v tomto modulu. Tyto tvary jsou pak nejvíce využívány pluginy při vytváření tvarů vlastních.

- *Filtry* - modul se stará o vše ohledně filtrování, ať už filtrování samotné, vyhledávání správných událostí, nebo okna, se kterými uživatel pracuje při filtrování.
- *Vyhledávání* - modul se stará o vyhledávání v seznamu událostí, ale i vyhledávání uskutečněná nějakým kódem.
- *Relace* - zde najdeme „ukládací“ a „načítací“ funkce pro všechno, co Kernel-Shark do relací ukládá.
- *Pluginy* - tento modul se stará hlavně o načítání, zapínání, inicializaci a působení pluginů (tj. kde se volají jejich handlers). Dodává i některé definice a deklarace, které mohou pluginy využít.
- *Pomocné nástroje* - modul s různými funkcemi a strukturami, kterými si KernelShark pomáhá. Patří sem definice některých vyskakovacích oken, funkce na získání užitečných dat, například všech CPU ve streamu, nebo operátory pro práci s barvami.

4 Obecná analýza a stanovení požadavků

V této kapitole se podíváme na možná vylepšení schopností KernelSharku. Vytvoříme pro ně požadavky a sepíšeme jejich cíle a nutné vlastnosti. Dále obecně analyzujeme, jak se dají vylepšení vytvořit. Hlubší, technická analýza každého z vylepšení pak bude součástí detailnějších pohledů na návrh a implementace vylepšení v jejich samostatných kapitolách.

4.1 Jazyk dokumentace

Jistě si všimneme, že tento dokument bakalářská práce je psán v češtině. Dokumentaci mimo tento dokument budeme psát anglicky. Důvodem je již existující anglická dokumentace KernelSharku a jeho pluginů. Jelikož se jedná o open source projekt, pak je angličtina zároveň jazykem, kterému porozumí nejspíše největší množství uživatelů vylepšení.

4.2 Pluginy a modifikace

První možnou cestou rozšíření KernelSharku je přidání pluginů, které upraví zobrazované informace, nebo nějaké přidají. KernelShark již obsahuje oficiální pluginy a je možné se jejich strukturou inspirovat. Pluginy dokážou vykreslovat uživatelem definované tvary (s nimiž lze interagovat) do grafu, pozměňovat data záznamů událostí a přidávat nová menu tlačítka do hlavního okna. Pluginy tak zřejmě nejsou schopné všeho. Například nelze skrze pluginy vytvářet další záznamy, které by se pak zobrazily v grafu.

Abychom mohli docílit všech vylepšení, tak vylepšení nemohou být jen pluginy, ale i modifikace kódu KernelSharku. Přímo u zdroje je pak možné manipulovat s celým programem, nicméně na oplátku bude potřeba nerozbít to, co již funguje, zajistit podobný styl s předchozím kódem a vyznačovat místa změn, aby byla respektována licence. Obecně lze od modifikací požadovat následující:

- *Minimální vliv*, tj. vypnutá modifikace musí mít buď žádný, nebo minimální vliv na chod KernelSharku a jeho oficiálních pluginů. Pokud takový vliv má, musí být navržena tak, že se lze dostat ke starému chování.
- *Stylová podobnost*, tj. kód modifikací by měl být podobný ostatnímu kódu v KernelSharku pro zachování jednotného stylu.
- *Chovat se jako rozšíření*, tj. kód modifikací by se také měl snažit měnit existující kód co nejméně, chovat se jako rozšíření co možná nejvíce. Změny existujícího kódu musí být označeny a pokud nejsou triviální, popsány.

Od pluginů se bude obecně očekávat tento seznam:

- *Vlastní adresář*, tj. pluginy budou mít vždy vlastní adresář s vlastními intrukcemi pro sestavení, kódem a dokumentací, vše mimo adresář s KernelSharkem, jeho modifikacemi a oficiálními pluginy. Struktura repozitáře

tímto požadavkem prospěje, pluginy budou lépe navigovatelné a kontrola nad sestavením a dokumentací pevnější. Samozřejmě je pak nutné napsat vlastní CMake instrukce k sestavení, ale to je přijatelná práce navíc.

- *Samostatnost*, tj. pluginy by se měly snažit být co nejsamostatnější, tj. nebýt závislé na ostatních pluginech, ať už vztahem „plugin A potřebuje k fungování plugin B“ nebo vztahem „plugin A zakazuje plugin B“. Zejména druhý ze vztahů by mohl být nepříjemný, jelikož by mohl snižovat efektivitu analýzy, některé pluginy by prostě nemohly být aktivní. První ze vztahů je mírnější, existuje hlavně pro snížení potenciálního chaosu závislostí (tzv. „dependency hell“). Žádný z pluginů v této práci nebude právě z tohoto důvodu ani cílit na to být využitelný jinými pluginy jako knihovna.

4.2.1 Označení modifikací v kódu

Licence KernelSharku, LGPL-2.1, vynucuje u provedených změn v softwaru s touto licencí jasné vyznačení změněných míst společně s datem změny. Každá změna spojená s modifikací tak bude ohraničena dvojicí komentářů:

```
//NOTE: Changed here. ([TAG]) ([DATE])
...
// END of change
```

[TAG] je zkratkovité označení po typ modifikace, se kterou změna souvisí - každá modifikace musí mít takovou značku. [DATE] je datum napsání změny ve formátu YYYY-MM-DD. Pokud změna vznikne během vývoje nějaké modifikace, ale není na ni nutně vázána (například je to pomocná funkce s širším využitím), pak stačí ohraničit [TAG] uvozovkami.

4.3 Výběr vylepšení

Následující vylepšení umožňují v KernelSharku zobrazovat dodatečné informace, které usnadňují analýzu trasovacích událostí. Součástí jejich popisu budou i názvy těchto vylepšení, které se použijí v dalších kapitolách. Názvy budou anglické pro zachování jednotného jazyka programu. Vylepšení jsou buď pluginy nebo modifikace zdrojového kódu KernelSharku - tato informace bude také součástí jejich popisu.

Každé vylepšení, které není dodatečné, pak shrne do bodového seznamu ve vlastní kapitole hlavní myšlenky z textu své podsekce.

4.3.1 Lepší analýza zásobníku kernelu

Identifikace problémů k vyřešení

Zaznamenávací funkcionality KernelSharku, tzv. Record okénko, dovoluje spustit program `trace-cmd record` pro nastartování trasování běžícího systému skrze GUI. Ačkoliv to není ihned zřejmé, tato funkcionality dovoluje uživateli dodat argumenty Trace-cmd, kterými upraví chování zaznamenávání. Pokud uživatel nezná tyto argumenty, nebude je schopen využít. Jedním z argumentů je `-T`,

který zapne zaznamenávání kernel zásobníku do události typu `ftrace/kernel_stack`. Zásobník je zaznamenán po každé události, kromě události zaznamenání zásobníku.

KernelShark již umí zobrazit události typu `ftrace/kernel_stack`. Bere je jako každou jinou událost v trasovacích datech a tak je zobrazí jak v grafu, tak v seznamu událostí. Nicméně nás většinou nezajímá, že se nějaký zásobník trasoval, nýbrž spíš co v něm během události bylo. Z grafu toto nevyčteme, informační řádek nám nedokáže dát celou informaci, jelikož na ní nemá prostor. Seznam událostí je na tom trochu lépe, ale informace zásobníku je v textové formě víceřádková a často má řádků tolik, že většina prostoru seznamu je zabrána jen touto událostí. Celý zásobník je ovšem viditelný pouze, pokud je daná událost v seznamu vybrána, jinak se zobrazí pouze jedna řádka ze zásobníku. To nám analýzu zpomalí o vybrání zásobníkové události.

Extrakce požadavků

Zřejmě je zde co vylepšovat. Bylo by jistě příjemnější, kdyby bylo možné zobrazit obsah zásobníku přes záznam této události v grafu, nebo vidět nějakou podstatnou část v informačním řádku, namísto klikání mezi seznamem a grafem. Toto by nemělo být realizováno přes klikání na záznam samotný, jelikož takto uživatel záznamy zvýrazňuje. V tom případě by bylo vhodnější vytvořit tlačítko nad záznamy, jejichž zásobník si chceme zobrazit. To mohou být buď přímo záznamy se zásobníkem, nebo záznamy událostí po kterých byl zásobník zaznamenán. Abychom měli záznamy kde zobrazit, bylo by nejlepší vytvořit nějaké vyskakovací okénko. V tomto okénku by mohla být vedle zásobníku i další data, například po jakém typu události byl zásobník zaznamenán, nebo jakému procesu událost patřila. Přejetím kurzoru myši přes tlačítko bychom mohli donutit informační řádek k zobrazení nějaké zajímavé části zásobníku. Abychom toho byli schopni, bude nutno KernelShark dodatečně vylepšit o akce vyvolané při přejetí kurzorem myši přes objekty v graf. Také by bylo vhodné umět toto chování nějak konfigurovat, třeba nezobrazovat tlačítka nad nějakým typem události, nebo měnit barvu tlačítek. K tomu by mohlo stačit konfigurační okénko vyvolané nějakým tlačítkem v hlavním okně. Nakonec vybereme podporované události, tj. události, pro které plugin musí fungovat. Těmi budou `sched_switch` a `sched_waking`. Vybrány jsou proto, že budou podstatné i u dalších vylepšení. Tím se dá testovat izolace různých vylepšení, případně i jejich kompatibilita. Zároveň jsou často zajímavé k analýze. `Sched_switch` nám ukáže přepnutí z jednoho procesu na jiný. Zde lze zkoumat, proč byl proces přepnut, například zdali na něco začal čekat. `Sched_waking` nám pak ukazuje změnu spícího procesu na proces připravený k běhu. Tato událost a její záznam zásobníku mlže odhalit proč lze proces opět nechat běžet, například na co se přestalo čekat.

Co se zaznamenávání zásobníku týče, ačkoliv je možné vytvořit soubor s událostmi záznamů zásobníku, bylo by uživatelsky přívětivější, kdyby se dala tato možnost zapínat pomocí nějakého GUI prvku. Nejpřirozenějším výběrem by bylo zaškrtnávací políčko, umístěné v Record okénku KernelSharku. Obsah okénka nemá se zbytkem programu další vazby, tedy není třeba řešit další kompatibilitu.

Vylepšení Record okénka je možné pouze jako modifikace, pluginy nemají k tomuto okénku přístup. Modifikaci budeme nazývat stručně jako *Record Kstack*. Ovšem tlačítka nad záznamy a vyskakovací okénka je možné definovat čistě v

pluginu. Jelikož bude plugin zaměřen na analýzu zásobníku, bude se nazývat *Stacklook*.

4.3.2 Dělení vlastnictví událostí souvisejících se dvěma procesy

Identifikace problémů k vyřešení

Trasování ukládá mnoho různých událostí, přičemž některé jsou svázané se dvěma procesy. Tyto procesy jsou pak touto událostí spárované. Klasickým příkladem je událost `sched_switch`, tedy přepnutí se z kontextu jednoho procesu na kontext procesu jiného na stejném CPU. Trace-cmd dokáže tuto informaci uchovat, nicméně přepnutí je vyvoláno jen přepínajícím procesem. Zaznamená se tak jen jedna událost a to pro tento proces. KernelShark dokáže zobrazit ve svých CPU grafech tyto události v čase, dá se tedy zjistit, který proces byl přepnut do kterého na daném CPU. Nicméně tato informace není tak snadno zjistitelná v grafech procesů. Graf druhého procesu o přepnutí neví. Jediné, co ví, je že jeho proces začal pracovat. Pouze graf procesu přepínajícího bude o události přepnutí vědět a mít ji jako svou součást.

Tento systém, ač většinou funkční, nutí procesy se dělit o informaci, která se týká obou. Informaci pak jeden z nich ztrácí ve svém procesovém grafu. To nutí i některé pluginy upravovat vlastníky událostí, aby dosáhli svých funkcionalit. To je ovšem problém - některé pluginy mohou vyžadovat jiná data, než která jim KernelShark po upravení události dokáže poskytnout. Tedy pluginy měnící vlastníky musejí být načteny buď někdy jindy, nebo jiné pluginy zakazovat. Příkladem mohou být oficiální plugin `sched_events` a další z vylepšení, *Naps*. Naps plugin potřebuje mít `sched_waking` události v grafu procesu, který je probouzen. Vedle toho `sched_events` plugin potřebuje mít `sched_switch` události v grafech procesů, na které se přepíná. Dále pak zobrazuje své tvary mezi záznamy událostí typu `sched_switch` a `sched_switch`, nebo mezi záznamy událostí `sched_waking` a `sched_switch`. Tyto dva pluginy si pak vzájemně narušují očekávaná umístění těchto dvou typů událostí a ani jeden z pluginů nefunguje správně.

Zřejmým řešením problému je pak odstranění nutnosti měnit vlastníky událostí. Například umět události rozdělit a každému z procesů dát jednu polovinu. Ale rozdělování implikuje, že by pak bylo nutné rozdělit i data z jedné události do vzniklých polovin. To ovšem není vhodné, jelikož oba procesy nejspíše budou potřebovat data celé události k efektivní analýze. Lepší bude trochu odlišný přístup. Namísto dělení události dovolíme druhému procesu z páru číst stejná data, ať už kopií události nebo odkazem na ní. Takto nerozdělíme událost samotnou, ale její vlastnictví.

Extrakce požadavků

Podívejme se, co to znamená pro KernelShark. Záznamy událostí v KernelSharku obalují události z Trace-cmd, nebo se na ně dokážou odkázat. Jelikož KernelShark používá hlavně své záznamy, bude lepší pracovat s nimi. Z architektury KernelSharku vychází, že můžeme buď přidat umělé záznamy, které se automaticky zobrazí v grafu, nebo v grafu jenom vykreslovat objekty simulující záznam. Druhý přístup není vhodný. Simulace chování by byla zbytečně složitá na

implementaci a záznamy v grafu by neodpovídaly záznamům v seznamu. Naopak první přístup jenom vytvoří umělý záznam a KernelShark se postará o zbytek. O co víc, umělé záznamy už KernelShark sám vytvářet umí během vytváření záznamů z trasovacích dat. Přístup je tedy nejen jednodušší na implementaci, ale už i používán. Vytvořené umělé záznamy by měly umět odkázat na záznam původní. Ten totiž obsahuje i původní událost a její data. Zároveň by umělé záznamy měly obsahovat data, díky kterým budou přiřazeny do správných grafů a bude možné je rozlišit od ostatních záznamů, například jménem.

S vylepšením budou muset oficiální pluginy nebo ostatní části KernelSharku umět spolupracovat. Nové záznamy by jako ostatní záznamy měly podporovat rozhraní dotazů na záznamy. KernelShark by s nimi měl také umět alespoň základně pracovat, alespoň je umět kromě zobrazení i jednoduše filtrovat. Jelikož budeme měnit chování KernelSharku, bylo by dobré umět tuto změnu chování zapínat a vypínat. Toto nastavení by mělo být uložitelné do relací. Jediný oficiální plugin, který je nutno poupravit je `sched_events`.

Výše vypsání změny ukazují, že vylepšení nelze napsat jako plugin. Pouze modifikace bude schopná přidávat další záznamy do grafu a seznamu. Modifikaci nazveme *Couplebreak*, podle jejího účelu rozdělit párovou událost mezi dva procesy.

Podporovanými událostmi budou `sched_switch` a `sched_waking`. Vybrány jsou proto, že budou podstatné i u dalších vylepšení. Tím se dá testovat izolace různých vylepšení, případně i jejich kompatibilita. Zároveň jsou to události, které pro Naps a `sched_events` představují bez *Couplebreaku* problém a dá se na nich ukázat využitelnost vylepšení.

4.3.3 Vizualizace nečinnosti procesů

Identifikace problémů k vyřešení

Procesy se během běhu na CPU často střídají. Důvodů může být několik - proces třeba čeká na otevření souboru, nebo mu prostě vypršel čas na CPU a byl preemptivně přepnut. Vizualizace nečinnosti v KernelSharku chybí, ačkoliv data jsou dostupná v trasovacích událostech. Pokud uživatel potřebuje zjistit předchozí stav procesu (stav před přepnutím), musí si jej najít a vyčíst v seznamu procesů. Pokud uživatel chce zjistit, jak dlouho byl proces nečinný, než byl probuzen, nezbyvá mu než manuálně najít událost přepnutí a následnou událost probuzení - tato událost ovšem patří nějakému jinému procesu.

Extrakce požadavků

Cílem vylepšení je vizualizovat pauzu mezi přepnutím procesu (`sched_switch`) a probouzením jiným procesem (`sched_waking` procesu, který první proces probouzí). Lze se inspirovat pluginem `sched_events`, který kreslí obdélníky mezi událostmi pro něj zajímavými. Nicméně samotné obdélníky by nedokázaly nést informaci o předchozím stavu procesu, tedy nějaké barevné či textové označení bude také požadováno. Bez vylepšení *Couplebreak* bude nutné přesunout záznamy pro `sched_waking` do grafu probouzeného procesu. S vylepšením bude stačit hledat záznamy cílových událostí probouzení. Neměli bychom se snažit kreslit obdélníky neustále. Velké množství by mohlo program zpomalovat. Mnoho záznamů na obrazovce také znamená, že budou v grafu blízko u sebe a obdélníky by pak pro

sebe neměly prostor. Jelikož všechny systémy nejsou stejné, toto by mělo být konfigurovatelné v nějakém grafickém okénku. Všechny tyto změny se dají provést v pluginu.

Jelikož se bude zajímat o dobu, kdy jsou procesy nečinné, nazveme plugin *Naps*, kdy naps (česky zdřímnutí) označují právě dobu nečinnosti procesu.

4.3.4 Vizualizace NUMA topologie CPU vedle grafu

Identifikace problémů k vyřešení

KernelShark se primárně zabývá vizualizací trasovacích dat. Ovšem jenom z nich nelze vyčíst vše. Máme-li mnoho procesorů, je možné optimalizovat přístupy do paměti přes NUMA model. NUMA ve zkratce znamená, že některé procesory jsou blíže nějaké paměti či pamětem, což jejich přístupy zrychluje. NUMA tak vytváří nějakou topologii procesorů - CPU se seskupují do NUMA uzlů. NUMA uzly určují skupinu procesorů a pamětí, ke kterým mají tyto procesory blízko. Právě tu KernelShark nedokáže nijak zohlednit - procesory v grafu označuje pouze daty z trasování, pomocí indexů dodaných operačním systémem. Topologie ovšem ovlivňuje výkon aplikací s více komunikujícími procesy, nebo s procesy s pamětí na vzdáleném NUMA uzlu. Jak kernelový plánovač úloh, tak alokátor paměti se snaží NUMA lokalitu respektovat - zviditelněním v KernelSharku bude možné analyzovat, jak dobrá tato snaha je. Program *Hwloc* byl navržen právě pro zkoumání a vizualizaci topologií systémů využívajících NUMA technologii. Tento nástroj umí topologii systému i exportovat do souboru formátu XML a načíst data z takovýchto exportů. Co víc, *Hwloc* dokáže zachytit i zdali jsou některá CPU součástí jednoho jádra a jeví se jako samostatná CPU díky hyperthreadingu. Spojením schopností obou programů bychom mohli dodat KernelSharku možnost zobrazovat NUMA topologii procesorů systému a zároveň z grafu KernelSharku vyčíst, která část topologie byla více namáhána, než jiné.

Extrakce požadavků

KernelShark se zobrazováním topologií nijak nepočítá, není pro ně tedy žádná podpora. Topologie bude vytvořena pomocí programu *Hwloc*. Nutné tedy bude vytvořit/zabrat místo v hlavním okně, kde se bude vizualizace topologie zobrazovat. Toto místo by bylo dobré umět schovat, pokud bychom topologická data v daný moment nepotřebovali a vybrané místo by byl nevyužitý prostor. Topologii by bylo nejlepší zobrazit takovým způsobem, že CPU grafy by na zobrazení přirozeně navazovaly. *Hwloc* nečísluje CPU stejně jako operační systém, povolíme si tedy reorganizaci CPU grafů tak, aby byla respektována topologie. Části topologie by měly být rozlišitelné, alespoň nějakým popiskem, nebo barvou. Struktura topologie by měla být jednoduše pochopitelná, zobrazení ve stromovém stylu je zde přirozené, využívá jej *Hwloc*. Dále budeme muset dát uživateli nějaké okénko, ve kterém si vybere soubor s topologií, kterou chce zobrazit, a zdali topologii zobrazit chce. Soubor by vybíral pro každý otevřený stream zvlášť. KernelShark nijak nevynucuje stejný trasovaný systém v otevřených streamech, proto dává smysl toto respektovat a vybírat topologie pro každý stream odděleně. Vylepšení by také mělo být součástí ukládaných relací, už jen kvůli odstranění času stráveného hledáním a načítáním souboru topologie. Nakonec, pokud systém

nevyužívá NUMA technologii, pak nemusíme zobrazovat NUMA uzly a zobrazíme pouze jádra. Ta jsou vytvořena v Hwlocu i kdyby byl hyperthreading vypnutý a jedno jádro by bylo ekvivalentní jednomu CPU.

Vylepšení bude jistě modifikací, pluginy nemají schopnosti drasticky měnit GUI. Modifikaci nazveme *NUMA Topology Views*, zkratkovitě *NUMA TV*.

4.3.5 Dodatečná vylepšení

Následující odstavce v rychlosti představí vylepšení KernelSharku, na která se práce nesoustředí, ovšem jejich existence KernelShark udělá trochu příjemnějším k použití a nebo jsou užitečná ve vícero jiných vylepšeních.

Aktualizace grafického kódu

KernelShark používá Qt6 v minimální verzi 6.3.0. Nicméně Qt6 verze 6.7.0 přináší nové rozhraní pro kontrolu statusu zaškrťovacího políčka a staré rozhraní označuje při kompilaci jako zastaralé. Tato verze bude již brzy součástí hlavních Linuxových distribucí a aktualizace těchto částí kódu v KernelSharku je na místě. Dodatečným vylepšením bude modifikace kódu KernelSharku, která bude nové rozhraní využívat. Název vylepšení bude samovysvětlující *Update Cbox States*.

Objekty v grafu reagují na najetí kurzoru myši

Grafová oblast KernelSharku dovoluje uživateli dodat další tvary ke kreslení a interakci. Takové tvary jsou velmi časté u pluginů, příkladem může být *sched_events* nebo *Stacklook*. Tyto tvary mají předdefinovaná rozhraní KernelSharkem, nicméně součástí těchto rozhraní není reakce na najetí myši přes grafický objekt. KernelShark již dokáže událost najetí myši zpracovat, využívá ji při najetí na záznamy. Jednou uživatelskou interakcí s tvary je dvojité kliknutí myši na objekt. Cílem tohoto vylepšení je dodat grafickým objektům pro grafovou oblast možnost reagovat na najetí myši a to podobným způsobem, jako je definováno dvojité kliknutí. Název tohoto vylepšení bude *Mouse Hover Plot Objects*.

Využití barevných tabulek KernelSharku

KernelShark nedovoluje využívat barvy, které používá pro procesy, CPU a streamy. Jejich využití by ale mohlo v některých případech vylepšit organizaci informací, například *Stacklook* může zabarvovat svá tlačítka barvou procesů, kterým události patří. Lze tak i v CPU grafu identifikovat vlastní proces události, jejíž záznam zásobníku si budeme chtít zobrazit. Navíc, pokud využijeme barvy, které používá KernelShark, pak se využití barvy budou měnit společně s jinou hodnotou barveného slideru, který KernelShark uživateli zpřístupňuje. Vylepšení *Get Colors* dodá KernelSharku, ve formě modifikace, dodá funkce, kterými se získají barvy momentálně využívané KernelSharkem.

Možnost měnit text v informačním řádku

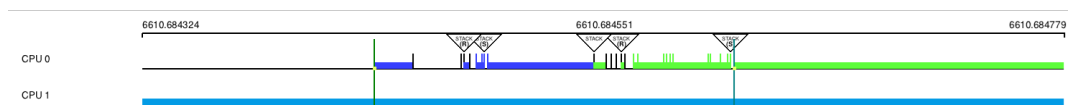
KernelShark nedovoluje měnit obsah informačního řádku. Možnost jej měnit se může hodit, pokud nějaký plugin, jako například *Stacklook*, by chtěl zobrazit nějaké rychlé informace uživateli. Dodatečným vylepšením bude modifikace kódu

KernelSharku, která možnost měnit text v informačním ráku dodá. Vylepšení dostane název *Preview Labels Changable*.

Obdélníky mezi záznamy

KernelShark při vykreslování grafu dokresluje obdélníky mezi jednotlivé grafické reprezentace záznamů, které vyznačují aktivní proces na nějakém CPU. Tyto obdélníky jsou definovány a nakresleny během každého vykreslení na obrazovku. Ovšem ne všechny záznamy by se měly podílet na kreslení obdélníků, například záznamy zásobníku kernelu se dějí po přepnutí kontextu, kde by měl obdélník většinou skončit, a záznamy vytvořené Couplebreakem mohou chybně být začátky a konce jiných obdélníků. Vylepšení *NoBoxes* jako modifikace dodá masku viditelnosti záznamů, kterou se zakáže účast na kreslení zmíněných obdélníků, a plugin, který touto maskou označí vybrané záznamy událostí.

Příklad špatného zobrazování je na obrázku 4.1. Na tomto obrázku je ftrace/kernel_stack událost vyznačená velkou svislou čarou vpravo, couplebreak/sched_waking[target] je událost s velkou svislou čarou vlevo. Událost ftrace/kernel_stack vytváří velký obdélník až do konce grafu, ačkoliv se událo po přepnutí kontextu a procesor ve skutečnosti po zachycení dále nepracuje. Událost couplebreak/sched_waking[target], ačkoli neprovádí žádnou skutečnou práci na procesoru, vytváří dojem, že pracuje právě díky nakreslenému obdélníčku. V grafu CPU 1 je také velký obdélník, který začíná u události zachycení zásobníku kernelu a neměl by tedy být kreslen. Události zachycení zásobníku jsou časté a v grafu je více obdélníků spojených právě s nimi.

Obrázek 4.1 Ne všechny obdélníky mezi záznamy by se měly vykreslovat, některé tvoří iluzi opravdové práce.

5 Record Kstack

Tato kapitola se bude zabývat modifikací, která dodává uživateli přímější způsob, jak zapínat trasování zásobníku kernelu přes GUI KernelSharku. Modifikace je přímá a velmi jednoduchá, kapitola je tak krátká.

5.1 Cíl

Dát KernelSharku GUI prvek, kterým se zapne/vypne trasování zásobníku kernelu při trasování přes Record okénko.

5.2 Analýza

Jelikož chceme rozšířit GUI, dává smysl se porozhlédnout v kódu KernelSharku po GUI kódu pro Record okno. Jeho kód se nachází v souborech `KsCaptureDialog.hpp/cpp` - zde tedy budeme modifikovat.

5.2.1 Návrh

Modifikace bude nejspíše malá, proto nemá smysl vymýšlet složitý návrh. Nicméně si jako návrhové cíle vytyčíme jednoduchost použití, to nám zajistí Qt knihovna, a podobnost kódu modifikace s kódem KernelSharku. Tento cíl udělá kód příjemnějším ke čtení v budoucnosti.

5.2.2 Implementace

V hlavičkovém souboru najdeme třídu `KsControlCapture`, která sdružuje prvky konfiguruující zachycování. Do jejích datových členů přidáme zaškrtačací políčko. V konstruktoru pak toto políčko nezapomeneme iniciovat a nastavit jako nezaškrtnuté jako výchozí stav. Poté najdeme místo, kde se stavy GUI prvků interpretují na konfiguraci zachycení. Zde přibude překlad zaškrtnutého políčka na přidání argumentu `-T` k ostatním argumentům pro zachytávací program `trace-cmd`. Tím bude modifikace dokončena.

5.3 Vývojová dokumentace

Vývojová dokumentace této modifikace slouží k orientaci ve vylepšení.

Modifikace používá značku `RECORD KSTACK` v ohraničeních změn. Jedinými změněnými soubory jsou `KsCaptureDialog.hpp/cpp` - v těchto souborech je přidáno zaškrtačací políčko do Record okénka KernelSharku, přidána je i inicializace tohoto políčka a význam zaškrtnutí.

Modifikace je pouze rozšíření GUI o políčko a přidání jeho sémantiky zaškrtnutí. Políčko musí být nutně v Record okénku, resp. ve třídě `KsCaptureControl`, jelikož nikde jinde nemá nastavení vliv.

5.4 Uživatelská dokumentace

Uživatelská dokumentace pojednává hlavně o tom, jak modifikaci instalovat a používat.

Stejně jako u jiných modifikací, pokud již máme instalovaný KernelShark s touto modifikací, není potřeba dělat nic. Jinak se musí KernelShark sestavit pomocí oficiálních instrukcí z kódu s touto modifikací. Tato modifikace nevyžaduje upravený soubor CMakeLists.txt.

Po otevření KernelSharku otevřeme okno Trace-cmd GUI přes tlačítko **Record**. Zde najdeme zaškrťovací políčko s popiskem „Enable kernel stack tracing“. Zaškrtnutím tohoto políčka povolíme trasování zásobníku kernelu. Poté spustíme trasování a otevřeme výsledná data v KernelSharku. Po každé události, vyjímaje události vytvořené KernelSharkem během načítání trasovacích dat, například Couplebreak události, se budou zobrazovat události ftrace/kernel_stack.

Změny v okénku lze pozorovat na následujícím obrázku 5.1 (obrázek byl zvětšen pomocí AI). Červené obdélníky zvýrazňují místa, kde se Record okno díky modifikaci změnilo. Černé obdélníky schovávají cesty na autorově stroji.

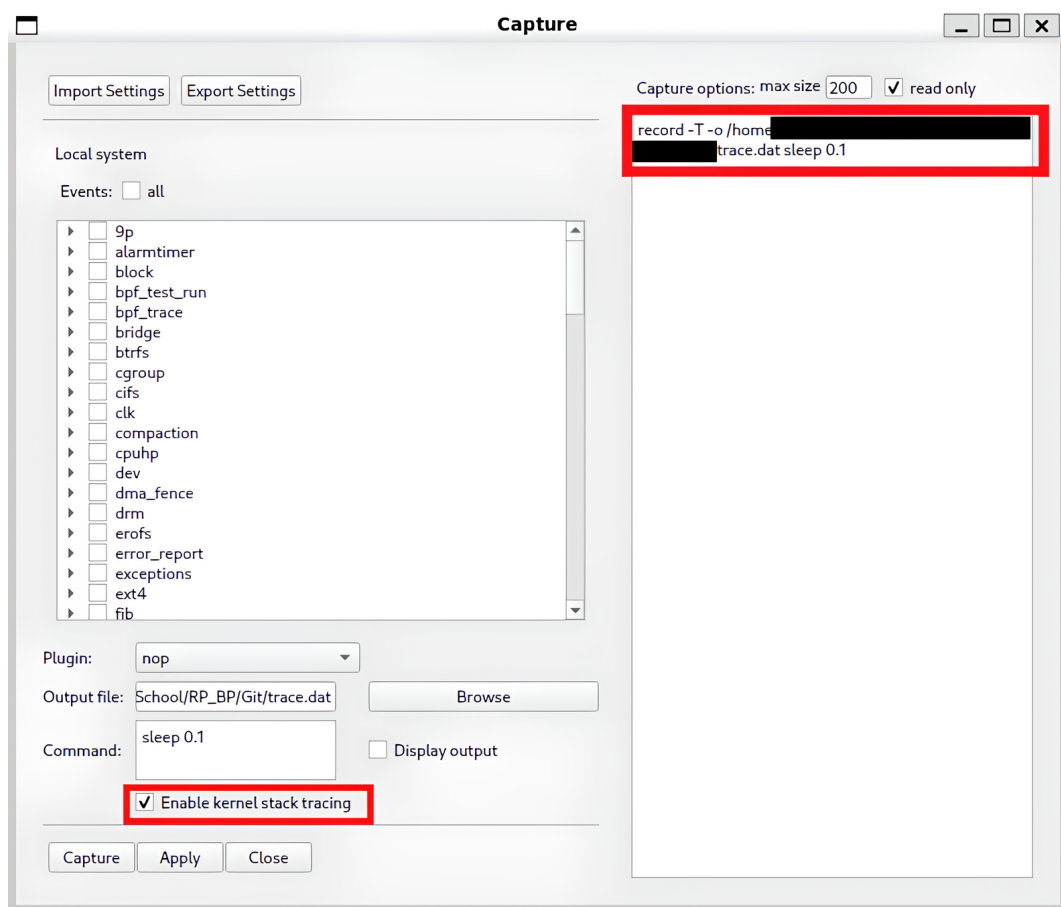
5.5 Rozšíření

Ne každá událost může mít zajímavý zásobník. Možnost zachytávat pouze po některých událostech by zde pomohla. Nicméně to je spíše rozšíření pro trace-cmd. KernelShark by mohl umět ignorovat záznamy zásobníku jádra, pokud navazují na nějakou událost, po které nás zásobník nezajímá. Data budou stále v souboru, ale KernelShark by je nenačetl.

5.6 Zhodnocení splnění požadavků

Jediný vlastní požadavek této modifikace bylo přidání zaškrťovacího tlačítka pro jasnější zapínání sběru zásobníků kernelu. Toto bylo splněno přidáním takového tlačítka do Record okénka a připsání interpretace zaškrtnutí jako dodání argumentu trace-cmd.

Obecné požadavky byly splněny také, GUI prvek byl přidán, kód byl rozšířen. Žádná modifikace existujícího chování se neudála. Tlačítko je ve výchozím stavu nezaškrtnuté a lze jej po zaškrtnutí odškrtnout. Tím jsou obecné požadavky splněny.

Obrázek 5.1 Zvýraznění změn této modifikace viditelných v GUI

6 Stacklook

Tato kapitola se zabývá pluginem pro KernelShark, díky kterému bude jednodušší analyzovat trasovací data, kde se zachytával zásobník kernelu. V kapitole se seznámíme s cíli, analýzou řešení, návrhem a použitím tohoto pluginu. Nakonec i řešení kriticky zhodnotíme a představíme návrhy pro rozšíření.

6.1 Cíle

- Nad podporovanými záznamy bude klikatelný objekt - po dvojitém kliknutí se zobrazí vyskakovací okénko.
- Tlačítka se budou zobrazovat nad záznamy jak v CPU grafech, tak v grafech procesů.
- Ve vyskakovacím okénku se zobrazí záznam zásobníku, název procesu, kterému událost záznamu patří a nějaká bližší informace specifická pro událost, nad kterou bylo tlačítko zobrazeno.
- Plugin bude mít konfigurační okénko, kde bude možné některé části chování upravit. Minimální součástí musí být zapínání a vypínání kreslení tlačítek nad podporovanými záznamy, úprava barev tlačítek a nastavování maximálního počtu viditelných záznamů v grafu, při jehož překročení se tlačítka nebudou zobrazovat.
- Informační řádek bude schopen zobrazit část zásobníku při přejetí kurzoru myši přes tlačítko. Která část zásobníku se zobrazí bude nastavitelné v konfiguraci pluginu. Jelikož informační řádek nemůže být změněn přes rozhraní pluginů a grafové objekty pluginů nereagují na přejetí myši, toto budou dodatečné modifikace, resp. modifikace *Preview Labels Changeable* a *Mouse Hover Plot Objects*.
- Tlačítka mohou být barevná stejně jako je zabarven proces, kterému záznam pod tlačítkem náleží. Získání barev procesů, CPU a streamů není v KernelSharku možné, KernelShark dovoluje barevné tabulky jenom vytvořit nanovo, které ovšem nebudou synchronizovány s tabulkami využívanými KernelSharkem. Zpřístupnění těchto tabulek bude dodatečná modifikace s názvem *Get Colors*.
- Je nutné podporovat alespoň události typu sched/sched_switch a sched/sched_waking.
- Plugin bude možné používat i pro KernelShark bez modifikací vytvořených jako součást této práce.

Poslední bod existuje pro případné uživatele, kteří nechtějí používat modifikovaný KernelShark, dokud nejsou modifikace součástí oficiálního vydání. Plugin se tak může využívat i v úplné izolaci od ostatních změn z této práce, což souhlasí s obecnými požadavky na pluginy. Ostatní cíle vychází z kapitoly *Obecná analýza a stanovení požadavků*. Jako samozřejmost se bere technická a uživatelská dokumentace a splnění obecných požadavků na pluginy.

6.2 Analýza

Tato sekce se pokusí zachytit postup, kterým se dostaneme k implementaci řešení. Jedná se o techničtější analýzu než analýza z kapitoly *Obecná analýza a stanovení požadavků*.

6.2.1 Propojení pluginu s KernelSharkem

Zamysleme se nyní nad tím, jak bychom vytvořili plugin pro KernelShark s našimi cíli. Nejlepším začátkem by bylo nechat se inspirovat oficiálními pluginy, od nich se lze naučit, jak plugin propojit s KernelSharkem. Oficiální pluginy definují hlavičkový soubor v jazyce C, kde se definuje kontext pluginu. Tento kontext je pak struktura s globálně přístupnými daty pro plugin. S kontextem se i deklarují kontextové funkce ovládající jeho inicializaci a destrukci přes KernelSharkem definované makro. Krom toho se zde deklarují i další globálně přístupné prvky, které nevyžadují funkcionality C++. Tento hlavičkový soubor může své části implementovat jak C kódu, tak v C++ kódu. Oficiální pluginy mají v C napsanou hlavně definici kontextových funkcí, registraci handlerů pro různé události během načítání trasovacích dat, registrace handlerů na kreslení do grafu, inicializaci dat pro textový font a inicializaci ukazatelů na hlavní okno. Handlers jsou buď implementovány v C++, nebo, hlavně u jednoduchých handlerů událostí, ještě v implementačním C souboru. Kód napsaný v C je tedy většinou použit na inicializaci pluginu a další části, většinou s komplikovanější business logikou, jsou implementovány v C++.

Postup oficiálních pluginů je dobrý, využijeme jej tedy též. Stacklook ovšem bude vyžadovat více C++ kódu. Jednotlivé soubory pak budou sloužit jednotlivým modulům Stacklooku, například modul konfigurace bude obsahovat datovou strukturu či datové struktury, které konfiguraci tvoří. Pokud možno, hlavičkové soubory by pak měly reprezentovat každý jeden z modulů. Podobné postupy jsou hojně využívány, hlavně při dekompozicích souboru s kódem, který obsahuje vícero modulů najednou.

6.2.2 Analýza modulů řešení

Z našich cílů lze celkem přímo vymezit moduly, ze kterých se bude plugin skládat: *Propojující modul*, *Konfigurace*, *Tlačítka*, *Detailní pohledy*.

Propojující modul

Propojující modul máme zčásti navržen díky oficiálním pluginům. V „C části“ (napsaná v jazyce C) nastavíme textový font používaný v pluginu, vybereme podporované události při načítání dat a registrujeme handlers. V „C části“ zároveň inicializujeme pluginový kontext. Tato část bude mít za úkol tento kontext i správně odstranit. V „C++ části“ definujeme handlers pro kreslení a přístup k hlavnímu oknu. Kreslicí handler bude vyžadovat funkci na vytvoření tlačítek, tedy zde se propojí tlačítkový modul. Funkce vytvoření tlačítek bude potřebovat data pro barvu tlačítek, ta je v konfiguraci, takže se zde objeví i konfigurační modul. Tento modul bude také obsahovat podporované události a bude je sbírat do dat v kontextu pluginu.

Konfigurace

Konfigurace bude rozdělená mezi GUI okno a datovou strukturu s konfiguračními daty, tzv. konfigurační objekt. Konfigurační objekt samotný implementujeme jako singleton. Důvodem je nutnost znát konfiguraci v různých částech programu a že konfigurace musí být vždy pouze jedna, což právě singleton splňuje. Prvky z cíle o konfiguraci můžeme jednoduše uložit jako čísla, pravdivostní hodnoty, textové řetězce a datovou strukturu pro barvy od KernelSharku. Aby bylo možné konfiguraci měnit pouze skrze konfigurační okno, tyto prvky schováme pomocí modifikátorů viditelnosti. Konfigurační objekt pak využije C++ mechanismus „spřátelení“ přes klíčové slovo `friend` a označí konfigurační okno za svého přítele. Konfigurace pluginů KernelSharku nejsou persistentní, tak dodáme i nějaké výchozí hodnoty. Kvůli zobrazování zásobníku v informačním řádku, přidáme ke každému nastavení specifickému pro událost i offset od vrchu zásobníku. Tak budeme moci stanovit oblast zásobníku, ve které se většinou nachází ty nejzajímavější části zásobníku pro danou událost.

Konfigurační okno využije framework Qt (specificky Qt6), stejně jako ostatní grafické prvky KernelSharku. Na barevná nastavení vytvoříme tlačítko, které na kliknutí vyvolá nějaké okno na výběr barvy, například výchozí barevný dialog od Qt. Pro pohodlí uživatele i někde blízko tlačítka výběru barvy zobrazíme i aktuálně použitou barvu. Nastavení maximálního počtu viditelných záznamů lze reprezentovat jako spinbox. Konfigurace pro specifické události, tj. zdali nad danými událostmi zobrazovat tlačítka nebo offset použitý při zobrazování části zásobníku v informačním řádku, lze reprezentovat pomocí zaškrtačacího tlačítka a dalšího spinboxu. Mimo požadavky navíc dodáme zaškrtačací tlačítko pro barvení tlačítek barvami jejich procesů.

Tlačítka

Modul tlačítek se bude hlavně skládat z třídy pro tlačítka. Ta by měla být v grafu jasně viditelná a ihned rozpoznatelná uživatelem. Tvar tlačítek by měl nějak ukazovat, kterému záznamu patří. Zde je několik možností a tvarů na výběr, nicméně nejjednodušším tvarem bude trojúhelník. Jeden z vrcholů bude směřovat dolů, ostatní dva vrcholy budou nad tímto vrcholem. Rozpoznatelnost těchto tlačítek nakonec zajistíme přidáním nápisu **STACK** do každého z nich. Reakci na dvojité kliknutí a přejetí kurzorem myši implementujeme jako to dělají ostatní tvary definované KernelSharkem. U přejetí využijeme naše modifikaci na reakci na přejetí kurzorem myši a modifikaci na změnu informačního řádku, přesně jak říká jeden z cílů. Speciálně pro `sched_switch` budou tlačítka ještě obsahovat jedno písmeno symbolizující předchozí stav procesu před přepnutím. Takto nebude nutné se podívat do detailního pohledu, bude stačit se dívat do grafu. Nicméně uživatel bude muset znát zkratky pro možné předchozí stavy. Ty jsou součástí dokumentace Linuxu [**Process-State-Codes**], společně s méně známým stavem „parked“ [**Parked-Thread**]. Barva tlačítek bude určena hodnotami v konfiguračním objektu. Dodáme i možnost používat barvy procesů jako barvy tlačítek, to nám zajistí modifikace *Get Colors*. Aby nemohlo více tlačítek splývat díky stejné barvě, tlačítka budou mít obrys, jehož barva bude také dána konfigurací a bude oddělená od (vnitřní) barvy tlačítka.

Detailní pohledy

Modul detailních pohledů bude hlavně obsahovat třídu pro okna těchto pohledů. V okně pak zobrazíme záznam zásobníku ve formě seznamu. Tento formát se hodí na jednoduché zvýraznění položky jedním kliknutím. Dodáme ale i možnost si data zobrazit jako prostý text - tento formát je naopak lepší když se kopírují data po jných částech než po položkách. Na vrchol zásobníku dodáme značku **top**, aby bylo jasné, kde se vrch zásobníku nachází. Jeden z cílů nám ještě udává nutnost zobrazit název procesu a nějaké bližší informace o události. Pro `sched_switch` zde můžeme udat předchozí stav procesu před přepnutím, například zdali byl proces již ve stavu zombie, nebo zdali začal čekat na nějaká data a nebo zdali prostě běžel a byl preemptivně přepnut. Předchozí stav zapíšeme jak zkratkou, tak celým názvem (například „S - sleep“, nebo „Z - zombie“). Pro `sched_waking` pouze napíšeme, že byl proces probuzen. Nakonec se zamyslíme nad tím, jak dlouho budou okna žít a kolik jich může být najednou pro jednu událost. Naše pohledová okna můžeme vytvořit jako podřízená oknu hlavnímu, tedy pokud je ukončeno hlavní okno, budou ukončena i jeho podřízená okna. Toto zajistí Qt framework. Počet oken pro jednu událost nebudeme omezovat, nic se tím nerozbije a implementace bude jednodušší. Tato rozhodnutí by měla mít ten efekt, že uživatel bude schopen stream, nazvěme jej A, pak bude schopen začít zkoumat stream jiný, nazvěme tento B. Okna otevřená ve streamu A zůstanou otevřená i po přepnutí do streamu B, do té doby dokud je uživatel sám nezavře, nebo dokud uživatel nezavře hlavní okno. Lze tak porovnávat zásobníky z různých běhů trasování.

Předchozí stavy

Na získání informací o předchozím stavu ještě dodáme mini-modul *Předchozí stavy*. Nutně bude muset být schopen vytáhnout data o předchozím stavu ze záznamu události přepnutí v `KernelSharku`. Tato data pak bud muset umět dodat pluginu buď jako zkratka pro typ stavu (tlačítka a detailní pohledy), nebo jako celý název (detailní pohledy).

6.2.3 Údaje v informačním řádku

Postupujme dále, podívejme se na informační řádek. Informační řádek nabízí pouze pět míst pro text. Pokud bychom museli zobrazovat konec zásobníku, nebo i prvky za koncem (například kvůli vysokému offsetu v konfiguraci), v informačním řádku pak vyznačíme, že jsme na konci zásobníku a místa, kde by byly prvky za koncem označíme nějakou čarou, třeba mínusem. Pokud ale zobrazujeme oblast zásobníku a za ní zásobník pokračuje, označíme toto třemi tečkami v posledním místě pro text v informačním řádku. Nakonec, pro jasnou identifikaci procesu z jehož záznamu zásobníku čerpáme bude první místo v informačním řádku obsazeno názvem tohoto procesu. Prvky v informačním řádku tedy budou vždy v následujícím pořadí:

- Název procesu
- Věc na zásobníku na offsetu X od vrcholu zásobníku, nebo -
- Věc na offsetu X+1, nebo -

- Věc na offsetu $X+2$, nebo -
- ..., nebo (End of stack)

Informační řádek bude vždy schopen zobrazit nejvýše tři prvky ze zásobníku.

6.2.4 Získání záznamů zásobníku

Nakonec se zamyslíme, jak získat data záznamů zásobníku kernelu. Tlačítka jsou nad záznamy, po kterých následuje záznam zásobníku. Tyto záznamy se vždy vytvoří na stejném CPU jako událost jim předcházející. Během načítání dat ale ještě nemáme události seřazené, ovšem při prvním kreslení už ano. Navíc neplatí, že všechny soubory trasovacích dat musí obsahovat záznamy zásobníku, lze systém trasovat i bez sbírání zásobníku. V tom případě nemá smysl, aby plugin cokoli kreslil. Do kontextu pluginu dodáme dvě proměnné, jednu jako indikátor „hledali jsme záznam trasování zásobníku kernelu“ a druhou jako „záznam trasování zásobníku existuje“, přičemž obě začnou na pravdivostní hodnotě „nepravda“. Při prvním kreslení prohledáme následníky všech záznamů námi podporovaných událostí. Pokud alespoň jeden záznam má za následníka záznam zásobníku, nastavíme druhou proměnnou v kontextu na „pravda“. Ukazatel na tento záznam si pak poznamenáme i u záznamu předcházející události. Po prohledání všech podporovaných záznamů nastavíme i první proměnnou na „pravdu“. Tak si zajistíme jediný chod při hledání těchto dat. Ačkoliv prohledávání může trvat dlouho, stane se tak pouze jednou a časová cena prohledávání tak není příliš výrazná.

6.2.5 Plugin pro nemodifikovaný KernelShark

Každá část implementace využívající nějakou z našich modifikací bude obalena podmínkovým `ifndef` makrem s názvem `_UNMODIFIED_KSHARK`. Toto makro bude aktivováno pokud uživatel při sestavování tuto proměnnou definuje argumentem pro CMake, více v uživatelské dokumentaci v sekci o instalaci. Pokud je makro definováno, pak zvolí alternativní implementaci z `else` větve, která nevyužívá žádnou z modifikací; jinak kód nebude součástí kompilace.

6.3 Vývojová dokumentace

Dokumentace pluginu

Dokumentace je napsána pro nástroj Doxygen. Dokumentovala se každá funkce i proměnná, nicméně vygenerovaná dokumentace obsahuje jenom prvky veřejné, pro skutečné implementační detaily je tedy doporučeno se podívat do zdrojového kódu. Dokumentace navíc obsahuje hlavní stránku a stránku s nástinem návrhu.

Struktura projektového adresáře

Adresář pluginu obsahuje další adresáře. Adresář „src“ je pro zdrojový kód a adresář „doc“ je pro dokumentaci uživatelskou a dokumentaci technickou. Očekává se, že na této úrovni jsou i adresáře pro sestavení. Na stejné úrovni žije i README, soubor s licencí a nejvyšší CMakeLists.txt. V těchto CMake instrukcích se nastaví

proměnné sestavení, například typ sestavení, a případně se zavolá generování dokumentace. CMake instrukce zodpovědné za vytvoření binárního souboru jsou v adresáři se zdrojovým kódem, stejně jako to dělá KernelShark.

Struktura pluginu

Plugin rozdělíme na moduly. Pro detailnější informace a implementační detaily je doporučeno prohlédnout si samotný kód a technickou Doxygen dokumentaci pluginu.

Ke každému modulu připíšeme i soubory, ve kterých je modul implementován, a prvky modulu jako veřejné funkce, makra, či veřejné datové struktury. Prvky mimo hlavičkové soubory, nebo označeny za privátní pro třídu jsou brány jako implementační detaily a nebudou zde popsány (lze je najít uvnitř souborů modulu).

Propojující modul

Modul s kódem propojujícím KernelShark a plugin. Obsahem je hlavně kontext pluginu, funkce kontextu, handlers a implementačně pomocné funkce. Součástí tohoto modulu je část s C kódem a implementační část v C++ prvků z hlavičkového C souboru. Právě v „C++ části“ (napsaná v C++) se ostatní moduly propojují; zároveň tato část ukládá některá globální data s C++ typy.

- **Soubory:** `stacklook.h/c`, `Stacklook.cpp`
- **Datová struktura:** kontextová struktura `plugin_stacklook_ctx` s identifikátory, řídicími proměnnými a kolekcí zajímavých záznamů událostí.
- **Makra:**
  - `FONT_SIZE` - udává velikost textů vytvořených pluginem.
  - `KS_DECLARE_PLUGIN_CONTEXT_METHODS` - deklaruje generické funkce pro inicializaci, uzavření a pro získání kontextu pluginu.
- **Funkce:**
  - `get_font_ptr` - získá ukazatel na textový font.
  - `get_bold_font_ptr` - získá ukazatel na tučný textový font.
  - `get_kstack_entry` - získá nejbližší záznam události záznamu zásobníku kernelu.
  - `draw_stacklook_objects` - handler pro kreslení Stacklook tlačítek.
  - `plugin_set_gui_ptr` - předá Stacklooku ukazatel na hlavní okno KernelSharku během inicializace pluginu.
- Další části modulu jsou brány jako implementační detaily.

Konfigurace

Modul řeší současná nastavení Stacklooku, jejich vizuální stránku, přístupy ke konfiguračním hodnotám a jejich změny.

- **Soubory:** *SlConfig.hpp/cpp*
- **Třídy:**
  - *SlConfig* - singleton, obsahuje konfigurační data, která plugin zrovna využívá.
  - *SlConfigWindow* - GUI element, přes který lze měnit data v konfiguračním objektu.
- **Typové aliasy:**
  - *allowed_t* - pro označení povolení zobrazovat nad záznamem události tlačítko. Pro nemodifikovaný Stacklook je toto zároveň jediná konfigurace Stacklooku specifická pro každou podporovanou událost.
  - *event_name_t* - pro označení názvu události.
  - *events_meta_t* - pro označení vazby událostí a konfigurací Stacklooku pro ně specifických.

Pro modifikovaný KernelShark ještě:

- *depth_t* - pro označení počáteční hloubky/offsetu do zásobníku.
- *event_meta_t* - pro označení konfigurace Stacklooku specifické pro nějaký plugin, která obsahuje vedle povolení zobrazovat nad záznamem události tlačítko udržuje i offset do zásobníku.
- Další části modulu jsou brány jako implementační detaily.

Tlačítka

Modul řeší interaktivní tlačítka, která jsou vykreslována v grafu nad záznamy podporovaných událostí a jejich interakce.

- **Soubory:** *SlButton.hpp/cpp*
- **Třída:** grafický prvek *SlTriangleButton*, vykreslován do grafu trasování, dokáže reagovat na přejetí kurzorem myši a dvojité kliknutí.
- Další části modulu jsou brány jako implementační detaily.

Detailní pohledy

Modul řeší detailní pohledy, tj. grafická okna pro podrobnější pohled na záznam zásobníku kernelu.

- **Soubory:** *SlDetailedView.hpp/cpp*

- **Třída:** grafické okno *SLDetailedView* zobrazující zaznamenaný kernel zásobník, informace o události, která záznamu zásobníku předcházela, a informace o procesu vlastníci tuto událost.
- Další části modulu jsou brány jako implementační detaily.

Předchozí stavy

Mini-modul, dodává data tlačítkům a detailním pohledům o stavu procesu před přepnutím kontextu na CPU.

- **Soubory:** *SLPrevState.hpp/cpp*
- **Statická konstanta:** nová konstanta *LETTER_TO_NAME* je mapou zkratk z jmen předchozích stavů na jejich celá jména.
- **Funkce:**
  - *get_switch_prev_state* - vrátí zkratku jména předchozího stavu ze záznamu pro *sched_switch* událost.
  - *get_longer_prev_state* - vrátí celé jméno předchozího stavu ze záznamu pro *sched_switch* událost.

6.4 Uživatelská dokumentace

Tato sekce popisuje jak instalovat a používat plugin Stacklook v KernelSharku a co od něj během běhu očekávat, či na co si dát pozor. Obrázek 6.1 ukazuje fungující plugin v akci. Styl a i obsah této dokumentace jsou velmi podobné uživatelské dokumentaci pluginu Naps, jelikož jsou efektivní a dají se jednoduše upravit na jiný plugin.

6.4.1 Jak sestavit a instalovat Stacklook

Předpoklady

- CMake verze alespoň 3.1.2.
- Pokud chceme plugin využívající modifikovaný KernelShark, pak je nutná verze alespoň 2.4.0-couplebreak. Pokud chceme plugin pro nemodifikovaný KernelShark, pak je nutná verze alespoň 2.3.2.
- Závislosti KernelSharku (nalezneme v README repozitáře KernelSharku), zejména Qt6.
- Doxygen na technickou dokumentaci.

Sestavení a instalace pouze pluginu

1. V terminálu nastavme pracovní adresář na složku **build** (pokud ještě neexistuje, pak ji nejlépe vytvořme v kořenovém adresáři projektu).
2. Spustíme příkaz **cmake ...** Pokud hlavní soubor **CMakeLists.txt** není v nadřazené složce, předejme programu CMake platnou cestu k němu.
  - Používáte-li verzi KernelSharku bez modifikací, přidejme do příkazu argument **-D_UNMODIFIED_KSHARK**. Sestavení pro nemodifikovaný KernelShark odstraňuje tyto funkce:
    - Tlačítka mohou být stejné barvy, jako procesy, jimž patří záznamy s tlačítka.
    - Přjetí myši zobrazí část zásobníku v informačním řádku KernelSharku.
  - Pokud chceme generovat dokumentaci pomocí Doxygenu, přidejme do příkazu argument **-D_DOXYGEN_DOC=1**.
  - Výchozí typ sestavení je **RelWithDebInfo**. Chcete-li ho změnit (např. na **Release**), použijme argument **-DCMAKE_BUILD_TYPE=Release**.
  - Pokud se soubory Qt6 nenacházejí ve **/usr/include/qt6**, použijme argument **-D_QT6_INCLUDE_DIR=[PATH]**, kde **[PATH]** nahradíme cestou k souborům Qt6.
    - Pokyny pro sestavení předpokládají, že zadaný adresář má stejnou vnitřní strukturu jako výchozí možnost (tj. obsahuje složky **QtCore**, **QtWidgets** apod.).
  - Pokud se zdrojové soubory KernelSharku nenachází v **../KS_fork/src**, použijme argument **-D_KS_INCLUDE_DIR=[PATH]**, kde **[PATH]** nahradíme cestou ke zdrojovým souborům KernelSharku.
  - Pokud se sdílené knihovny KernelSharku (**.so** soubory) nenachází ve **/usr/local/lib64**, použijme **-D_KS_SHARED_LIBS_DIR=[PATH]** argument, kde **[PATH]** nahradíme cestou k sdíleným knihovnám KernelSharku.
3. Ve složce **build** spustíme příkaz **make**.
  - Pokud je třeba sestavit jen část pluginu, například pouze dokumentaci, můžeme vybrat konkrétní cíl.
  - Pouhé spuštění **make** vytvoří: *plugin* (cíl **stacklook**), *symlink* na sdílený objekt pluginu (cíl **stacklook_symlink**) a případně *Doxygen dokumentaci* (cíl **docs**), pokud tak bylo specifikováno v předchozím kroku.
4. (*Instalace*): Nahrajme plugin do KernelSharku, buď přes GUI, nebo při spouštění přes CLI s argumentem **-p** a cestou k symlinku nebo přímo k sdílenému objektu.
  - **DŮLEŽITÉ:** Vždy nainstalujte/nahrajme plugin před načtením relace, ve které byl aktivní! Jinak může dojít k neúplnému načtení konfiguračního rozhraní nebo k pádu celého programu.

K odstranění vytvořených binárních souborů použijme `make clean`.

Sestavení a instalace pomocí KernelSharku

1. Ujistěme se, že všechny zdrojové soubory (`.c`, `.cpp`, `.h`) Stacklooku se nacházejí ve složce `src/plugins` v adresáři projektu KernelShark.
2. Zkontrolujme, že soubor `CMakeLists.txt` v této podsložce obsahuje instrukce pro sestavení pluginu (inspirovat se můžeme podle jiných pluginů pro GUI). Pokud chceme sestavovat pro nemodifikovaný KernelShark, upravme tomu odpovídajícím způsobem build skript.
3. Sestavme KernelShark (pluginy se sestavují automaticky). Lze sestavit i pouze plugin, pokud jsme již předtím vytvořili instrukce sestavení.
4. (*Instalace*): Spustíme KernelShark. Pluginy sestavené tímto způsobem se načítají automaticky. Pokud by se z nějakého důvodu nenačetly, najdeme sdílený objekt stejně jako u ostatních oficiálních pluginů, opět buď přes GUI, nebo přes CLI.

VAROVÁNÍ - načítání více verzí pluginu

Máte-li dvě nebo více sestavených verzí pluginu, *NE*načítejme je současně do KernelSharku. Pokud to uděláme, *DOJDE K PÁDU PROGRAMU*. Používejme vždy jen jednu z verzí, *NIKDY OBOJE NAJEDNOU*.

6.4.2 Jak zapnout/vypnout Stacklook

Zapnutí pluginu je velmi jednoduché. Stačí spustit KernelShark a přejít na položku v panelu nástrojů **Tools > Manage Plotting plugins**. Pokud byl plugin načten přes příkazový řádek, zobrazí se v seznamu pluginů jako zaškrtnuté políčko se svým názvem. Pokud ne, lze plugin dohledat pomocí tlačítka **Tools > Add plugin** - stačí nalézt symlink, ale je možné vybrat i samotný soubor sdíleného objektu. Jak je vidět, plugin využívá standardní mechanismus načítání pluginů v KernelSharku. Obrázek 6.2 ukazuje GUI pro zapínání a vypínání pluginů.

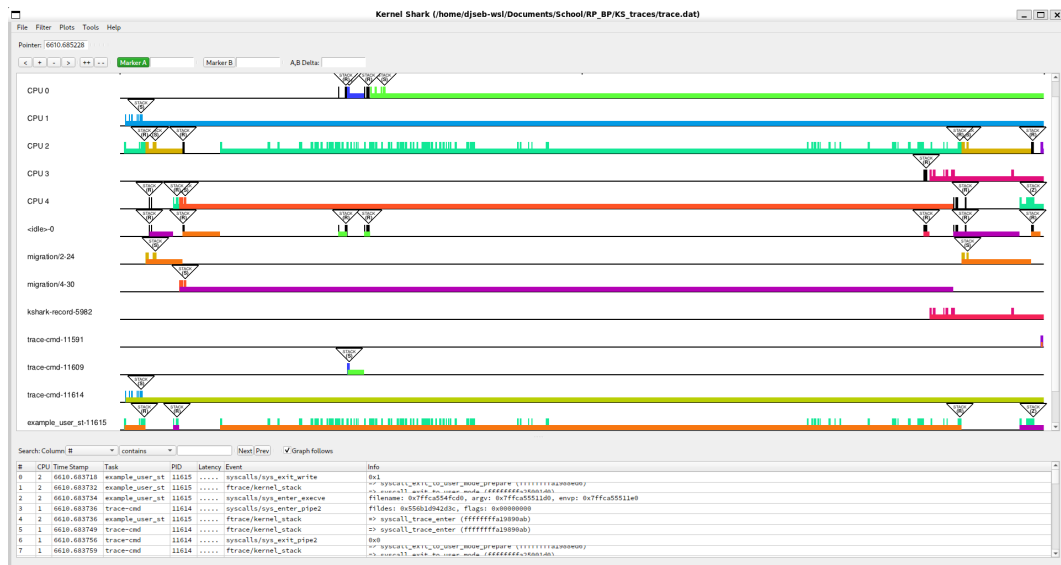
6.4.3 Jak používat Stacklook

Konfigurace

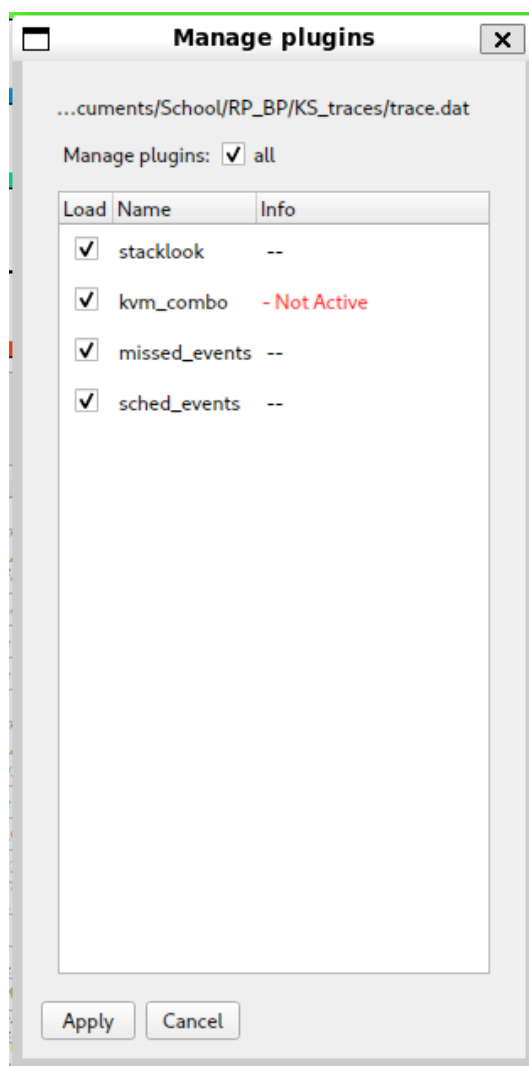
Konfigurace pluginu může být provedena kdykoliv, i před načtením jakýchkoliv trasovacích dat. Pro otevření konfiguračního okna (viz obrázek 6.3) stačí v hlavním okně zvolit **Tools > Stacklook Configuration**. Vždy může být otevřeno jen jedno konfigurační okno.

Používáte-li verzi pluginu pro nemodifikovaný KernelShark, bude v konfiguračním okně chybět zaškrťovací políčko pro barvení tlačítek barvami procesů a nastavení offsetu, použitého při zobrazování prvků zásobníku v informačním řádku, viz obrázek 6.4.

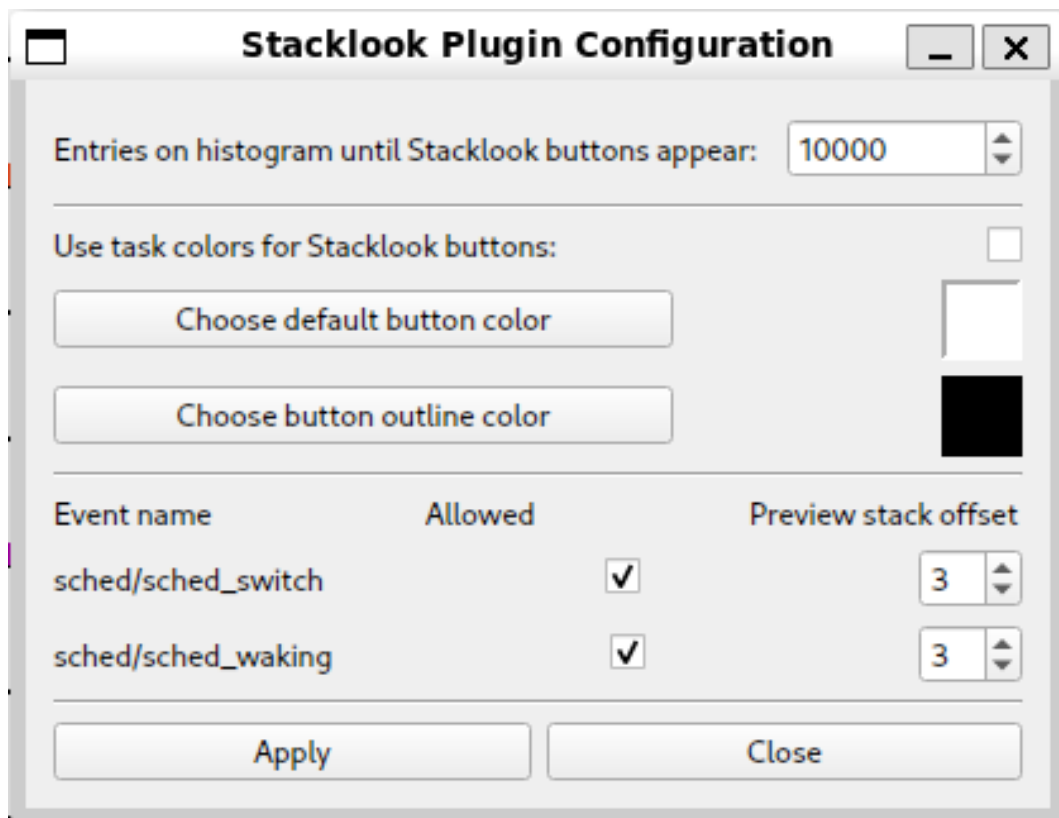
Nyní si popíšeme jednotlivé možnosti konfigurace a jak je ovládat. Seřazeno shora dolů:

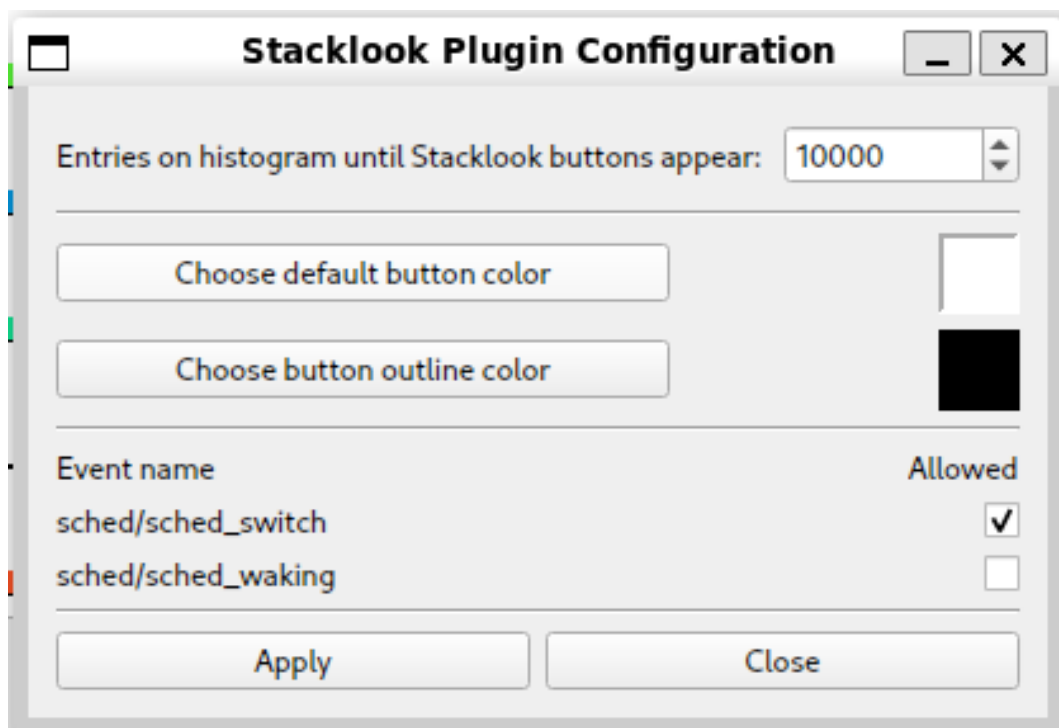
Obrázek 6.1 Fungující Stacklook

Obrázek 6.2 Okénko se správou pluginů

Obrázek 6.3 Konfigurační okno Stacklooku pro modifikovaný KernelShark

Obrázek 6.4 Konfigurační okno Stacklooku pro nemodifikovaný KernelShark

- *Limit záznamů v histogramu* - snížením této hodnoty omezíme, kdy se Stacklook aktivuje. Aktivace nastane pouze tehdy, pokud je viditelný počet záznamů menší nebo roven této hodnotě. Čím nižší číslo, tím větší přiblížení je třeba k aktivaci Stacklooku. Minimální hodnota je 0, maximální 1 000 000 000 (jedna miliarda), tato horní mez však bude pravděpodobně zřídka využita. Výchozí hodnota je 10 000 (deset tisíc).
- *Použití barvy procesů pro tlačítka Stacklooku* - zaškrtnutím tohoto políčka (pokud je k dispozici) bude výplň tlačítek Stacklooku zabarvena barvou procesu, ke kterému patřila událost, pro niž Stacklook našel záznam zásobníku. Pokud políčko necháme nezaškrtnuté, použijí se barvy v konfiguraci Stacklooku (výchozí barvy na obrázku 6.5). Tato volba je ve výchozím stavu vypnutá.
- *Barvy tlačítek Stacklooku a jejich obrysy* - tlačítka **Choose** otevřou dialog pro výběr barev, kde lze nastavit barvu výplně tlačítka nebo jeho obrys. Tato nastavení mají účinek pouze tehdy, pokud není dostupná nebo není aktivní volba barev podle procesů. Vedle tlačítek je zobrazen náhled aktuálně vybraných barev. Výchozí nastavení je bílá výplň a černý obrys. Příklad jiných barev si lze prohlédnout na obrázku 6.7.
- *Nastavení pro jednotlivé události* - Každá událost má své vlastní zaškrtačací políčko, kterým lze Stacklook zapnout nebo vypnout pro daný typ záznamu, a (pokud je k dispozici) číselník s offsetem do zásobníku kernelu, který slouží k určení „nejzajímavější“ oblasti v zásobníku pro danou událost. Maximální hodnota offsetu je 100 000 000 (sto milionů), minimální 0. I zde je nepravděpodobné, že by bylo třeba využít maximální hodnotu. Ve výchozím stavu jsou všechny události povoleny (zaškrtnuty) a offset je nastaven na 3.

– Připomenutí - číselník offsetu se nezobrazí, pokud je použit nemodifikovaný KernelShark.

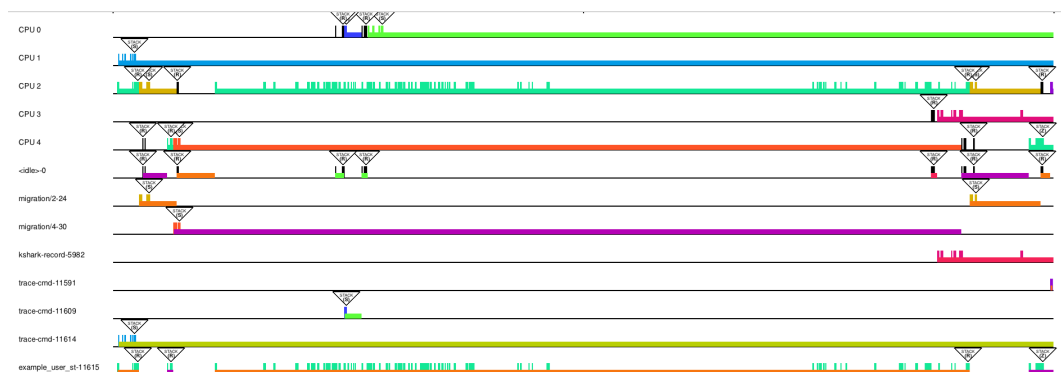
Tlačítko **Apply** uloží provedené změny a zavře konfigurační okno - pokud toto tlačítko nebude stisknuto, změny se neprojeví. V ovládacích prvcích konfiguračního okna se zobrazují pouze aktuálně platné hodnoty konfigurace, konfigurační okno si po zavření neaplikované změny nepamatuje. Tlačítko **Close** i tlačítko s křížkem v pravém horním rohu okna změny zahodí a okno zavře.

U Stacklooku nelze konfigurovat:

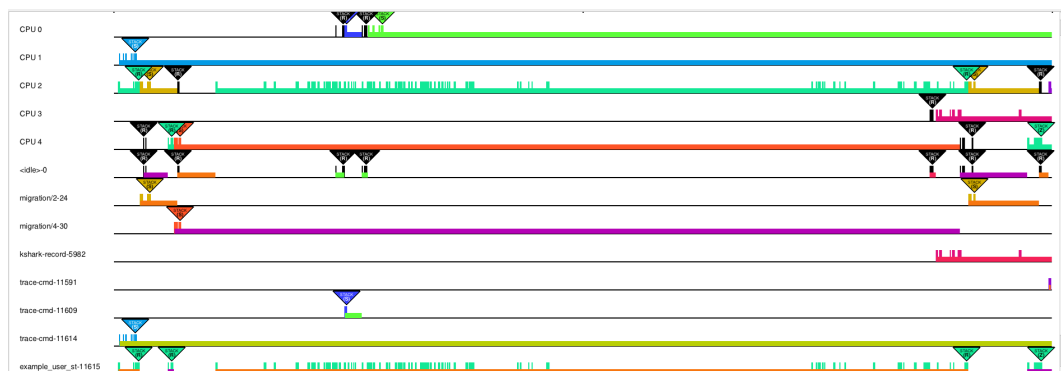
- Podporované události - plugin momentálně podporuje pouze události sched/sched_switch a sched/sched_waking.
- Text v oknech detailních pohledů.
- Text tlačítek.
- Velikost tlačítek.
- Pozice tlačítek.

Konfigurace není persistentní. Její momentální stav se nikam neukládá, ani do relací.

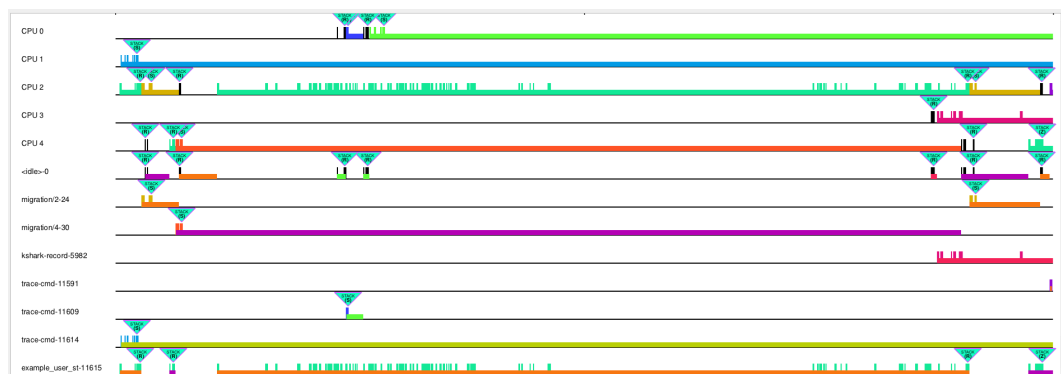

Obrázek 6.5 Tlačítka s výchozími barvami

Obrázek 6.6 Tlačítka využívající barvy procesů

Obrázek 6.7 Tlačítka s konfigurovanými barvami

V grafu

Po načtení (a případné konfiguraci) pluginu přiblížme zobrazení tak, aby bylo v grafu viditelných méně záznamů, než je nastavený limit. Nad každým podporovaným záznamem se objeví tlačítko - buď ve výchozí barvě z konfigurace, nebo, pokud používáme upravený KernelShark a máme zapnutou příslušnou část nastavení, bude tlačítko obarveno podle procesu. Používání barev procesů je plně kompatibilní s barevným posuvníkem KernelSharku.

Plugin nezobrazí tlačítka nad nepodporovanými událostmi nebo pokud podporovaná událost nenajde záznam zásobníku, ze kterého by bylo možné čerpat data.

Pokud používáme modifikovaný KernelShark, přejedme kurzorem nad libovolné tlačítko a informační řádek KernelSharku. Obsah řádku se změní a zobrazí:

- Název procesu jako první (nejlevější) položku.
- Položku v zásobníku kernelu na pozici danou konfigurovaným offsetem od vrcholu zásobníku.
- Položku v zásobníku kernelu následující po první.
- Položku v zásobníku kernelu následující po druhé.
- A nakonec buď tři tečky . . . , pokud stack obsahuje další položky, nebo zprávu (**End of stack**), pokud už žádné další položky nezbývají.

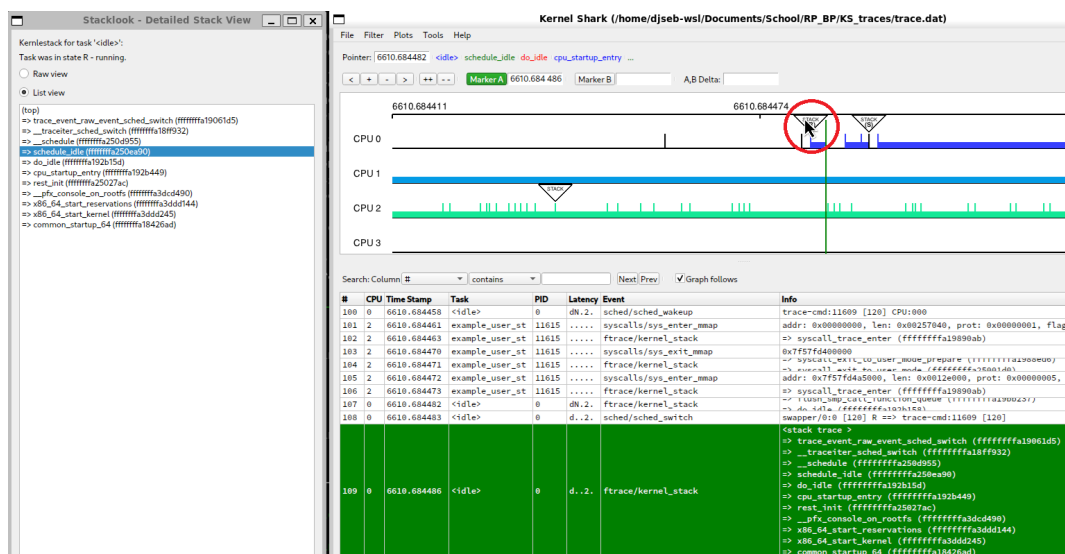
Pohledme na obrázek 6.8 s malou ukázkou této funkcionality. Součástí je také okno Stacklooku (o nich více níže) a záznam zásobníku kernelu v hlavním okně v seznamu všech událostí. Vše je takto uspořádáné, aby bylo zřejmé, že položky v informačním řádku skutečně pocházejí ze zásobníku (použitý offset byl výchozí, tedy 3). Červený kruh zvýrazňuje záznam, nad kterým právě kurzor myši přejíždí.

Offset lze nastavit i tak vysoko, že se v náhledu zobrazí pouze poslední jedna, dvě nebo tři položky, případně žádná. V takovém případě Stacklook zobrazí pouze mínus a zprávu (**End of stack**) (viz obrázek 6.9).

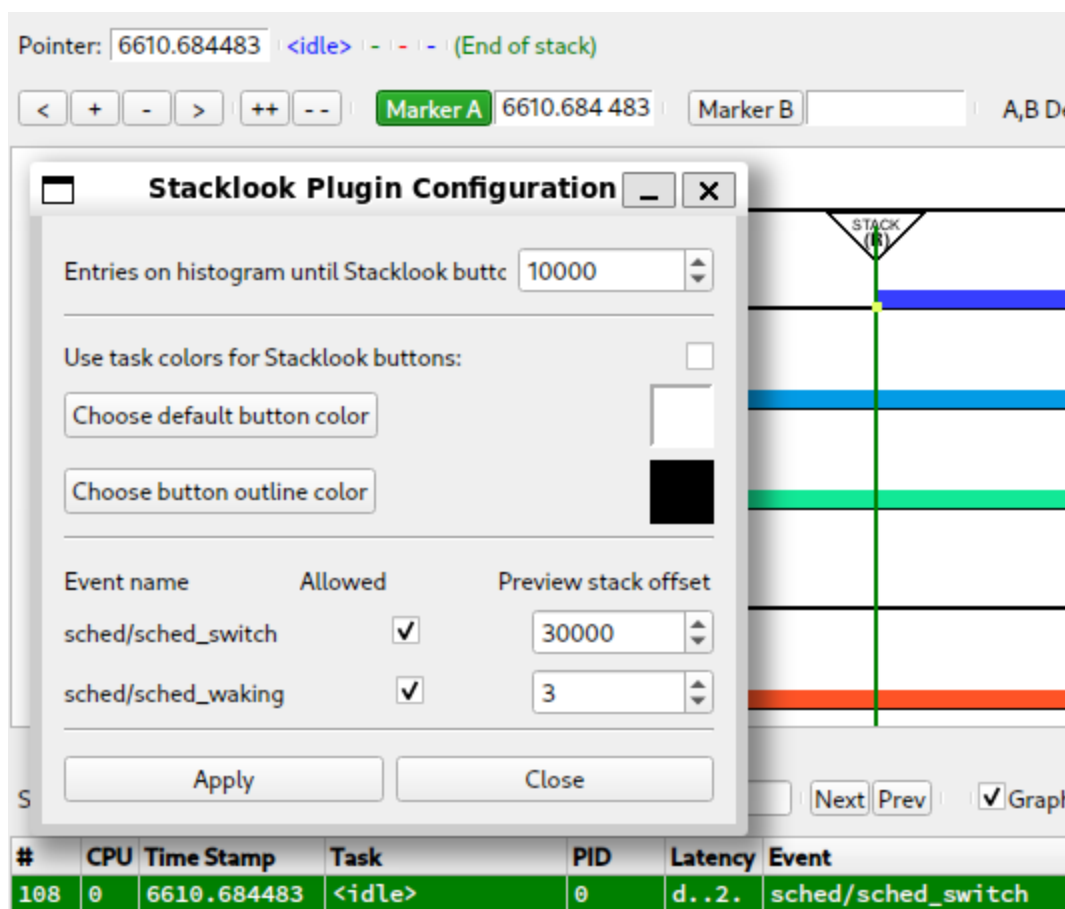
Po dvojkliku na tlačítko Stacklooku se otevře nové okno detailního pohledu, také nazývané okno Stacklooku. Poku čteme odshora, tak v okně nejprve vidíme, že si prohlížíme zásobník kernelu nějakého procesu. Níže je napsáno, zda byl proces probuzen (zobrazuje se pouze u událostí sched/sched_waking) nebo o jejím předchozím stavu (pouze u událostí sched/sched_switch). Následují dvě rádiová tlačítka a zobrazení zásobníku kernelu k dané události. Rádiová tlačítka přepínají mezi různými způsoby zobrazení zásobníku:

- Ve výchozím stavu je zobrazení ve formě surového textu, tedy zásobník je pouze řetězec s konci řádků. Toto je užitečné pro zkopírování zásobníku jako jednoho textu nebo pro zvýraznění konkrétní části položky v zásobníku.
- Alternativně lze zásobník zobrazit jako seznam, což umožňuje jednodušší a rychlejší (namísto dvojitého kliknutí stačí jedno) zvýraznění jednotlivých položek.

Pro jeden záznam může být otevřeno více oken, zároveň může být otevřeno více oken pro různé záznamy, v libovolné kombinaci.

Obrázek 6.8 Reakce tlačítek na přejetí kurzorem myši

Obrázek 6.9 Chování informačního řádku při velkém offsetu do zásobníku

Vše popsáno výše si můžeme prohlédnout na obrázku 6.10.

Okno lze zavřít přes tlačítko **Close** v dolní části okna, nebo pomocí tlačítka s křížkem v hlavičce okna. Všechna okna se zavřou, pokud bude zavřeno hlavní okno KernelSharku.

Pro přehled předchozích stavů, které jsou napsány v detailních pohledech pro sched_switch události, je níže jejich seznam s krátkým vysvětlením každého z nich.

- Uninterruptible (disk) sleep - úroveň čeká na dostupnost zdrojů a nereaguje na signály.
- Idle - pro speciální vlákno kernelu, nelze převést do stavu Running.
- Parked - pouze pro procesy kernelu, proces se dobrovolně vzdá CPU a označí se tímto stavem, aby mohl být spuštěn později.
- Running - proces běží na nějakém CPU.
- Sleeping - proces čeká na dostupnost zdrojů a reaguje na signály.
- Stopped - procesu byl zaslán STOP signál.
- Tracing stop - proces se zastavil, jelikož je právě trasován či laděn.
- Dead - přechodný stav těsně předtím, než bude proces dealokován.
- Zombie - proces skončil svou práci a čeká na uklizení rodičovským procesem.

6.4.4 Doporučení

- Vždy načtěme Stacklook před načtením relace. Může to programu ušetřit nepříjemná překvapení.
- Neotvíráme stovky a stovky oken Stacklooku, pokud nechceme zbytečně zatížit paměť.
- Nedoporučuje se nastavovat příliš vysoký limit záznamů v histogramu v konfiguraci. Jinak by plugin mohl používat příliš mnoho paměti kvůli velkému množství naráz dostupných tlačítek Stacklooku.
- I když relace v KernelSharku fungují, jsou trochu nestabilní. Tento plugin se snaží jejich vnitřní logiku nenarušovat, ale varuje, že pokud plugin není načten předem, mohou nastat neočekávané problémy. Například načtení relace s aktivním pluginem nepřidá do menu **Tools** odpovídající položku pro vyvolání konfiguračního okna.

6.5 Buggy a chyby

Pokud by se tlačítka Stacklook překrývala, bude tlačítko příslušící *starší* události vykresleno nad tlačítkem pro událost *pozdější*, avšak kliknutí nebo najetí myši na překryté tlačítko použije k interakci tlačítko pro *pozdější* událost. Podle

autorových znalostí jde o interní chování KernelSharku, které nelze na straně pluginu opravit.

Načtení relace KernelSharku, kde byl Stacklook aktivní, bez předchozího načtení pluginu způsobí *segmentation fault* a *pád programu* při najetí kurzoru myši na Stacklook tlačítka.

6.6 Rozšíření

Tato sekce se podívá na některá další vylepšení, která by pluginu prospěla nebo jej zjednodušila.

Více událostí

Plugin lze rozšířit o další podporované události. Hlavními místy pro tato rozšíření je pak propojující modul, kde se podporované události sbírají a do kontextu se ukládají jejich identifikátory, a mapová konstanta s hodnotami informací specifických pro typ události, která je uvnitř funkce tlačítek, jež vytváří detailní pohledy.

Persistentní konfigurace

Konfigurace pluginu není persistentní, což je nepříjemné, pokud jsme u konfigurace pluginu měnili mnoho věcí. Pokud si je chceme zachovat, musíme nechat program běžet, což bude hlavně u velkých trasovacích dat zbytečně namáhat hardware. Jistě by pomohlo, kdyby bylo možné konfiguraci pluginu ukládat do relací KernelSharku, nebo do nějakých vlastních konfiguračních souborů.

6.7 Kritika

V této sekci jsou sepsány kritiky, které napadly autora pluginu. K nim jsou buď připsány obrany a nebo přiznání, že kritika má své místo a nejspíše bylo lepší vydat se jiným směrem. Upozorňujeme, že kritika může očekávat, že její čtenář viděl implementaci řešení popsaného v této práci.

Konfigurační singleton

Použití singletonu v tomto případě dává smysl, konfigurace musí být vždy jen jedna a hodí se, když je globálně dostupná. Návrhový vzor není ovšem bez chyb. Hlavními neduhy pak jsou obtížná testovatelnost a skryté závislosti v implementaci. Návrh konfigurace se alespoň snaží zajistit, že konfigurační objekt nemůže být změněn jinak, než skrze GUI. Tím zakážeme alespoň skryté změny konfigurace a lze se spolehnout na jediný zdroj změn, zmíněnou GUI. To také znamená, že neexistuje jiný způsob změny konfigurace, třeba skrze kód. Není tak možné vytvořit nějaký jiný plugin, který by měnil konfiguraci Stacklooku. To není špatně a plugin počítá s tím, že na něm nebudou ostatní pluginy záviset.

Verze pluginu pro nemodifikovaný KernelShark

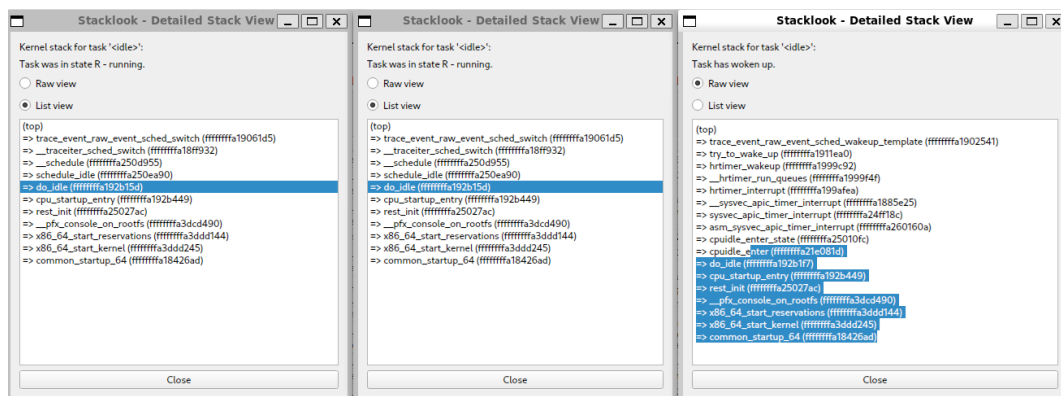
Je možné se dívat na tuto část pluginu jako zbytečnou práci navíc, která v kódu pluginu vytváří zmatky kvůli použití maker pro podmíněnou kompilaci. Cílem této verze byla přístupnost pluginu širší veřejnosti. Plugin, ačkoliv nekompletní, plní své hlavní funkce i pokud pár drobností není k dispozici, jako například barvení tlačítek dle barev procesů. Jistě existují uživatelé, kteří jsou ochotni vyzkoušet plugin, ale nikoliv pozměněný KernelShark, třeba už jen ze strachu bezpečnosti provedených změn. Plugin se svou verzí pro nemodifikovaný KernelShark je právě pro tyto uživatele. Tak plugin může pomoci více uživatelům - což je hlavním cílem všech vylepšení.

Špatný záznam zásobníku pro událost

Stacklook se při prvním kreslení pokusí najít záznamy zásobníků. Pokud se mu toto podaří, dá odkaz na záznam události záznamu zásobníku záznamu události, která záznamu zásobníku předchází. Problémem je, že pokud se pro nějakou událost záznam zásobníku ztratí, nebo se posune k jinému záznamu zásobníku, pak je možné, že dvě události potom budou sdílet stejný záznam události záznamu zásobníku, přičemž jedné z nich nebude doopravdy patřit. Taková situace při testování pluginu nenastala, ale není ani nemožná (jak Trace-cmd, tak KernelShark dokážou alespoň detekovat, které události byly ztraceny, tzn. že by se mohla ztratit i událost záznamu zásobníku).

6.8 Zhodnocení splnění požadavků

Plugin zřejmě splňuje obecné cíle pluginů, tj. vlastní adresář s instrukcemi k sestavení a nezávislost na jiných pluginech (nikde v analýze jsme se nerozhodli použít nějaký z dalších pluginů jako závislost a ani jsme nepřišli na konflikty s jinými pluginy). V analýze jsme pak postupovali tak, abychom každý z cílů splnili. Navíc jsme nepřišli na žádné problémy při vytváření řešení. Tím jsme splnili i požadavky vlastní.

Obrázek 6.10 Několik oken detailních pohledů představující svou strukturu

7 Couplebreak

V této kapitole se detailně seznámíme s modifikací pro KernelShark, která je schopna rozdělovat události a vytvářet pro ně záznamy KernelSharku. Tímto se zdvojí některé informace, což některým pluginům dovolí obejít omezení KernelSharku a být aktivní současně. Představeny budou cíle, analýza řešení, návrh a použití tohoto vylepšení. Konečnou částí pak bude kritika, ve které modifikaci zhodnotíme a představíme některá rozšíření.

7.1 Cíle

- Podporované události dvou procesů dají vzniknout dvěma záznamům - původci a novému umělému záznamu.
- Modifikace bude navržena rozšiřitelně o další události.
- Nové záznamy budou patřit tomu procesu z páru, který předtím událost nevlastnil.
- Nové záznamy budou obsahovat odkaz na záznam s původní událostí.
- Nové záznamy budou splňovat rozhraní dotazů na záznamy KernelSharku. Tj. bude možné používat `kshark_get_*` funkce jako `kshark_get_pid`, nebo `kshark_get_info` apod.
- Nové záznamy bude možné filtrovat jednoduchým filtrem.
- Vylepšení bude možno zapnout a vypnout. Toto nastavení bude možné uložit do relací KernelSharku a načíst je z nich.
- Součástí vylepšení bude i zajištění kompatibility s pluginem `sched_events`.
- Podporovány budou alespoň události `sched_switch` a `sched_waking`.

7.2 Terminologie

- *Couple/pár* je označení pro dva procesy, které sdílí nějakou událost. Například trasovací událost `sched_waking`, kdy nějaký proces rozhodne o probuzení jiného procesu, přirozeně obsahuje dva procesy - probouzejícího a probouzeného. Páry se dají často rozdělit na procesy cílové a počáteční.
- *Couplebreak událost* je fiktivní událost vytvořená Couplebreakem. Couplebreak momentálně vytváří pouze události cílové. Modifikace toto vyznačuje v sufixu jména události jako „[target]“. Navíc každá taková událost v KernelSharku obsahuje ve svém jméně prefix „couplebreak/“, podobně jako události plánovače úloh obsahují prefix „sched/“. Couplebreak události mají speciální ID začínající na hodnotě -10 000, které se postupně vždy o 1 snižuje.

- *Couplebreak záznam* je záznam vytvářený Couplebreakem pro Couplebreak událost. Významnou vlastností těchto záznamů je, že odkazují na záznam s událostí, kvůli které byla Couplebreak událost vytvořena.
- *Origin/počáteční proces* je proces z páru, pro který existuje nějaká událost, se kterou tento proces ovlivní druhý proces z páru.
- *Origin event/počáteční událost* je označení pro událost, která náleží počátečnímu procesu.
- *Původní událost* je událost, při které se Couplebreak aktivuje a vytvoří Couplebreak událost.
- *Target/cílový proces* je proces z páru, pro který existuje nějaká událost, která tento proces nějak ovlivní.
- *Target event/cílová událost* je označení pro událost, která náleží cílovému procesu.
- *Vlastník události* je proces, během kterého událost nastala, resp. proces, v jehož grafu se událost objeví.
- Termíny (*datový*) *stream*, *záznam*, *událost*, *relace* jsou převzaty z terminologie KernelSharku.

7.3 Analýza

Tato sekce se pokusí zachytit postup, kterým se dostaneme k implementaci řešení. Jedná se o techničtější analýzu než analýza z kapitoly *Obecná analýza a stanovení požadavků*.

7.3.1 Vytváření umělých záznamů

Začneme s jádrem modifikace, rozdělování událostí. Musíme si rozmyslet, kde by bylo možné takovou akci provést. Z logiky fungování programu lze očekávat, že někde se musí události z Trace-cmd přetvořit na záznamy událostí pro KernelShark. Hledáme tedy funkci, která má toto na starosti. Podíváme se na cestu volání programu, když otevřeme nějaký soubor s trasovacími daty. Pak stačí postupovat hlouběji a hlouběji, dokud nenajdeme naši funkci, která nese název `get_records`, která vytváří záznamy KernelSharku pro jeden stream. Právě zde KernelShark také vytváří umělé události pro situaci `missed_events`, tedy události, které se staly, ale nebyly při trasování zachyceny. Ty KernelShark vytváří před nějakou jinou událostí a tyto umělé události jsou pak umístěny v grafu trasování a seznamu událostí před záznamy událostí, kvůli kterým byly vytvořeny. Navíc má KernelShark jedno hlavní pravidlo pro umělé události - jejich identifikátory musí být záporné. Nyní víme, jak správně vytvářet záznamy pro umělé události a jaká pravidla pro takové události má. Pokud se na funkci `get_records` podíváme blíže, najdeme i místo, kde vytvářet umělé události tak, že budou v grafu i seznamu následovat po událostech, které způsobily jejich vznik, tj. původní události. Zde budeme vytvářet cílové události pro `sched_waking` a `sched_switch`. Druhá z událostí má

navíc speciální část ve funkci, z čehož nám plyne i jak vynucovat chování pokud se jedná o nějakou specifickou událost.

Pokračujme tedy návrhem samotných Couplebreak událostí a jejich záznamů v KernelSharku. Identifikátory Couplebreak událostí zvolíme jako negativní hodnoty od hodnoty -10 000 a budou růst po jedné do zápornějších hodnot (tj. budou tvořit sekvenci -10 000, -10 001, -10 002, ...). S identifikátory budou nejspíš chtít pracovat i další části KernelSharku, nebo pluginy, proto je dáme do nového hlavičkového souboru `libkshark-couplebreak.h`. Identifikátory můžeme vytvořit jako konstanty, vytvoříme je tedy jako makra s číselnou hodnotou. Dále, záznamy pak vždy obsahují offset do souboru trasovacích dat, nicméně taková hodnota není pro umělou událost užitečná. Namísto toho splníme jeden z cílů nyní a pole `offset` bude obsahovat ukazatel na záznam původní události. Tak bude možné i využívat data původních událostí. Jelikož Couplebreak rozbíjí události mezi dvěma procesy, nastavíme nynějšího „nevlastníka“ původní události na vlastníka nové události. Naše události musejí být i jednoduše rozlišitelné pro člověka, všechny cílové tedy budou mít názvy ve formátu `couplebreak/{původce}[target]`, kde `{původce}` bude název události bez prefixu subsystému, kterému by náležela (například jenom část „`sched_switch`“ z názvu „`sched/sched_switch`“). Specificky pro události `sched_waking` budeme chtít změnit CPU, na kterém se událost stala, na CPU, kde bude proces doopravdy probuzen - detaily pro způsob jak toho docílíme vyřešíme později. Záznamy událostí označíme i jako plně viditelné jak v seznamu událostí, tak v grafu trasování. Ostatní informace můžeme zkopírovat z původní události, jelikož Couplebreak události nevyžadují další rozdíly a druhá podporovaná událost, `sched_switch`, nemá nic, co by bylo zajímavé oddělené.

Nyní už víme, kde vytvářet události a co v nich má být. Vyřešíme tedy jak je budeme vytvářet. Abychom mohli jednoduše rozšiřovat Couplebreak o další události v budoucnu, inspirováme se tím, jak pluginy kreslí do grafu - v `get_records` bude funkce, která přijímá konstruktory (specifikované signatury) a data, která se při vytváření využijí. Pak nám bude stačit vytvořit funkce specifikované signatury a předat jim data pro tvorbu událostí. Později lze definovat funkce pro další podporované události, pokud se přidají nové.

Vytváření je skoro u konce. Vyřešíme už jen, jak nastavit správná CPU pro události `sched_waking[target]`. Funkce, které volají `get_records`, po práci této funkce setřídí vytvořené záznamy do jednoho pole, kde je vše uspořádáno podle času. Tímto se inspirováme a vytvoříme setříděné pole, ve kterém následně najdeme správné CPU. Pole je nám poté k ničemu a zahodíme jej. Můžeme se zeptat, zdali nemáme nějaké dostupnější informace pro opravu CPU - odpověď je bohužel negativní. Události `sched_waking` sice obsahují pole `target_cpu`, ale to je pouze návrh. Operační systém a systémový plánovač úloh se může rozhodnout migrovat proces na nějaké jiné CPU a spustit ho až tam. Informaci o CPU, kde bude probouzená úloha opravdu spuštěna, je v události `sched_switch`, která přepíná kontext nějakého CPU na probouzený proces. Informace je tedy vázána na víc než na původní návrh a pro její správnost je nutné prohledat události budoucí od původní `sched_waking`.

7.3.2 Stav Couplebreaku

Couplebreak události je možné vytvářet, ovšem zatím se tomu tak děje vždy. To není v souladu s obecným požadavkem minimálního vlivu. Proto do datové struktury každého streamu přidáme proměnnou, která bude indikovat, zdali je Couplebreak ve streamu aktivní/zapnutý, či nikoliv. Zároveň si do streamu přidáme i počítadlo vytvořených typů Couplebreak událostí ve streamu a bitmasku, ve které budeme zaznamenávat, které Couplebreak události byly pro stream vytvořeny. Bitmasku implementujeme jako typ `int`. Bitmasku i počítadlo upravíme vždy pouze při prvním vytvoření Couplebreak událostí a nebo při inicializacích. Do funkce `get_records` tedy přidáme kontrolu, zda je Couplebreak aktivní. Pokud ano, budeme vytvářet Couplebreak události. Počet událostí a bitmasku budeme v této funkci vždy znovu inicializovat. Výchozí hodnoty všech nových proměnných jsou 0, pro indikátor to znamená `false`.

7.3.3 Úprava rozhraní datových streamů

Aby se záznamy Couplebreak událostí mohly chovat jako obyčejné události, musíme dotazy na ně ošetřit v implementacích funkcí API streamu. Implementace očekávají možné vlastní umělé události, jako `missed_events` události, takže i nastiňuje, kde by měl být kód, který řeší takové události. Tím se můžeme inspirovat. Rozhraní obsahuje několik funkcí, my si je dáme do seznamu a u každé si zapíšeme, zdali je něco potřeba měnit. Funkce mimo seznam nebyly pozměněny.

- Získání PID ze záznamu pro Couplebreak nalezne nový v datových polích původní události.
- Získání jména události pro Couplebreak nové jméno vytvoří.
- Získání latence událostí pro Couplebreak požádá původní událost o tuto informaci.
- Získání obsahu datového pole `info` pro Couplebreak požádá původní událost o tuto informaci.
- Získání identifikátoru události přes její název pro Couplebreak vrátí jednu z konstant pro identifikátory Couplebreak událostí.
- Získání všech identifikátorů událostí nebude pozměněno. Kdyby se změnila tato implementace, mělo by to příliš široké následky ve zbytku kódu. Proto bude vytvořena nová funkce na získání identifikátorů všech Couplebreak událostí. Na získání opravdu všech identifikátorů přítomných událostí ve streamu bude doporučeno zkontrolovat Couplebreak a pokud je aktivní, tak si zažádat i o seznam jak normálních identifikátorů, tak o seznam Couplebreak identifikátorů.
- Výpis záznamu události pro Couplebreak nejprve vypíše název a PID procesu původní události a poté vypíše to samé, jako by se vypisovala původní událost.
- Získání dat z formátu události, tj. názvu, typu a hodnoty datového pole formátu události ze záznamu události, nebo z události samotné pro Couplebreak požádá původní událost o tuto informaci.

7.3.4 Nové Couplebreak API

Aby se nám s Couplebreakem lépe pracovalo a aby mohli některé jeho koncepty používat i jiné části kódu, dodáme s modifikací i malé API. V té budou pomocné funkce na získání často potřebných dat, hodnoty identifikátorů událostí a hodnoty jejich pozic v bitmaskách streamů. Dodáme následující funkce:

- *couplebreak_get_origin* - vrátí ukazatel na záznam původní události z pole *offset* předaného Couplebreak záznamu události.
- *couplebreak_origin_id_to_flag_pos* - vrátí pozici indikátoru v bitmasce datového streamu podle předaného identifikátoru původní události (tj. pro pozici indikátoru pro *sched_switch[target]* předáme stream a identifikátor původní události v tomto streamu).
- *couplebreak_id_to_flag_pos* - vrátí pozici indikátoru v bitmasce datového streamu podle předaného identifikátoru Couplebreak události.
- *flag_pos_to_couplebreak_id* - vrátí identifikátor události podle předané pozice v bitmasce streamu.
- *is_couplebreak_event* - určí, zdali je předaný identifikátor události identifikátorem nějaké Couplebreak události.
- *get_couplebreak_event_name* - vrátí jméno Couplebreak události, kterou určíme předáním jejího identifikátoru. Jméno je C-string a volající má na starosti tento řetězec dealokovat.

Všechny prvky tohoto API dáme do souborů *libkshark-couplebreak.c/h*. Tento soubor pak bude součástí knihovny *libkshark*, k čemuž i upravíme CMake instrukce KernelSharku.

7.3.5 Konfigurace

Couplebreak už teoreticky naplno funguje, ale musíme být schopni jej ovládat. K tomu si pořídíme konfigurační dialog, který přidáme do kódu k pomocným okénkům KernelSharku. Pro plnou kontrolu nad jeho obsahem budeme dědit přímo od *QDialog* a zbytek si postavíme pomocí Qt frameworku sami. Přidáme krátký vysvětlující text, aby uživatel věděl, na co klikl a co to umí. Poté přidáme zaškrtačací políčko pro zapínání Couplebreaku. Jelikož streamů může být otevřeno v jedné relaci více, budeme stavět políčka dynamicky podle počtu streamů. Abychom věděli, kterému streamu patří nějaké políčko, přidáme blízko něj popis ve formátu **Stream #N**, kde N označuje identifikátor streamu. Naše rodičovská třída již zajišťuje tlačítka pro potvrzení, nebo zahození změn.

Co se interaktivity týče, tak propojíme potvrzující akci dialogu se změnou stavových proměnných Couplebreaku v příslušných streamech. Krom toho i donutíme KernelShark načíst všechna data znovu, aby se mohl Couplebreak projevit. Po datech také znovu načteme pluginy, aby mohly pracovat s novými daty. Tím dokážeme zapisovat provedené změny. Abychom ale také mohli zobrazovat aktuální konfiguraci, budeme pro každý stream kontrolovat, zdali je v něm Couplebreak zapnutý. Jestliže ano, tak zaškrtačací políčko předem zaškrtneme, jinak jej necháme nezaškrtnuté.

Konfigurační okénko se nezobrazí, pokud není načten alespoň jeden stream. Namísto toho se zobrazí chybová zpráva.

7.3.6 Filtry

KernelShark musí o Couplebreak událostech vědět alespoň v jednoduchých filtrech. Pokud by tomu tak nebylo, pak by při aplikaci jednoduchých filtrů nebyly Couplebreak události zahrnuty a KernelShark by je z grafu vyfiltroval. Přidáme tedy k dialogu pro jednoduché filtry funkci, která přidá do seznamu událostí i podsystém Couplebreak a události v něm. K tomu budeme pouze potřebovat získat všechny identifikátory Couplebreak událostí, což nám zajistí upravené stream API. Nakonec se stačí inspirovat kódem u obvyčejného přidávání typů událostí do tohoto dialogu a poté můžeme přidat Couplebreak události.

Pokročilé filtry necháme stranou jako rozšíření modifikace. U těchto filtrů není žádný podstatný problém, jako u filtrů jednoduchých, tedy není tak nutné s nimi spolupracovat.

7.3.7 Propojení s relacemi

Ačkoliv není konfigurace Couplebreaku složitá, bylo by otravné ji při otevření relace vždy znovu nastavovat. Přidáme-li si čas navíc, který KernelShark musí strávit pro opětovné načtení dat, pak pro velká data bychom mohli čekat nepříjemně dlouho. Když si uložíme Couplebreak do relací, tak KernelShark bude potřebovat pouze jedno načtení a my se vyhneme opětovným konfiguracím.

Toto nejspíše bude ta nejjednodušší část implementace, jelikož bude stačit řídit se již existujícím ukládáním dat streamů do relačního souboru a poté uložit jeden bool, tj. indikátor zapnutého Couplebreaku. Nemusíme si ukládat nic dalšího, jelikož ostatní proměnné se vyplní při načtení dat. Při načítání pak budeme opět kopírovat to, co streamy obvyčejně dělají, ale budeme jenom hledat hodnotu našeho indikátoru. Pro jednoduchost bude tato hodnota také boolovská, pod klíčem „couplebreak“.

7.3.8 Kompatibilita sched_events s Couplebreakem

Plugin sched_events potřebuje měnit vlastníky sched_switch událostí, aby mohl v grafech procesů správně vykreslovat rámečky pro latence. Se zapnutým Couplebreakem ve streamu, kde je plugin aktivní, tato potřeba odpadá. Plugin bude moci využívat ke kreslení události sched_switch[target], které mají správné vlastníky pro potřeby pluginu. Nám tedy stačí detekovat Couplebreak, pokud je detekován, tak říci pluginu, ať se zajímá o cílové switch události a nemění vlastníky Couplebreak událostí. Tím jsme s pluginem hotovi.

7.3.9 Zamítnutá alternativní řešení

Couplebreak události pouze vizuální

Jádrem tohoto přístupu bylo, že při vykreslování by se KernelShark pokusil zachytit podporovanou událost a nakreslit dva biny do grafu trasování. Nápad byl velmi rychle zamítnut, jelikož by toto byla operace pro každé vykreslení grafu,

což má být pokud možno rychlá operace. Krom toho by vytváření prostoru pro bin bylo dle odhadů zbytečně složité a se záznamy by nebylo možno pracovat v jiných částech kódu, protože nic takového KernelShark nepodporuje.

Dynamické identifikátory událostí

Kromě fixních identifikátorů pro Couplebreak události existoval i nápad, že budou negativními hodnotami identifikátorů původních událostí. Tento přístup byl ovšem zamítnut při návrhu dalších částí Couplebreak API, jelikož by bylo nutné vždy znát identifikátory původních událostí, což by byla práce navíc, která by i mohla obnášet přístup k souboru, což by byla další práce navíc.

7.4 Vývojová dokumentace

Tato sekce hodlá předat čtenáři strukturu modifikace, podle které se lze v modifikaci orientovat. Zároveň pak dodá krátký návod pro vývojáře, kteří by chtěli s Couplebreakem pracovat ve svých pluginech či změnách pro KernelShark.

Názvy

Krátkou část ještě věnujme názvům přidáných prvků v kódu. Ačkoliv je každá změna ohraničena komentáři, které ji vyznačují, jsou prvky pojmenovány tak, aby čtenář ihned poznal, že něco souvisí s touto modifikací. To je dosaženo tím, že součástí jména nových prvků je řetězec `couplebreak`, často jako prefix. Tak je tomu v novém API, ale i v čistě implementačních funkcích, pokud nebyla značka v ohraničujícím komentáři sama ohraničena uvozovkami (viz vysvětlení ohraničujících komentářů 4.1.1).

7.4.1 Struktura modifikace

Modifikaci rozdělíme na moduly. Modifikace obsahuje několik částí, které ji různě integrují do existujících modulů KernelSharku. Jejich seskupením do „integračního modulu“ bychom přišli o lepší rozdělení, proto budou integrační části samostatnými moduly. Pro detailnější informace a implementační detaily je doporučeno prohlédnout si samotný kód a technickou Doxygen dokumentaci KernelSharku, jejíž novou součástí jsou i části o modifikaci.

Ke každému modulu přepíšeme i soubory, ve kterých je modul implementován, a prvky modulu jako veřejné funkce, makra, či veřejné třídy. Prvky mimo hlavičkové soubory, nebo označeny za privátní pro třídu jsou brány jako implementační detaily a nebudou zde popsány (lze je najít uvnitř souborů modulu).

V kódu modifikace používá značku `COUPLEBREAK` v ohraničeních změn.

Couplebreak API

Tento modul dodává nové konstanty a funkce, hlavně pro získávání informací. V souborech modulu jsou definovány identifikátory pro jednotlivé Couplebreak události, pozice indikátorů v bitové masce aktivních Couplebreak událostí ve streamech a funkce Couplebreak API, aby další kód (například pluginy) mohl s Couplebreakem pracovat.

- **Soubory:** libkshark-couplebreak.h/c
- **Makra:**
  - *COUPLEBREAK_SST_ID* - identifikátor události sched_switch[target].
  - *COUPLEBREAK_SWT_ID* - identifikátor události sched_waking[target].
  - *COUPLEBREAK_SSWITCH_FPOS* - pozice indikátoru pro událost sched_switch[target] v Couplebreak bitmasce ve streamu.
  - *COUPLEBREAK_SWAKING_FPOS* - pozice indikátoru pro událost sched_waking[target] v Couplebreak bitmasce ve streamu.
- **Funkce:**
  - *couplebreak_get_origin* - vrátí záznam původní události záznamu Couplebreak události.
  - *couplebreak_origin_id_to_flag_pos* - vrátí pozici indikátoru uvnitř bitmasky Couplebreaku datového streamu z identifikátoru události, ke které by Couplebreak vytvořil Couplebreak událost.
  - *couplebreak_id_to_flag_pos* - vrátí pozici indikátoru uvnitř bitmasky Couplebreaku datového streamu z identifikátoru Couplebreak události.
  - *flag_pos_to_couplebreak_id* - vrátí identifikátor Couplebreak události z pozice indikátoru v bitmasce Couplebreaku datového streamu.
  - *is_couplebreak_event* - zjistí, zdali je daná událost Couplebreak událostí.
  - *get_couplebreak_event_name* - vrátí jméno Couplebreak události z identifikátoru Couplebreak události.

Tento modul je také důvodem změny souboru *CMakeLists.txt* v adresáři zdrojového kódu KernelSharku, jelikož soubory jej obsahující jsou nové.

Konfigurace

Modul se zajímá hlavně o GUI okénko pro konfiguraci Couplebreaku a aplikaci změn provedených v tomto okně na streamy, kterých se to týká. Kvůli této povinnosti tento modul hlavně komunikuje s modulem integrace do datových streamů. V souborech modulu byly do hlavního okna přidány grafické elementy pro ovládání Couplebreaku přes GUI.

- **Soubory:** KsMainWindow.hpp/cpp, KsWidgetsLib.hpp/cpp
- **Třída:** nová třída *KsCouplebreakDialog* pro okénko konfiguračního dialogu Couplebreaku.

Integrace do datových streamů

Couplebreak se v tomto modulu spojuje s datovými streamy KernelSharku a funkcemi, které je využívají. Dodává nové funkce, upravuje implementace funkcí starých, aniž by porušil jejich původní funkcionalitu, a přidává proměnné do datových struktur streamů správě stavu Couplebreaku.

- **Soubory:** libkshark.h/c, libkshark-tepdata.c
- **Datové položky v kshark_data_stream:**
  - `couplebreak_on` - indikátor zapnutého či vypnutého Couplebreaku ve streamu.
  - `n_couplebreak_evts` - počet vytvořených typů Couplebreak událostí.
  - `couplebreak_evts_flags` - bitmaska, která zaznamenává, které typy událostí jsou ve streamu přítomné.

Nedoporučuje se při běhu KernelSharku měnit jakoukoliv z položek výše, podobně jako se nedoporučuje měnit například počet originálních zaznamenaných událostí ve streamu, `n_events`. Modifikace nemá definované chování, pokud se tyto položky změní. Čtení není nijak omezeno.

- **Rozšíření rozhraní:** nová funkce v rozhraní `get_couplebreak_ids` datových streamů. Má vlastní nový typ funkce, `stream_get_couplebreak_ids_func`.

Tvoření záznamů Couplebreak událostí

Modul má na starost vytvářet záznamy Couplebreak událostí, opravovat jejich data, a spojovat je s původními událostmi. Modul řeší čistě implementaci a nelze s ním komunikovat skrze veřejná rozhraní.

- **Soubor:** libkshark-tepdata.c

Integrace do jednoduchých filtrů

Zde jsou upraveny jednoduché filtry tak, aby věděly o Couplebreak událostech a ty mohly být filtrovány. Úpravy se týkají GUI pro jednoduché filtry. Modul řeší čistě implementaci a nelze s ním komunikovat skrze veřejná rozhraní.

- **Soubory:** KsMainWindow.cpp, KsWidgetsLib.hpp/cpp

Integrace do relací

Tento modul se stará o ukládání Couplebreaku do relačních dat streamů KernelSharku a načítání Couplebreaku z relací. Modul řeší čistě implementaci a nelze s ním komunikovat skrze veřejná rozhraní.

- **Soubor:** libkshark-configio.c

7.4.2 Úpravy mimo logiku modifikace

Spolupráce sched_events s Couplebreakem

Rozšíření oficiálního pluginu sched_events, dovoluje pluginu používat Couplebreak události a otevírá tak kompatibilitu pro další pluginy. Rozšíření je obsaženo v souboru *sched_events.c*.

Nová funkce v *KsUtils* jmenném prostoru

Funkce *getCouplebreakIdList* vrátí volajícímu seznam identifikátorů všech Couplebreak událostí přítomných v daném streamu. Použito v modulu *Integrate do jednoduchých filtrů*. Úprava obsažena v souborech *KsUtils.hpp/cpp*.

7.4.3 Vyvíjení pro KernelShark s Couplebreakem

Modifikace se snaží být nerušivou součástí KernelSharku. Pokud budeme někdy chtít dále vyvíjet pro KernelShark, tak lze naše změny třeba nejprve navrhnout pro KernelShark bez aktivního Couplebreaku a až poté se pokoušet o integraci, pokud je nutná. Většinou by pak měl nový kód kontrolovat zda je Couplebreak aktivní přes proměnné ve streamu a měnit chování podle této informace. Samozřejmě existují i vylepšení, pro která nemá taková kontrola smysl, například rozšíření relací o nový datový formát - zde je nutné ukládat data Couplebreaku (alespoň zda byl ve streamu aktivní).

Vývojář pluginů pak může využít Couplebreak API a také kontrolovat přítomnost této modifikace ve streamu a dál tato data využívat. Modifikace by pak měla být respektována vždy, kdy se se očekává nějaký sled událostí a Couplebreak nějakou z nich dokáže dělit. Couplebreak ale může i pomoci s vytvořením kompatibility pro nějaké pluginy. Příkladem mohou být pluginy sched_events a *Naps8*. Oba z pluginů potřebují měnit procesy vlastníci nějaké události, aby mohly kreslit své tvary do grafu jednoho procesu. Pokud jsou oba pluginy aktivní bez zapnutého Couplebreaku, tak buď kreslí mezi špatnými záznamy, nebo na špatných místech. Oba totiž pohnuly se záznamy a narušili tak očekávání druhého z nich. S Couplebreakem nemusejí se záznamy hýbat, jelikož pro své potřeby si mohou vybrat záznamy od Couplebreaku.

V nižších sekcích jsou popsány situace, se kterými se vývojáři nejspíše nejčastěji setkají při práci s Couplebreakem.

Dotazy na záznamy KernelSharku

Každá funkce v rozhraní dotazů na záznamy KernelSharku může být používána jako dříve, i s Couplebreak událostmi. Pro Couplebreak většinou taková funkce bude pracovat s daty původního záznamu. Druhou možností je, že Couplebreak vytvoří požadované hodnoty na místě. To je hlavní rozdíl oproti normálním záznamům událostí, jelikož ty takovou hodnotu získávají ze souboru s trasovacími daty.

Například: zavolám-li *kshark_find_event_id*, tak KernelShark zachytí jméno hledané události. Během průběhu funkce, která má na starosti získání jména z originálních trasovacích dat, Couplebreak předá kontrolu jiné funkci. Ta na základě přítomnosti Couplebreaku ve streamu buď vrátí správný identifikátor, nebo vrátí

neplatný identifikátor, nebo předá kontrolu původní funkci, pokud nebylo hledané jméno součástí jmen událostí Couplebreaku.

Záznamy Couplebreak událostí

Couplebreak události jsou přidány za běhu programu a nemohou nijak kontrolovat „původní data“, například původní název procesu, kterému událost patří. Dotazy na taková data jsou tak buď nasměrovány na záznamy událostí, kvůli kterým vznikly, nebo vytvořením dat nanovo, viz předchozí sekce.

Toto je způsobeno tím, co je v datech záznamů Couplebreak událostí, speciálně v jejich poli `offset`. Tam již není offset do trasovacího souboru, nýbrž ukazatel na původní záznam události. Z toho také vychází, že toto pole se nikdy nesmí pro záznamy Couplebreak událostí měnit. Kromě tohoto pole je zakázáno i jakkoliv měnit pole `event_id`, jelikož pro takový záznam je tato změna nevratná. Pokud jakékoliv z těchto dvou polí bude změněno, chování takového záznamu je nedefinováno, záznam lze považovat za rozbitý a již neobsahuje Couplebreak událost.

7.5 Uživatelská dokumentace

7.5.1 Instalace

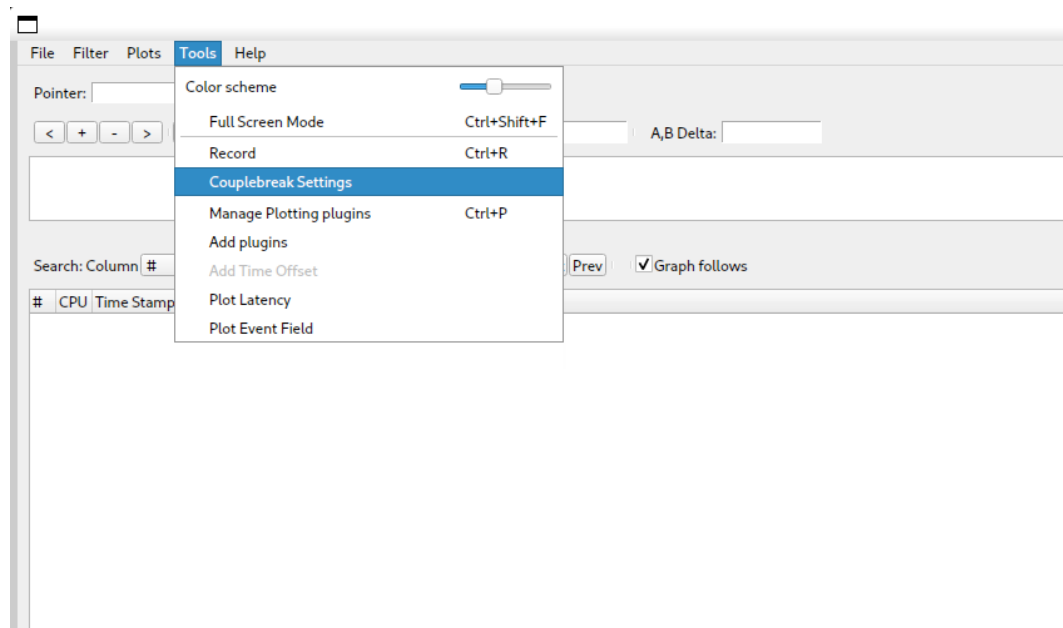
Couplebreak je součástí zdrojového kódu KernelSharku a je ve více souborech, některé z nich jsou nové. Proto byl upraven soubor sestavovacích instrukcí `CMakeLists.txt`. Pokud již máte nainstalovaný KernelShark, tak jej nainstalujte znovu, je nutné, aby se sestavil i s novými soubory. Instrukce k instalaci KernelShark dodává sám KernelShark a jsou také popsány v kapitole o něm 3.

7.5.2 GUI

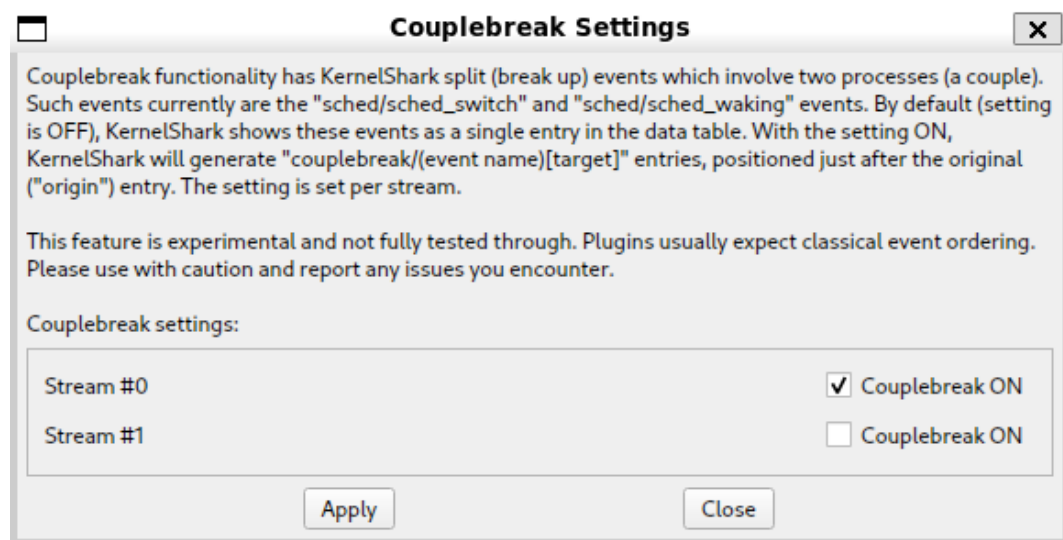
Uživatel GUI KernelSharku musí Couplebreak zapnout, modifikace je ve výchozím nastavení vypnutá. Stačí kliknout na nové tlačítko **Couplebreak Settings** v submenu **Tools** v menu KernelSharku, viz obrázek 7.1. Mělo by být umístěno pod tlačítkem **Record**. Po kliknutí se zobrazí konfigurační okénko, ve kterém se dá Couplebreak zapnout pro každý z otevřených streamů zvlášť, viz obrázek 7.2. Součástí okénka je i krátký vysvětlující text této modifikace, tlačítko **Apply** na použití vybrané konfigurace a tlačítko **Cancel** na zavření okénka bez provedení změn.

Zaškrtnutím políčka pro nějaký stream v konfiguračním okénku a následným použitím této konfigurace se data ve streamech načtou znovu. Toto také donutí pluginy aktivní v dotyčných streamech, aby se znovu načetly. Pluginy si tak mohou obnovit svůj kontext a použít nová data (tj. s novými záznamy Couplebreak událostí).

Záznamy Couplebreak událostí mohou být filtrovány jednoduchým filtrem stejně jako ostatní události, viz obrázek 7.3. Nelze je filtrovat pomocí pokročilých filtrů, ty nejsou podporovány. Záznamy jsou viditelné v seznamu událostí a i v grafu. Je možné, že budou zakrývat záznam své počáteční události, nebo budou naopak zakrývány takovým záznamem. Z hlediska rozlišení událostí to není velký

Obrázek 7.1 Submenu tools s modifikací tlačítkem pro konfiguraci Couplebreaku.

Obrázek 7.2 Dva streamy jsou otevřené, v jednom z nich je aktivní Couplebreak.

problém, obě události jsou v podstatě to samé, jenom rozdělené. Pro vybrání zakrytého záznamu je pak nejjednodušší jej vybrat v seznamu událostí.

7.6 Buggy a chyby

Záznamy Couplebreak událostí by se neměly účastnit kreslení obdélníků mezi záznamy v grafu, jelikož nepředstavují opravdovou práci, nýbrž důsledek práce někde jinde. KernelShark ale nemá jak rozlišit tyto záznamy a obdélníky se kreslí i pro ně. Vylepšení *NoBoxes* se snaží toto chování opravit, nicméně neumí to dokonale.

Během vývoje KernelSharku dvakrát spadl při opravě CPU pro `sched_waking[target]` záznamy. Ačkoliv bug se již dlouho neobjevil, nebyl ani explicitně opraven. Pokud by KernelShark spadl při načítání trasovacích dat, je možné, že příčinou byl Couplebreak.

7.7 Rozšíření

Tato sekce představí některá rozšíření, která by modifikaci zjednodušila, nebo by dodala nové funkce. Upozorňujeme, že se mohou objevit rozšíření, která upravují čistě implementaci, například zlepšují čitelnost kódu - u těchto se očekává znalost kódu vylepšení. Takové části budou vždy označeny v první větě jejich sekce.

Podpora více událostí

Přirozeným rozšířením této modifikace by bylo rozšíření Couplebreaku o více událostí, případně i o vytváření nějakých počátečních událostí. Existující kód Couplebreak událostí a všeho, co s jich týká, by měl dostatečně nastínit, jak postupovat při takových změnách.

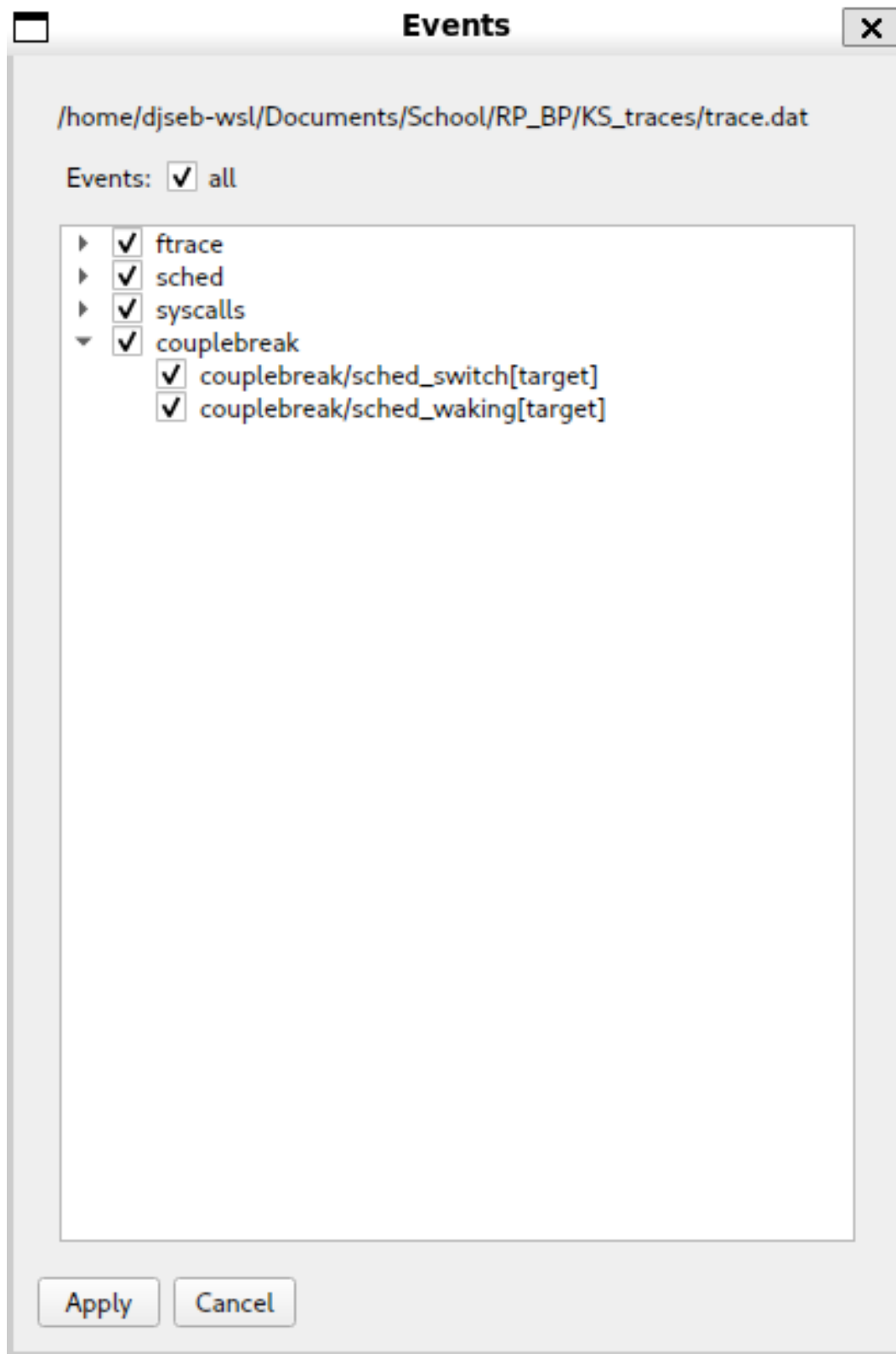
Optimalizace průchodů daty při opravě CPU pro `sched_waking`

Couplebreak ve své stávající podobě donutí nasbíraná data, aby byla setříděna dle CPU a času do nějakého pole, ve kterém poté vyhledá konečná CPU pro probouzené události, tzv. opraví CPU. Stejně pole později vytváří ale i další funkce, které jsou zavolány po naší opravě. Vytváříme tedy pole, které poté zahodíme, ale po chvíli je vytvořeno znovu. Toto rozhodně představuje prostor pro optimalizace.

První možnou optimalizací je prostě neopravování CPU cílových událostí. Zkrátka volání opravy neprovedeme. Tím ale také přijdeme o informaci, kde nakonec byl proces probuzen. Je to ovšem nejjednodušší řešení.

Druhou možností je použít trik podobný hledání záznamů zásobníku v pluginu *Stacklook*. Vytvořili bychom plugin, který cílovým událostem CPU opraví v jednom průchodu při prvním pokusu o kreslení a dále se nevolá, pokud není plugin načten znovu. Nápad to není špatný, ale bylo by nutné pak řešit situace, kdy by některé jiné pluginy nebo části KernelSharku mohly očekávat původní CPU.

Třetí možností je ponořit se vnitřností KernelSharku a upravit místa, kde se pole vytváří a místa, kde zanikají. Pokud bychom opravili CPU, tak bychom si možná mohli na pole uschovat ukazatel a nějakým způsobem ho předat funkcím,

Obrázek 7.3 V jednoduchém filtru lze vybírat i Couplebreak události.

které by pak nemusely vytvářet nové seřazené pole. Toto by byla čistá optimalizace a nebylo by nutné oddělovat opravy CPU od Couplebreaku.

Funkce `get_*_event_ids` a širší podpora pro umělé události

Couplebreak přidal `get_couplebreak_evt_ids` („Couplebreak“ funkce) do rozhraní streamu. Vytvořena byla proto, že úprava `get_all_event_ids` („all“ funkce) pro spolupráci s Couplebreakem by způsobila příliš mnoho úprav chování v místech, kde byla použita. Tato použití někdy vůbec nepotřebují o umělých událostech vědět.

S „Couplebreak“ funkcí je ale funkcionalita „all“ funkce narušena - nyní už nevydá všechny události ve streamu, nýbrž jen všechny události, které nejsou vytvořeny Couplebreakem. Bylo by proto lepší, kdyby „all“ funkce byla alespoň přejmenována, aby lépe odrážela svou práci, například na `get_all_original_event_ids`. Poté bychom i mohli dodat funkci, která by vrátila opravdu všechny události. Dobré by pak bylo projít celý kód KernelSharku a rozhodnout zdali jsou na místech použití „all“ funkce potřeba všechny události, nebo pouze originální události.

Celkově by bylo hezké dodat KernelSharku obecnou podporu pro práci s umělými událostmi, nejen pro události od Couplebreaku. Ten je sice jediným výrazným producentem umělých událostí, ale nemusí tomu tak být napořád, mohou přibýt další vylepšení, která budou umělé události využívat.

Rozdělování pouze některých událostí

Možným rozšířením je rozdělování pouze některých událostí, které bychom si vybrali v konfiguraci. Tím by bylo rozdělování jemnější. Nicméně by také bylo nutné refaktorovat části, které kontrolují aktivní Couplebreak, například pokud by nás zajímalo jenom to, zdali se rozdělují události typu `sched_switch`. Zároveň by toto znamenalo indikátory pro každou událost, na což by mohla být opět použita bitmaska.

Podpora pokročilých filtrů

Couplebreak události mohou být filtrovány jen pomocí jednoduchých filtrů. Ale bylo by možné (i příjemné) mít možnost je využít v pokročilých filtrech. S nimi by pak měl uživatel detailnější kontrolu nad zobrazováním záznamů a navíc by tak byla odstraněna tato nesrovnalost vůči ostatním událostem, které tyto filtry podporují.

Couplebreak v datovém streamu

(Tato úprava očekává znalost kódu implementace.)

Streamy mají v současnosti tři proměnné, které dohromady symbolizují stav Couplebreaku ve streamu: počet typů vytvořených Couplebreak událostí, indikátor aktivního Couplebreaku a bitmasku vytvořených typů. Navrženým rozšířením je úprava, a to pouze na dvě proměnné. Jelikož máme omezeně mnoho bitů v bitmasce, lze v konstantním čase spočítat i počet vytvořených typů událostí z této proměnné. Tím bychom mohli z datové struktury odstranit počet Couplebreak událostí a místo toho toto číslo vždy rychle spočítat. Pokud bychom se chtěli

opravdu omezit na minimum proměnných, bylo by možné použít pouze jednu bitmasku, kde jeden bit by speciálně označoval aktivní Couplebreak.

Toto rozšíření ale není moc užitečné v desktopovém prostředí, kde GUI aplikace obvykle běžící. Streamů KernelShark nevytváří mnoho a tak na paměti moc neušetříme. Není pro nás ani zajímavá časová stopa, protože desktopová prostředí většinou mají i dostatečné zdroje na rychlé výpočty, zvláště pokud se jedná o práci s bity.

Jediným dobrým důvodem pro rozšíření by bylo sjednocení proměnných streamu do jedné struktury. Tím bychom sice paměti nepomohli, ale ve streamu by bylo méně proměnných a stav Couplebreaku by byl více zapouzdřen, než doposud.

7.8 Kritika

V této sekci autor kriticky zhodnotí své řešení. Každá kritika má nadpis a popis a dále buď obsahuje obranu proti ní, nebo souhlas s předneseným problémem. Upozorňujeme, že následující kritika se týká pouze implementace řešení a očekává se očekává znalost kódu vylepšení. Aby splňovala formu kritik jiných vylepšení, je tento fakt znovu napsán v první větě jejího popisu.

Změny ve stream API

(Tato kritika očekává znalost kódu implementace.)

Změna funkcí ve stream API je trochu nepříjemná. Kvůli `missed_events` již KernelShark představuje nějaký způsob, jak zpracovávat vlastní umělé události. Couplebreak ale občas potřebuje speciální zpracování a tak je někdy cesta položená KernelSharkem opomíjena. Zpracovávání žádosti na stream API pak prochází přes sekci pro normální událost, pak sekci pro Couplebreak události a až poté se dostane k sekci pro obecné vlastní události, kde by dle původní implementace mělo probíhat zpracování. Couplebreak tak občas nerespektuje záměry kódu, což může čtenáři kódu působit tu trochu nepříjemnosti. Příkladem by mohla být funkce `tepdata_dump_entry`, kdy se zpracování pro Couplebreak stane před switch konstrukcí, ve které se očekávalo zpracování vlastních umělých událostí. Zde je přítomno i vysvětlení, proč je Couplebreak řešen jinak.

7.9 Zhodnocení splnění požadavků

Modifikace není v žádném z otevřených streamů aktivní, dokud není zapnuta skrze nové konfigurační okénko. KernelShark tak vůbec s Couplebreakem nemusí pracovat. Plugin `sched_events` také pracuje jako dříve, pokud ve streamu, kde plugin působí, není Couplebreak zapnutý. Jedinou viditelnou změnou, která se koná vždy, je ukládání relací. Zde Couplebreak nutně ukládá, zdali je v nějakém streamu aktivní a každý soubor relace pak tuto informaci obsahuje. Ale načítání relací v původní implementaci nepracuje s Couplebreakem, a pokud je načtena starší relace, Couplebreak je vypnutý. Tím splňujeme obecný požadavek *minimálního vlivu* modifikací. Požadavek *stylové podobnosti* se musí ověřit čtením kódu provedených změn. Rychle lze ale například ověřit, že Couplebreak se snaží používat podobné formáty jmen pro prvky v C kódu a podobné formáty jako v C++ kódu. Požadavek

o *chování se jako rozšíření* je též splněn - pokud je někde změna původního chování, je popsána v komentáři, například při opravách CPU u cílových sched_waking událostí. Navíc Couplebreak vždy kontroluje, zdali je zapnutý, pokud tomu tak není, pak se KernelShark chová jako dříve. Ostatní změny jsou triviálně pouze rozšiřující, jako nová funkce pro stream API, Couplebreak API s novými funkcemi, nebo nové proměnné v datové struktuře streamů.

Vlastní cíle Couplebreak plní, při analýze bylo řešení sestaveno tak, aby cíle splňovalo.

8 Naps

V této kapitole rozebereme plugin pro KernelShark, se kterým budeme schopni v grafu zobrazit dobu mezi přepnutím nějaké úlohy a jejím probouzením od nějakého jiného procesu. Termínem „nap“ pak označujeme právě období nečinnosti nějakého procesu. V kapitole se seznámíme s cíli, analýzou řešení, návrhem a použitím tohoto pluginu. Nakonec i řešení kriticky zhodnotíme a představíme návrhy pro rozšíření.

8.1 Cíle

- Mezi událostmi `sched_switch` procesu P1 a `sched_waking` procesu P2, který probouzí P1, se bude vykreslovat obdélník a text. Vykreslený text bude název předchozího stavu P1 před přepnutím. Vykreslený obdélník bude měnit svou barvu dle předchozího stavu.
- Plugin musí dostat `sched_waking` události do grafů procesů, které jsou těmito událostmi probouzeny, aby mohl své grafické objekty vykreslovat.
- Plugin bude spolupracovat s vylepšením Couplebreak. Namísto využívání `sched_waking` událostí se využijí cílové události probouzení. Spolupráce musí být automatická, tj. pokud je zapnut Couplebreak, plugin ho používá, a pokud je Couplebreak vypnutý, plugin jej nepoužívá - to vše bez vstupu od uživatele.
- Plugin bude možné konfigurovat skrze grafické okénko. Minimální konfigurovatelné nastavení bude maximální počet záznamů viditelných v grafu, než se plugin aktivuje.

8.2 Analýza

Tato sekce zachytí postup postup, kterým se dostaneme k implementaci řešení. Jedná se o techničtější a detailnější analýzu než analýza z kapitoly *Obecná analýza a stanovení požadavků*. Tato sekce bude často odkazovat na plugin Stacklook a jeho analýzu, abychom se vyhnuli zbytečnému opakování.

8.2.1 Propojení s KernelSharkem

Přeskočíme hlubší přemýšlení nad tím, jak připojit plugin do KernelSharku, to jsme již udělali u analýzy kapitoly pluginu Stacklook 6 a stejný postup můžeme jednoduše upravit pro naše účely. V rychlosti ale zopakujeme, že plugin s KernelSharkem propojíme pomocí handlerů pro kreslení, vytváření menu nebo načítání dat. Pluginy mají kontext, ve kterém jsou proměnné pro daný plugin globální, takový kontext si sami definujeme. Implementaci propojujícího modulu rozdělíme do C kódu, který se bude starat hlavně o propojení s KernelSharkem a správné přiřazování handlerů, a do C++ kódu, který se bude starat o složitější logiku fungování pluginu.

Jediným opravu podstatným rozdílem bude handler pro načítání událostí. Nyní nebudeme pouze vybírat pro nás zajímavé záznamy událostí, kterými jsou `sched_switch` a `sched_waking`. Pro události typu `sched_waking` je upravíme i tak, že proces, který událost vlastní, změníme z procesu probouzejícího na proces probouzený. Tím budeme pak schopni kreslit obdélníky mezi přepnutím kontextu z procesu až po jeho probouzení. Postup je velmi podobný pluginu `sched_events`, který takto přesouvá pro své účely události `sched_switch`.

Již zde je jasné, že pluginy si bez Couplebreaku neporadí a budou si vzájemně škodit, budou-li aktivní ve stejném streamu. V kapitole o Couplebreaku jsme `sched_events` vylepšili o možnost namísto `sched_switch` událostí vybírat události od Couplebreaku. Naps také bude obsahovat kód, který bude schopen Couplebreak využít. Takto bude i pěkně předvedena schopnost Couplebreaku být mostem pro kompatibilitu některých pluginů. Jediné, co my musíme přidat, je kontrola, zdali je ve streamu Couplebreak aktivován, která proběhne před určením událostí, které nás budou zajímat. Pokud je Couplebreak aktivní, tak se nebudeme zajímat o události `sched_waking`, nýbrž o události `sched_waking[target]`. Takto jsme stejně jako u pluginu `sched_switch` odstranili nutnost měnit data trasovaných událostí a plugin žádným dalším pluginům nemůže škodit reorganizací záznamů událostí.

8.2.2 Kreslení obdélníků do grafu

KernelShark dodává API na kreslení objektů, ovšem my bychom nyní chtěli kreslit pomocí dvou záznamů v grafu, nikoli pouze pomocí jednoho, jako u Stacklooku. KernelShark má i takovou situaci vyřešenou pomocí „intervalového kreslení“, tj. kreslení mezi dvěma záznamy, které přirozeně v grafu vytváří nějaký časový interval. Nám pak opět stačí jenom dodat nějakou kreslicí funkci s danou signaturou, pomocí níž KernelShark obdélník nakreslí. Narozdíl od Stacklooku ale budeme kreslit obdélníky pouze v grafech procesů, jelikož doba nečinnosti procesu se zřejmě týká jenom tohoto procesu.

8.2.3 Nap obdélníky

Nyní nám už jen stačí obdélníky navrhnout. Název „nap obdélník“ označuje právě obdélník vytvořený tímto pluginem. Z cílů nám vychází, že musejí být dostatečně velké pro text a zároveň je dáno, že barva musí být spojena s předchozím stavem. Nejjednodušším řešením zde bude nějaká konstantní mapa předchozích stavů na barvy. Aby byly barvy jednoduše rozlišitelné, tak budeme pracovat s barvami světlými i tmavými. Přidáme ještě barvení vrchní a spodní strany obdélníku podle barvy procesu - k tomu nám pomůže dodatečné vylepšení *Get Colors*. Toto barvení nebude ve výchozím nastavení zapnuto, tj. obdélníky nebudou mít žádné hrany obarvené. Cílem tohoto vedlejšího vylepšení je jak ukázka *Get Colors*, tak o trochu hezčí prezentace obdélníků.

Obdélníky budou pak muset text zobrazovat dle světlosti barvy buď v černé nebo v bílé. Text umístíme někde uprostřed obdélníku. Je možné, že dva záznamy, mezi kterými má být obdélník, budou příliš blízko. Proto budeme text zobrazovat jenom pokud obdélníky budou dostatečně široké, to vypočteme pomocí délky textu k zobrazení. Podobně jako u Stacklooku získáme data pro text z informací v `sched_switch` události. Nebudeme ale vytvářet samostatný mini-modul jako u

Stacklooku, získání stavu bude pouze součástí vytváření obdélníku.

Obdélníky nebudou mít definované interakce s uživatelem, není to součástí našich cílů, tedy nebudou reagovat ani na dvojité kliknutí, ani na přejetí kurzorem myši.

8.2.4 Konfigurace

Zde využijeme dělení konfigurace ze Stacklooku na konfigurační objekt a GUI okénko, které je jediným místem pro manipulaci konfiguračního objektu. Také dáme uživateli možnost konfigurovat počet viditelných záznamů v grafu, než se plugin spustí. A podobně jako u Stacklooku přidáme zaškrtačací tlačítko pro použití funkcionalit od *Get Colors*. Žádné další konfigurační možnosti nedodáme, jelikož nejsou potřeba. Pokud sestavíme Naps pro nemodifikovaný KernelShark, tak zaškrtačací políčko nebude součástí konfigurace, nemělo by pak, co měnit.

8.2.5 Plugin pro nemodifikovaný KernelShark

Stejně jako Stacklook, i Naps využije podmíněnou kompilaci pomocí makra `ifndef` s názvem `_UNMODIFIED_KSHARK`. Zde se bude pouze týkat barvení hran nap obdélníků.

8.3 Vývojová dokumentace

Dokumentace pluginu

Dokumentace je napsána pro nástroj Doxygen. Dokumentována byla každá funkce i proměnná, ale vygenerovaná dokumentace obsahuje jen prvky veřejné. Pro implementační detaily je doporučeno se podívat do zdrojového kódu. Dokumentace obsahuje i hlavní stránku a stránku s nástinem návrhu.

Struktura projektového adresáře

Adresář pluginu obsahuje další adresáře. Adresář „src“ je pro zdrojový kód a adresář „doc“ je pro dokumentaci uživatelskou a dokumentaci technickou. Očekává se, že na této úrovni jsou i adresáře pro sestavení. Na stejné úrovni žije i README, soubor s licencí a nejvyšší CMakeLists.txt. V těchto CMake instrukcích se nastaví proměnné sestavení, například typ sestavení, a případně se zavolá generování dokumentace. CMake instrukce zodpovědné za vytvoření binárního souboru jsou v adresáři se zdrojovým kódem, stejně jako to dělá KernelShark.

Struktura pluginu

Plugin rozdělíme na moduly. Pro detailnější informace a implementační detaily je doporučeno prohlédnout si samotný kód a technickou Doxygen dokumentaci pluginu.

Ke každému modulu připíšeme i soubory, ve kterých je modul implementován, a prvky modulu jako veřejné funkce, makra, či veřejné datové struktury. Prvky

mimo hlavičkové soubory, nebo označeny za privátní pro třídu jsou brány jako implementační detaily a nebudou zde popsány (lze je najít uvnitř souborů modulu).

Propojující modul

Modul s kódem propojujícím KernelShark a plugin. Obsahem je hlavně kontext pluginu, funkce kontextu, handlers a implementačně pomocné funkce. Součástí tohoto modulu je část s C kódem a implementační část v C++ prvků z hlavičkového C souboru. Právě v „C++ části“ (napsaná v C++) se ostatní moduly propojují; zároveň tato část ukládá některá globální data s C++ typy.

- **Soubory:** naps.h/c, Naps.cpp
- **Datová struktura:** kontextová struktura *plugin_naps_ctx* s identifikátory, řídicími proměnnými a kolekcí zajímavých záznamů událostí.
- **Makra:**
  - *FONT_SIZE* - udává velikost textů vytvořených pluginem.
  - *KS_DECLARE_PLUGIN_CONTEXT_METHODS* - deklaruje generické funkce pro inicializaci, uzavření a pro získání kontextu pluginu.
- **Funkce:**
  - *get_font_ptr* - získá ukazatel na textový font.
  - *get_bold_font_ptr* - získá ukazatel na tučný textový font.
  - *draw_nap_rectangles* - handler pro kreslení Naps obdélníků.
  - *plugin_set_gui_ptr* - předá Naps ukazatel na hlavní okno KernelSharku během inicializace pluginu.
- Další části modulu jsou brány jako implementační detaily.

Konfigurace

Modul se skládá ze dvou tříd, konfigurační objekt a konfigurační okénko. Konfigurační objekt obsahuje konfigurační data, která plugin zrovna využívá a je navržen jako singleton. Konfigurační okénko představuje GUI element, kterým se data v konfiguračním objektu manipuluje.

- **Soubory:** NapConfig.hpp/cpp
- **Třídy:**
  - *NapConfig* - singleton, obsahuje konfigurační data, která plugin zrovna využívá.
  - *NapConfigWindow* - GUI element, přes který lze měnit data v konfiguračním objektu.

Nap obdélníky

Modul se zajímá vzhled a kreslení Nap obdélníků mezi záznamy. Součástí vzhledu je barva, barva vrchní a spodní hrany a text v obdélníku, tj. jeho barva, velikost a obsah.

- **Soubory:** `NapConfig.hpp/cpp`
- **Třída:** pro vizualizaci nečinnosti grafickým obdélníkem byla vytvořena třída *NapRectangle*.
- **Funkce:** *get_switch_prev_state* vrátí identifikátor předchozího stavu z daného záznamu události (pouze pro události `sched_switch`).

8.4 Uživatelská dokumentace

Tato sekce popíše jak instalovat a používat plugin Naps v KernelSharku a co od něj během běhu očekávat, či na co si dát pozor. Malá ochutnávka fungujícího pluginu je na obrázku 8.1. Styl a i obsah této dokumentace jsou velmi podobné uživatelské dokumentaci Stacklooku, jelikož jsou efektivní a dají se jednoduše upravit na jiný plugin.

8.4.1 Instalace

Předpoklady

- CMake verze alespoň 3.1.2.
- Pokud chceme plugin využívající modifikovaný KernelShark, pak je nutná verze alespoň 2.4.0-couplebreak. Pokud chceme plugin pro nemodifikovaný KernelShark, pak je nutná verze alespoň 2.3.2.
- Závislosti KernelSharku (nalezneme v README repozitáře KernelSharku), zejména Qt6 a traceevent.
- Doxygen na technickou dokumentaci.

Tento plugin funguje výrazně lépe, pokud je KernelShark modifikovaný. V takovém KernelSharku je plugin plně kompatibilní s oficiálními pluginy, pokud je Couplebreak zapnutý. V případě nemodifikovaného KernelSharku pak tento plugin vyžaduje vypnutí pluginu `sched_events`, jinak nebude správně fungovat.

Sestavení a instalace pouze pluginu

1. V terminálu nastavme pracovní adresář na složku `build` (pokud ještě neexistuje, pak ji nejlépe vytvořme v kořenovém adresáři projektu).
2. Spustíme příkaz `cmake ...`. Pokud hlavní soubor `CMakeLists.txt` není v nadřazené složce, předejme programu CMake platnou cestu k němu.

- Používáme-li verzi KernelSharku bez modifikací, přidejme do příkazu argument `-D_UNMODIFIED_KSHARK`. Sestavení pro nemodifikovaný KernelShark odstraňuje možnost barvit vrchní a spodní hranu obdélníků kreslených pluginem barvou úlohy, které obdélník patří.
- Pokud chceme generovat dokumentaci pomocí Doxygenu, přidejme do příkazu argument `-D_DOXYGEN_DOC=1`.
- Výchozí typ sestavení je `RelWithDebInfo`. Chceme-li ho změnit (např. na `Release`), použijme argument `-DCMAKE_BUILD_TYPE=Release`.
- Pokud se v `/usr/include` nenacházejí hlavičkové soubory knihovny `traceevent`, použijme argument `-D_TRACEEVENT_INCLUDE_DIR=[PATH]`, kde `[PATH]` nahradíme cestou k souborům knihovny.
- Pokud se v `/usr/lib64` nenacházejí sdílené objekty knihovny `traceevent`, použijme argument `-D_TRACEEVENT_LIBS_DIR=[PATH]`, kde `[PATH]` nahradíme cestou ke sdíleným objektům knihovny.
- Pokud se soubory Qt6 nenacházejí ve `/usr/include/qt6`, použijme argument `-D_QT6_INCLUDE_DIR=[PATH]`, kde `[PATH]` nahradíme cestou k souborům Qt6.
  - Pokyny pro sestavení předpokládají, že zadaný adresář má stejnou vnitřní strukturu jako výchozí možnost (tj. obsahuje složky `QtCore`, `QtWidgets` apod.).
- Pokud se zdrojové soubory KernelSharku nenachází v `../KS_fork/src`, použijme argument `-D_KS_INCLUDE_DIR=[PATH]`, kde `[PATH]` nahradíme cestou ke zdrojovým souborům KernelSharku.
- Pokud se sdílené knihovny KernelSharku (`.so` soubory) nenachází ve `/usr/local/lib64`, použijme `-D_KS_SHARED_LIBS_DIR=[PATH]` argument, kde `[PATH]` nahradíme cestou k sdíleným knihovnám KernelSharku.

3. Ve složce `build` spustíme příkaz `make`.

- Pokud je třeba sestavit jen část pluginu, například pouze dokumentaci, můžeme vybrat konkrétní cíl.
- Pouhé spuštění `make` vytvoří: *plugin* (cíl `naps`), *symlink* na sdílený objekt pluginu (cíl `naps_symlink`) a případně *Doxygen dokumentaci* (cíl `docs`), pokud tak bylo specifikováno v předchozím kroku.

4. (*Instalace*): Nahrajme plugin do KernelSharku, buď přes GUI, nebo při spouštění přes CLI s argumentem `-p` a cestou k symlinku nebo přímo k sdílenému objektu.

- **DŮLEŽITÉ:** Vždy nainstalujeme/nahrajme plugin před načtením relace, ve které byl aktivní! Jinak může dojít k neúplnému načtení konfiguračního rozhraní nebo k pádu celého programu.

K odstranění vytvořených binárních souborů použijme `make clean`.

Sestavení a instalace pomocí KernelSharku

1. Ujistěme se, že všechny zdrojové soubory (`.c`, `.cpp`, `.h`) pluginu Naps se nacházejí ve složce `src/plugins` v adresáři projektu KernelShark.
2. Zkontrolujme, že soubor `CMakeLists.txt` v této podsložce obsahuje instrukce pro sestavení pluginu (inspirovat se můžeme podle jiných pluginů pro GUI). Pokud chceme sestavovat pro nemodifikovaný KernelShark, upravme tomu odpovídajícím způsobem build skript.
3. Sestavme KernelShark (pluginy se sestavují automaticky). Lze sestavit i pouze plugin, pokud jsme již předtím vytvořili instrukce sestavení.
4. (*Instalace*): Spustíme KernelShark. Pluginy sestavené tímto způsobem se načítají automaticky. Pokud by se z nějakého důvodu nenačetly, najdeme sdílený objekt stejně jako u ostatních oficiálních pluginů, opět buď přes GUI, nebo přes CLI.

VAROVÁNÍ - načítání více verzí pluginu

Máme-li dvě nebo více sestavených verzí pluginu, *NE*načítejme je současně do KernelSharku. Pokud to uděláme, *DOJDE K PÁDU PROGRAMU*. Používejme vždy jen jednu z verzí, *NIKDY OBOJE NAJEDNOU*.

8.4.2 Naps v GUI

Jak zapnout Naps

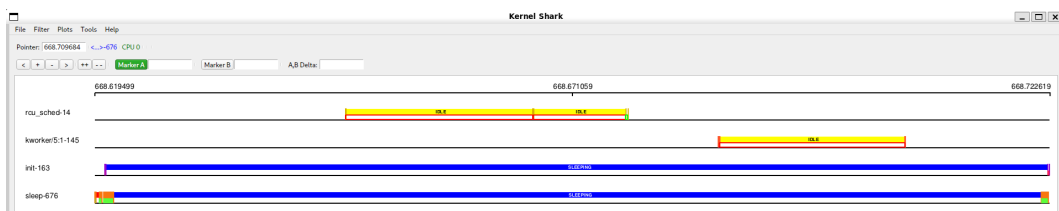
Plugin se zapíná velmi jednoduše. Stačí spustit KernelShark a přejít na položku v panelu nástrojů **Tools > Manage Plotting plugins**. Pokud byl plugin načten přes příkazový řádek, zobrazí se v seznamu pluginů jako zaškrtnuté políčko se svým názvem. Pokud ne, lze plugin dohledat pomocí tlačítka **Tools > Add plugin** - stačí nalézt symlink, ale je možné vybrat i samotný soubor sdíleného objektu. Obrázek 8.2 ukazuje GUI pro zapínání a vypínání pluginů.

Konfigurace

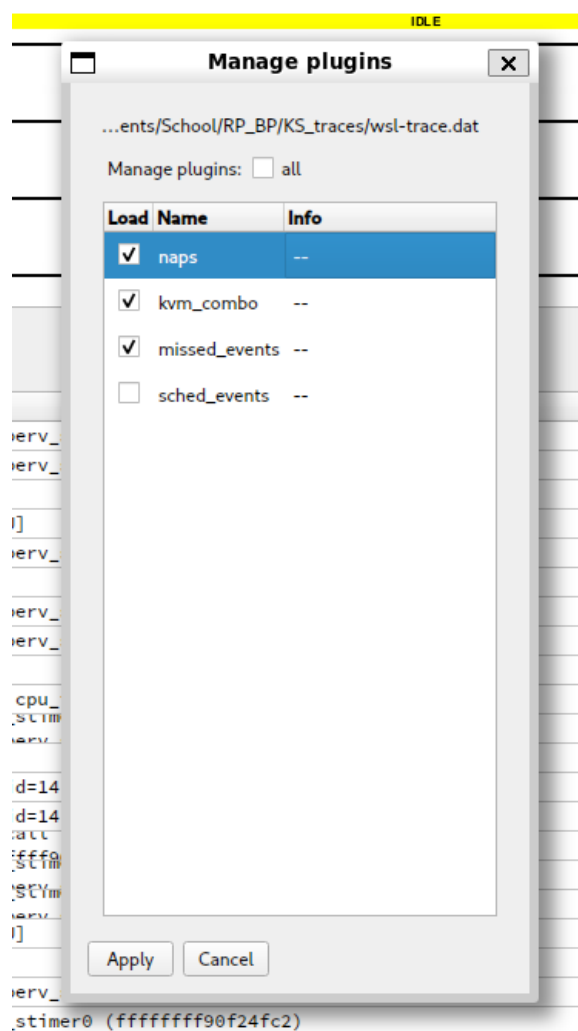
Konfigurace pluginu může být provedena kdykoliv, i před načtením jakýchkoliv trasovacích dat. Pro otevření konfiguračního okna (viz obrázek 8.3) stačí v hlavním okně zvolit **Tools > Naps Configuration**, viz obrázek 8.4. Vždy může být otevřeno jen jedno konfigurační okno.

V konfiguračním dialogu lze pluginu přenastavit dvě věci. První je maximální počet viditelných záznamů v grafu trasování KernelSharku, po jehož překročení plugin nebude nic do grafu kreslit. Pokud je hodnota moc vysoká, pak dovolujeme pluginu strávit pro více událostí více času kreslením. Hodnotu je dobré snížit i tehdy, pokud pocítujeme zpomalení výkonu při kreslení s mnoha záznamy. Výchozí hodnota tohoto nastavení je 10 000 (deset tisíc) záznamů.

Druhou věcí, kterou lze konfigurovat, je barvení vrchní a spodní hrany obdélníků vykreslených pluginem barvou, kterou KernelShark využívá pro daný proces, v jehož grafu je obdélník kreslen (viz obrázek 8.6). Toto se dá řídit zaškrtačím políčkem. Ve výchozím nastavení je možnost vypnutá a je použita stejná barva,

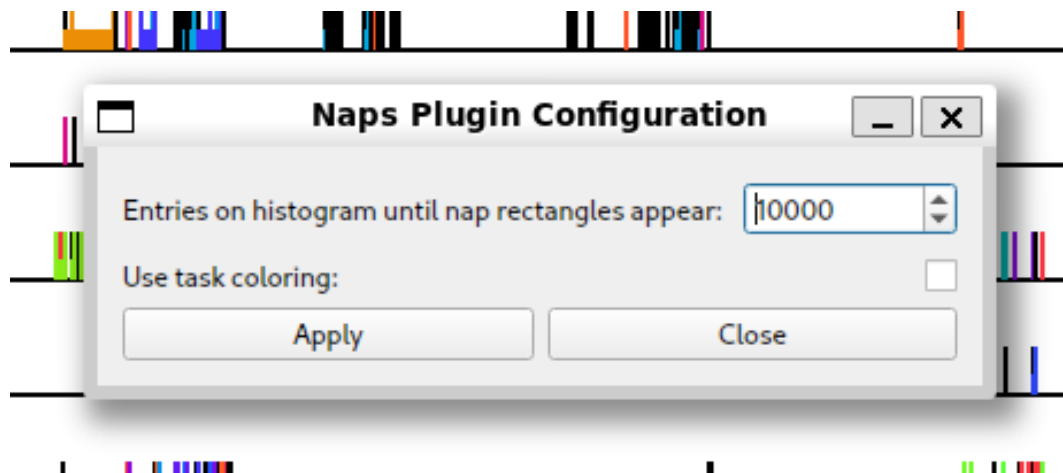

Obrázek 8.1 Fungující Naps

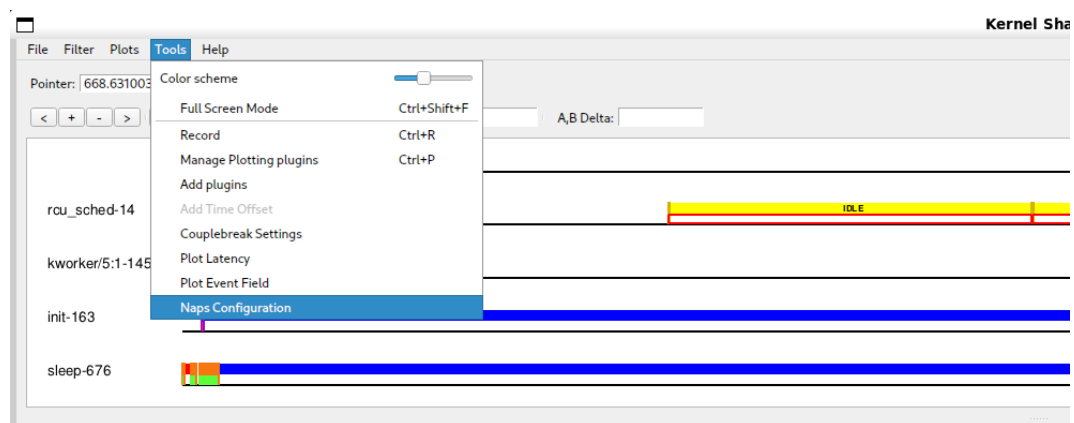

Obrázek 8.2 Okénko se správou pluginů se záznamem pro plugin Naps

Obrázek 8.3 Konfigurační dialog pro plugin Naps

Obrázek 8.4 Tlačítko na vyvolání konfiguračního dialogu pluginu Naps

jako pro vnitřek obdélníku, viz obrázek 8.5. Pokud byl ale Naps sestaven pro nemodifikovaný KernelShark, toto políčko není v konfiguraci přítomno.

Kliknutím na tlačítko **Apply** provedené konfigurační změny potvrdíme a zavřeme tak i dialog. Zobrazí se i zpráva, že změna byla úspěšná, viz obrázek 8.7. Kliknutím na tlačítko **Close** nebo na křížek v hlavičce dialogu naopak změny zahodíme, ale poté také zavřeme dialog. Změny takto zahozené se při znovuootevření dialogu nevrátí, hodnoty ke konfiguraci budou stejné, jako hodnoty aktuální konfigurace.

Plugin si konfiguraci nikam sám neukládá a nespolupracuje s relacemi KernelSharku. Změny provedené před zavřením programu budou muset být znovu nastaveny při dalším otevření.

Naps v grafech

Zobrazená „zdřímnutí/naps“ procesů jsme již viděli na začátku dokumentace. Tato sekce je trochu více představí.

K zobrazení ob nečinnosti v grafu trasování je nutné mít v tomto grafu grafy procesů. Plugin pak automaticky nakreslí barvené obdélníky mezi událostmi `sched_switch` a `sched_waking/sched_waking[target]`. Barva je určena předchozím stavem procesu před přepnutím, například nepřerušitelný spánek je červený. Pokud jsme tak plugin nakonfigurovali, tak vrchní a spodní hrany obdélníků mají stejnou barvu jako proces a jeho záznamy. Pokud je obdélník dostatečně široký, tak je v něm i předchozí stav napsán velkým písmeny celým názvem. Pro příklad obdélníků s různými šířkami se podívejme na obrázek 8.8. S obdélníky nelze nijak interagovat. Obdélníky budou viditelné tak dlouho, dokud dovolí přiblížení dvou záznamů tvořících obdélník, aby byly také viditelné.

![Fig. 8](../images/NapsDifferentWidths.png) Figure 8.

Níže je seznam předchozích stavů (s anglickými názvy) a barev s nimi spjatých. Přidána jsou i krátká vysvětlení těchto stavů.

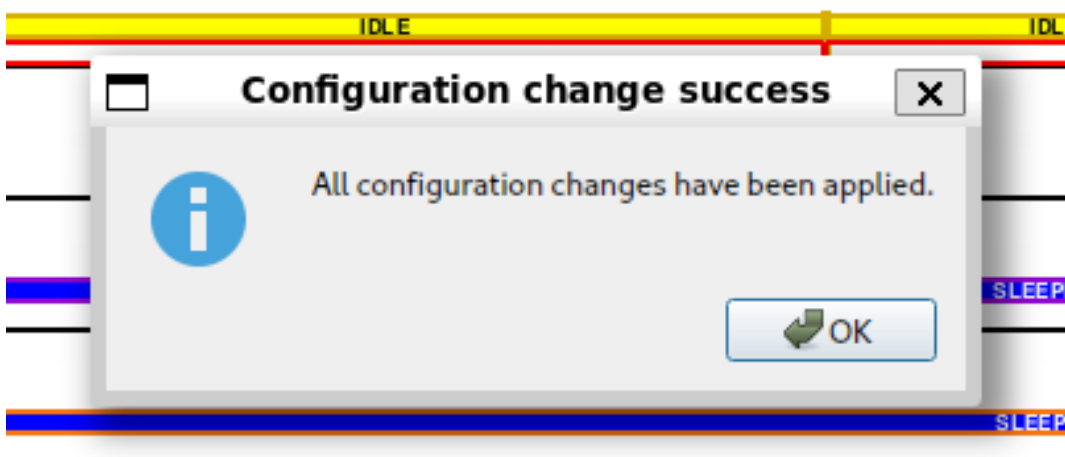
- Uninterruptible (disk) sleep - červená. Proces čeká na dostupnost zdrojů a nereaguje na signály.
- Idle - žlutá. Pro speciální vlákno kernelu, nelze převést do stavu Running.
- Parked - oranžová. Pouze pro procesy kernelu, proces se dobrovolně vzdá CPU a označí se tímto stavem, aby mohl být spuštěn později.
- Running - zelená. Proces běží na nějakém CPU.
- Sleeping - modrá. Proces čeká na dostupnost zdrojů a reaguje na signály.
- Stopped - azurová. Procesu byl zaslán STOP signál.
- Tracing stop - hnědá. Proces se zastavil, jelikož je právě trasován či laděn.
- Dead - magenta/purpurová. Přechodný stav těsně předtím, než bude proces dealokován.
- Zombie - fialová. Proces skončil svou práci a čeká na uklizení rodičovským procesem.

Obrázek 8.5 Hrany obdélníku mají stejnou barvu, jako jeho vnitřek

Obrázek 8.6 Hrany obdélníku používají barvu procesu

Obrázek 8.7 Dialog signalizuje úspěšnou změnu konfigurace pluginu

Obrázek 8.8 Obdélníky, které nejsou dostatečně široké, nezobrazí název předchozího stavu

8.5 Buggy a chyby

Žádné nejsou známy.

8.5.1 Doporučení

Autor níže vypisuje pár doporučení při používání pluginu.

- Vždy načtěme Naps před načtením relace. Může to programu ušetřit nepříjemná překvapení.
- Pokud chceme dvě verze pluginu, sestavme je do různých adresářů.
- Opakujeme, že je doporučeno používat verzi pluginu s KernelSharkem, který obsahuje Couplebreak.
- Nedoporučuje se nastavovat příliš vysoký limit záznamů v grafu v konfiguraci. Jinak by plugin mohl používat příliš mnoho paměti kvůli velkému množství naráz kreslených nap obdélníků.
- I když relace v KernelSharku fungují, jsou trochu nestabilní. Tento plugin se snaží jejich vnitřní logiku nenarušovat, ale varuje, že pokud plugin není načten předem, mohou nastat neočekávané problémy. Například načtení relace s aktivním pluginem nepřidá do menu `Tools` odpovídající položku pro vyvolání konfiguračního okna.

8.6 Rozšíření

Tato sekce představí některá rozšíření, která by plugin zjednodušila, nebo by dodala nové funkce.

Interakce

Obdélníky fungují dobře, ale možná by bylo dobré přidat nějakou interakci, která by nám o době nečinnosti dala další informace. Například by při přejetí myši mohl informační řádek KernelSharku, nebo nějaká plovoucí vysvětlivka ukázat i rozdíl mezi časem přepnutí a probouzením. Nebo by mohlo být při dvojitým kliknutí zobrazeno okénko, ve kterém jsou nějaké statistiky a detaily o době nečinnosti. Přímé rozšíření tedy nedodáváme, ale tato nastínění snad ukazují, že rozšířit tento jednoduchý plugin lze.

Persistentní konfigurace

Stejně jako u Stacklooku, i zde by bylo pěkné mít schopnost ukládat si konfiguraci z nějaké relace KernelSharku. Zde je problém trochu mírnější, jelikož máme méně věcí, co lze konfigurovat. Ale i tak by bylo lepší nemuset při každém otevření KernelSharku a načtení pluginu manuálně konfiguraci měnit.

8.7 Kritika

Plugin je vcelku malý a autorovi se zdá, že funguje docela bezproblémově. Tu kritiku, kterou má, sdílí se Stacklookem, tj. *Konfigurační singleton* a *Verze pluginu pro nemodifikovaný KernelShark*. I zde platí ty stejné argumenty jako pro Stacklook.

8.8 Zhodnocení splnění požadavků

Plugin zřejmě splňuje první z obecných cíle pluginů, tj. vlastní adresář s instrukcemi k sestavení. Nezávislost na jiných pluginech není dokonale splněna, pokud plugin neběží v prostředí s Couplebreakem. Pokud tomu tak není, tak si s pluginem `sched_events` vzájemně škodí a jsou tak na sobě závislé tak, že se vzájemně zakazují. Tomu se bohužel nedá předejít, jelikož není jiný způsob, jak by každý z nich dokázal odvést svou práci.

Jinak jsme v analýze postupovali tak, abychom každý z našich cílů splnili. Navíc jsme nepřišli na žádné další problémy při vytváření řešení. Tím jsme splnili i požadavky vlastní.

9 NUMA Topology Views

Kapitola se bude zabývat posledním z hlavních vylepšení této práce, tj. přidáním informací o NUMA topologii CPU na systému do KernelSharku. Tato modifikace pak bude hlavně sloužit k vylepšení analýzy trasovacích dat, jelikož budeme jednodušeji schopni určit namáhanou část topologie. Kapitola postupně představí cíle, analýzu řešení, návrh, uživatelskou dokumentaci, návrhy pro rozšíření, kritiku řešení a konečné zhodnocení splnění cílů této modifikace.

9.1 Cíle

- Modifikace bude umět zpracovat topologická data z XML souboru vytvořeného programem Hwloc. Z tohoto souboru bude hlavně chtít vyčíst NUMA topologii procesorů.
- Zpracovaná topologická data budou zobrazena někde v hlavním okně. Místo zobrazení by mělo dovolovat přirozenou návaznost na CPU grafy. Ty mohou být přeuspořádány tak, aby respektovaly řazení v topologii.
- Pokud nemáme topologická data k dispozici pro nějaký stream, nebudeme topologii pro daný stream zobrazovat.
- Topologie budou zobrazovány jako stromy.
- Každý prvek stromu bude viditelně pojmenován. Pokud by jméno bylo příliš dlouhé, lze použít popisky při najetí myši a jinde zkratky.
- Topologické stromy nebudou zobrazovat NUMA uzly, pokud na systému detekuje Hwloc pouze jeden (a NUMA technologie je tedy nepřítomná/nevyužitá).
- Topologické stromy budou vždy zobrazovat alespoň jádra v topologii. Ta budou vždy obsahovat alespoň jeden procesor.
- Jádra budou zabarvena průměrnou barvou svých procesorů. NUMA uzly budou zabarveny průměrnou barvou jader, která jsou součástí NUMA uzlu. Barvy procesorů získáme z KernelSharku.
- Místo s topologickými stromy bude možné schovat přes GUI prvek.
- Modifikace bude mít konfigurační dialog, ve kterém si bude uživatel pro každý otevřený stream schopen vybrat soubor s topologickými daty a typ zobrazení topologie, tzv. „pohled“ - buď výchozí, nebo se zobrazením NUMA topologie jako stromu.
- Pokud nebude vybrána topologie, ale bude vybrán stromový pohled, bude namísto toho použit výchozí pohled.
- Vybrání souboru topologie s odlišným počtem CPU, než jsou v daném streamu tuto topologii nezobrazí, použije se výchozí pohled a uživatel bude o nesrovnalosti informován.

- Modifikace bude uložitelná do relací.

9.2 Terminologie

Níže jsou termíny, které tato modifikace používá. Některé termíny jsou přímo inspirované terminologií Hwlocu, některé jsou specifické pouze pro NUMA TV, některé obsahují termíny KernelSharku (ty vysvětleny nebudou).

- *Blokový strom* - Bloky vedle sebe, které reprezentují strom. Blok je obdélník a reprezentuje uzel. Hrany jsou reprezentovány dotykem bloků. Nejlépe ukázáno na obrázku 9.1.
- *GL plocha* - kreslicí OpenGL plocha používaná KernelSharkem na kreslení CPU grafů a grafů procesů.
- *Jádro* - Topologická struktura v Hwlocu obsahující jeden či více procesorů a která je obsažena v NUMA uzlech. Na systémech bez hyperthreadingu je tento termín zaměnitelný s procesorem.
- *Logický index* - Index dán části topologie během jejího zkoumání Hwlocem. Společně s typem objektu (PU, jádro, NUMA uzel) pak tvoří unikátní identifikátor komponenty v dané topologii.
- *NUMA TV* - Zkratka pro „NUMA Topology Views“.
- *NUMA TV kontext* - Konfigurační objekt modifikace, který se stará o konfiguraci NUMA TV pro každý otevřený stream, tj. cestu k souboru topologie, kterou má stream načtenou (pokud vůbec), a který typ pohledu chce stream použít při načtené topologii.
- *OS index* - Index přidělen hardwarové komponentě operačním systémem. Nerespektuje topologii a pro vizualizace není moc užitečný. Tyto indexy používá KernelShark pro nápisy u CPU grafů, tj. pokud máme zobrazen graf pro CPU 0, tak „0“ je OS indexem daného procesoru.
- *Pohled/typ pohledu* - výčtová třída pro vybrání způsobu zobrazení topologie v KernelSharku. NUMA TV definuje dva pohledy:
  - Výchozí pohled, který ignoruje topologii.
  - „NUMA tree“ /stromový pohled, který pro topologii zobrazí topologický strom v topologické ploše.
- *(Procesorový) modul* - Fyzické místo, kde jsou instalovány procesory (dle Hwlocu). Také součást topologie v Hwlocu, může obsahovat jeden i více NUMA uzlů, zároveň jeden modul může být součástí jednoho i více NUMA uzlů.
- *PU/procesor* - Hwloc termín pro to samé, co jsou podle KernelSharku CPU. Mohou být seskupeny v jádru, každé jádro má aspoň jeden PU. PU je zkratka z anglického „processing unit“.

- *Topologie* - Struktura s detailní organizací paměťových modulů, procesorů, jiných zařízení na stroji/systému a obsahující nějaké další informace, jako například jméno stroje či celková paměť. Tuto strukturu dokáže zachytit Hwloc.
- *NUMA topologie* - topologie, která se zajímá o NUMA uzly na systému, která jádra jsou k těmto uzlům přidružena/patří těmto uzlům, a které procesory/CPU jsou součástí těchto jader.
- *Topologická plocha* - Qt plocha s topologickým stromem a možnou úlohovou výplní. Je součástí wrapperu topologické plochy. Lze přímo namapovat na třídu v kódu: `KsStreamTopoWidget`.
- *Topologický strom* - Skupina Qt objektů, které dohromady tvoří blokový strom bez kořene, jehož první vrstvou jsou NUMA uzly, po nich je vrstva jader, které tvoří listy stromu. Topologické stromy jsou vždy součástí topologické plochy. Topologické stromy NUMA TV vždy vytváří z nějaké zkrácené topologie. Pokud zkrácená topologie nemá více než jeden NUMA uzel, pak se vrstva NUMA uzlů nezobrazuje.
- *Úlohová výplň* - Dodatečný prázdný prostor pod topologickým stromem v topologické ploše. Je přítomen pokud KernelShark ukazuje grafy úloh pro nějaký stream.
- *Vizualizace topologie* - V NUMA TV zaměnitelné s topologickým stromem.
- *Wrapper topologických ploch/plocha pro zobrazení topologií* - Nalevo od GL plochy, obsahuje topologickou plochu. Existuje z implementačních důvodů.
- *Zkrácená topologie* - Reprezentace topologie s pouze nejdůležitějšími částmi pro topologickou vizualizaci od NUMA TV. Jedná se o třívrstvou strukturu, kde v první vrstvě jsou logické indexy NUMA uzlů, v druhé vrstvě jsou logické indexy jader, ve třetí vrstvě jsou logické indexy procesorů spárovány s OS indexy procesorů.

9.3 Analýza

Tato sekce se pokusí zachytit postup, kterým se dostaneme k implementaci řešení. Jedná se o techničtější analýzu než analýza z kapitoly *Obecná analýza a stanovení požadavků*. Zároveň se někdy odkážeme na Couplebreak a části jeho řešení, abychom se zbytečně neopakovali.

9.3.1 Hwloc

Chtěli bychom-li začít se zobrazováním dat topologie od Hwlocu, musíme si nejprve uvědomit, že se jedná o vylepšení, které přidá ke KernelSharku novou závislost, právě Hwloc. Toho jednoduše docílíme editací souborů sestavení pro CMake. Naštěstí pro nás dává dokumentace Hwlocu [**Hwloc-Docs**] přímý návod, jak dodání závislosti docílit a KernelShark sám už obsahuje jiné závislosti, jejichž

instrukcemi sestavení se můžeme inspirovat. Verzi Hwlocu vybereme co možná nejnovější, tj. verzi 2.11.

Na řadu přichází nahrání topologie z XML souboru do datové struktury, se kterou pak může Hwloc pracovat. Dokumentace nám opět pomůže a my můžeme přes Hwloc funkce a makra rovnou načíst XML soubor jako topologii. V té si nejprve získáme všechny OS indexy procesorů/PU a poté si přes každý z nich zjistíme i kterému jádru patří a kterému NUMA uzlu patří. Logické indexy PU, jader a NUMA uzlů si pak uložíme do zkrácené topologie. Abychom neztratili spojení mezi logickými indexy procesorů a jejich OS indexy, uložíme si do zkrácené topologie i OS indexy pro PU. Zkrácenou topologii můžeme implementovat pomocí neseřazených map a indexy můžeme reprezentovat pomocí celých čísel. Zkrácenou topologii použijeme proto, že Hwloc topologie obsahuje informace navíc, které nás u NUMA TV nezajímají, například uspořádání cache pamětí, nebo jméno stroje, na kterém byla topologie zachycena.

9.3.2 Hlášení chyb

Během nahrávání topologie se může stát nějaká chyba, například nebyl XML soubor ve správném formátu. I ve zbytku modifikace pak mohou nastat chvíle, kdy bude potřeba ošetřit a ohlásit nějakou chybovou či informační situaci. KernelShark sám výjimky nevyhazuje, namísto toho používá zprávy v terminálu nebo informační dialogy. NUMA TV bude používat návratové kódy a psaní do terminálu pro hlášení nějak zajímavých situací, jako třeba chyb.

9.3.3 Konfigurační dialog

Poté, co jsme schopni pracovat s Hwlocem a získat si pro nás zajímavá data, se můžeme začít soustředit vytvoření konfigurace NUMA TV. Začneme GUI pro uživatelskou interakci s konfigurací. Zde si můžeme i rozmyslet, co bude součástí konfigurace, kterou bude tento dialog měnit.

Všimněme si podobností s konfigurací pro Couplebreak 7.3.5. I v této modifikaci chceme mít nastavení pro každý stream zvlášť. Můžeme se tedy konfiguračním dialogem Couplebreaku inspirovat a pozměnit jenom to, co pro každý ze streamů konfigurujeme. Naše cíle vyžadují alespoň konfigurovatelnou cestu k XML souboru topologie a typ pohledu, tj. „jak naložit s načtenou topologií“.

Pohledy navíc cíle definují dva, výchozí a stromový. Výchozí pohled už z názvu napovídá, že bude výchozí hodnotou konfigurace pro pohledy. Pohledy můžeme implementovat přes rádiová tlačítka, pak budeme schopni mít vybranou jen jednu možnost pro nějakou skupinu tlačítek.

Výběr XML souboru lze zjednodušit použitím souborového dialogu od Qt a filtrovat pro soubory s příponou `.xml`. My pak jenom musíme vytvořit nějaké výběrací `Select` tlačítko, kterým souborový dialog vyvoláme. Ze souborového dialogu pak uložíme cestu k souboru XML jako textový řetězec. Ten pak uživateli zobrazíme, aby bylo jasné, že nějaká topologie byla vybrána. Na vymazání vybrané cesty pak dodáme tlačítko `Clear`. Výchozí hodnotou cesty k souboru bude přirozeně prázdný text.

Speciální pozornost dáme tlačítku `Apply`. To totiž nejenže změny aplikuje, ale před aplikací i zkontroluje některé požadavky, které cíle požadují. Pokud je

vybrán stromový pohled, ale nebyl vybrán topologický soubor, pak konfigurace vynutí pohled výchozí, jelikož není co zobrazovat ve stromovém pohledu. Pokud vybereme soubor s topologií o N CPU, ale stream, kterému toto konfigurujeme má M CPU a zároveň M se nerovná N , pak konfigurace opět použije výchozí pohled a uživatel bude o nevhodném souboru topologie informován na chybovém výstupu. Tlačítko **Cancel** může fungovat jako dřív, tedy prostě dialog zavře bez použití změn.

Tlačítko vyvolávající konfigurační dialog umístíme vedle tlačítka pro konfigurační okénko Couplebreaku, tj. do submenu **Tools**. Pokud nebude načten žádný stream, toto tlačítko ukáže informační okénko se zprávou, že pro konfiguraci modifikace je nutné mít otevřen alespoň jeden stream.

9.3.4 Konfigurace NUMA TV

V předchozí podsekcí jsme si už trochu seznámili s tím, jak se bude konfigurace chovat, hlavně z grafického pohledu. Nyní se zamyslíme nad tím, jak by se měla chovat mimo grafické prostředí.

Nejprve se zamyslíme nad tím, jak reprezentovat pohledy. My implementujeme jenom stromový pohled na NUMA topologii, ale teoreticky jich může být více, například pohled na procesorové moduly. Proto pohledy implementujeme jako výčtový typ. Tak se omezíme jen na nějakou konečnou množinu hodnot a budeme mít kódu zřetelněji popsané speciální číselné hodnoty.

Dokud uživatel nezmění konfiguraci v dialogu z výchozích hodnot, pak modifikace nebude ukládat žádnou konfiguraci pro stream, jelikož by to bylo zbytečné. Pokud ale uživatel vybere validní XML soubor s topologií, pak se situace mění. Aplikace konfigurace pak donutí NUMA TV vytvořit novou konfiguraci pro stream, včetně interpretace topologického XML souboru Hwlocem. Po ní nám zbyde zkrácená topologie, kterou také uložíme do konfigurace pro stream. Z toho nám vyplývá, že datová struktura konfigurace NUMA TV pro nějaký stream bude obsahovat prvky pro uložení cesty k XML souboru, uložení typu pohledu a uložení zkrácené topologie.

Pokud uživatel vymaže v konfiguračním dialogu cestu k topologickému souboru, pak není konfigurace pro stream potřeba. Pro nás to znamená návrat k výchozím hodnotám konfigurace (i kdyby byl vybrán stromový pohled, tak bez cesty k souboru topologie toto NUMA TV změní na výchozí pohled). Abychom zbytečně neukládali nepotřebnou konfiguraci, tak ji v této situaci smažeme.

Dalším problémem, co vyřešíme, je aktualizace topologie. Ta se stane, když uživatel změní cestu k topologickému souboru a nebo změní typ pohledu v konfiguračním dialogu a změny aplikuje. Pokud změní cestu, pak lze považovat starou konfiguraci topologie za zbytečnou a tak ji smažeme. Můžeme ji pak kompletně nahradit novou konfigurací. Pokud se změnil jen pohled, pak změníme jen ten. V každém případě ale požádáme NUMA TV o překreslení topologických vizualizací (vizualizační část je popsána v nižší sekci 9.3.5). Pokud je topologie nějak nevalidní (případy popsány v sekci o konfiguračním dialogu výše 9.3.3), pak návratovým kódem rozhodneme, jak se má KernelShark zachovat tj. jestli má do terminálu napsat nějakou chybovou zprávu.

Pokud uživatel nepřidá nový otevřený stream, ale místo toho otevře pouze jeden nový (tj. použije tlačítko **Open Trace File** namísto tlačítka **Append Trace**

File), konfigurace všech streamů zahodíme.

Nakonec, namísto ukládání konfigurací ke každému streamu zvlášť si pořídíme manažera konfigurací, tzv. NUMA TV (konfigurační) kontext. Ten si bude pro každý stream pamatovat jeho specifickou konfiguraci. Krom toho bude mít i API pro přidávání, odebrání, a aktualizaci konfigurací pro každý stream. Jelikož mezi streamy mohou být „díry“, tj. ne každý stream musí mít aktivní NUMA TV konfiguraci, bude nejlepší i toto vyřešit mapou, klidně i nesetříděnou, jelikož je zbytečné mít konfigurace uspořádané. Kontext bude mít i možnost dát nějakému žadateli observer ukazatel na uloženou konfiguraci a ptát se, zdali konfigurace existuje. Funkci k získání observeru i explicitně pojmenujeme tak, že bude jasné, že tento ukazatel nemá být jakkoliv použit k řízení životnosti. Navíc bude ukazatel brát ukazovanou hodnotu jako konstantní, tj. neměnitelnou, měnit konfiguraci bude schopen pouze NUMA TV kontext jakožto její vlastník.

9.3.5 Grafická reprezentace topologie

Vyřešili jsme konfiguraci i jak ji může uživatel měnit. Zatím ale vůbec nemá efekt. Posuňme se tak k vizualizaci topologie.

Topologický strom

Nejprve si upřesníme, jak budeme topologii vizualizovat. Cíle nám již celkem podrobně předdefinovali, že se má jednat o strom s popisky prvků, ve kterém budou vrcholy jádra a NUMA uzly, a pokud je NUMA uzlů na systému detekováno více než jeden. My už jen dotáhneme, jak přesně tato vizualizace bude vypadat. Namísto stromů stvořených z uzlů a hran použijeme blokový strom, viz obrázek 9.1. Tím nebudeme muset řešit kreslení hran, jen pozice bloků a mezery mezi nimi. Topologie má v Hwlocu stromovou strukturu, jejímž kořenem je stroj, na kterém byla zachycena. Stroj pro nás není moc důležitý (spojili bychom ho s nějakým streamem), ve stromu tedy nebude. S šikvným umístěním vizualizace v KernelSharku bychom ani nemuseli kreslit vrcholy pro procesory. Jelikož nechceme kreslit pouze jeden NUMA uzel, pak topologický strom bude ve skutečnosti vždy lesem - buď budou jednotlivé stromy zakořeněny ve dvou či více NUMA uzlech, které nebudou spojeny vrcholem pro stroj, nebo zobrazíme jenom několik vrcholů pro jádra. Implicitně ale všechny vrcholy v tomto lese sdílí jediného předka, stroj - my jsme jen odsekli nepotřebné části.

Barvy máme také předdefinovány. Barvu procesoru získáme z KernelSharku, který už takové generuje. S dodatečným vylepšením *Get Colors* pak můžeme i jednoduše tyto barvy získat.

Popisky vrcholů ve stromu budou jednoduché zkratky, aby se do bloku vešel text. Psát je budeme jako ostatní text v KernelSharku, tj. nebudeme je nijak rotovat, či zvětšovat - tím neztratíme čitelnost. Navíc dodáme plovoucí vysvětlivky (anglicky „tooltip“), které se zobrazí po přejetí myši přes blok, čímž usnadníme čitelnost a odstraníme nutnost vždy zjišťovat významy zkratek v uživatelské dokumentaci. Za zkratky a někde do vysvětlivky přidáme logický index dané komponenty topologie. Popisky budou vždy v centru bloku. Pokud bude strom obsahovat NUMA uzly, tak do popisku i vysvětlivky pro vrchol jádra přidáme prefix pro určení NUMA uzlu, kterému jádro patří. Pokud nebudeme schopni vidět blok pro NUMA uzel a nebude se nám chtít čekat, budeme tak schopni ihned

určit NUMA uzel nějakého jádra. Jelikož bloky mohou mít různé barvy, tak ještě zajistíme, že dle tmavosti dané barvy budeme používat buď černý, nebo bílý text.

Hodnoty mezer mezi bloky můžeme získat z GL plochy KernelSharku, která je má uložené a používá je při kreslení všech grafů.

Se stromem nebudeme schopni nijak interagovat, kromě zobrazení vysvětlivek.

Místo pro topologický strom

Topologický strom máme navržen. Nyní přichází otázka, kam jej umístit. Už jsme zmínili „šikovní umístění“, díky kterému nebudeme muset ani zobrazovat bloky pro procesory. Ještě předtím se ale krátce zamysleme, kde by viditelný topologický strom byl nejpříjemnější. Umístění vlevo, vpravo, nebo pod seznamem událostí nejsou vhodná. Topologický strom nemá se seznamem nic společného. Umístění mezi seznamem a grafem trasování je také nevhodné, jelikož by hlavní okno muselo být vertikálně rozděleno ještě více než doposud. Protože obrazovky jsou často orientovány na šířku, tak bychom si zmenšili jak seznam, tak graf trasování, což by zhoršilo příjemnost čtení v hlavním okně. Stejný argument pak platí pro umístění nad graf trasování. Cíle nám ale udávají umístění v hlavním okně. Pak bychom mohli vizualizaci topologie umístit nalevo nebo napravo od grafu trasování. Ani jedno z umístění není špatné, jak vpravo, tak vlevo bychom mohli topologický strom zobrazit tak, aby se napojoval na grafy CPU, kterými bychom reprezentovali procesory v topologii. Umístění vlevo má ale jednu výhodu. Nápis grafů v KernelSharku jsou nalevo od samotného grafu a pokud i my umístíme strom vlevo od grafu trasování, pak budou nápisy pro topologický strom blízko nápisů pro grafy, což je vizuálně jednotnější, než umístění vpravo. Oči uživatele nemusí běhat z jedné strany okna na druhou, mohou se pohybovat jen na levé straně, což bude pro uživatele příjemnější.

Vytvoříme tedy místo pro topologický strom, nazveme jej topologická plocha. Růst stromu orientujeme doprava, tj. nejprve zobrazíme NUMA uzly, pak vlevo jádra a po nich budou v grafu trasování následovat CPU. Jelikož procesy nemají na topologii vliv, budou nás zajímat jen CPU grafy. KernelShark nejprve vždy zobrazuje CPU grafy a až poté grafy úloh. Topologická plocha tak bude začínat topologickým stromem a pod něj vloží úlohovou výplň, jsou-li ve streamu, pro který byl tento strom zobrazen, přítomny nějaké grafy úloh. Výšky bloků topologického stromu pak budou odvozeny od výšek grafů v GL ploše a mezerami mezi nimi. Abychom mohli blokový strom jednodušeji nakreslit, přeuspořádáme CPU grafy tak, aby se směrem dolů zvedaly logické indexy, nikoli OS indexy, jak to dělal KernelShark doposud. K vytvoření topologického stromu v topologické ploše pak jednoduše pro stream, který vlastní topologickou plochu, získáme konfiguraci z NUMA TV kontextu a pokud chceme stromový pohled, pak použijeme zkrácenou topologii ke konstrukci. Pokud žádný stream nechce zobrazit topologii (není načtená, nebo je nakonfigurován výchozí pohled), pak nebudeme strom vytvářet a topologická plocha bude prázdná.

Kdy budeme kreslit topologické stromy a upravovat úlohové výplně? K tomu vyžijeme dvě „redraw“ funkce - `cpReDraw` a `taskReDraw`, obě specifické pro nějaký stream. První se volá vždy, když mají být z nějakého důvodu překresleny CPU grafy, například pokud chceme jeden z nich schovat. Druhá z funkcí má podobný úkol, ale týká se grafů procesů. Obě funkce upravíme - `taskReDraw` bude měnit velikost úlohové výplně v topologické ploše upravovaného streamu, pokud se počet

grafů procesů změnit; **cpuReDraw** bude mít možnost měnit topologický strom za jiný, měnit uspořádání CPU grafů a nakonec také upraví úlohovou plochu, resp. její umístění. Obě tyto funkce zavoláme i při úspěšné změně konfigurace, abychom její efekt viděli ihned. Přirozeně pak bude možné i měnit prvky topologické plochy i při jiných změnách grafů, jako právě při jejich schovávání či zviditelnění.

Každý stream bude mít vlastní topologickou plochu, jelikož každý stream má vlastní CPU grafy. Nyní tedy musíme zobrazit několik topologických ploch, pokud máme ve streamu otevřeno více streamů. Pro seskupení topologických ploch vytvoříme jiný grafický objekt, wrapper topologických ploch. Wrapper bude přímým sousedem grafu trasování a topologické plochy v něm budou uspořádány odshora dolů, s mezerami na hranicích streamů. Synchronizujeme i rolování v grafu trasování s rolováním ve wrapperu, aby naše stromy byly neustále napojeny na CPU grafy. Wrapper a jemu podřízené prvky nebudou vůbec zobrazeny, pokud každý stream chce zobrazit svou topologii výchozím pohledem (či nemá načtenou topologii).

Zatím jsme se nebavili o velikosti místa pro topologické plochy (resp. jejich wrapper, plochy mohou svou velikost a velikost svých prvků odvozovat od něj). Výška wrapperu bude stejná jako výška grafu trasování. Bez exaktních výzkumů optimálního poměru šířky topologického stromu a grafu trasování ale můžeme odhadnout, že pokud graf trasování dříve zabíral 100 % svého vymezené šířky v hlavním okně, tak by asi neuškodilo zabrat pětinu této šířky. Tak bude graf trasování stále hlavním prvkem hlavního okna vedle seznamu událostí a topologie bude mít dost prostoru na zobrazení topologického stromu.

Skrývací tlačítko

Cíle nám ještě určují, že máme být schopni místo s vizualizací topologie skrývat. K tomu vytvoříme jednoduché tlačítko, které umístíme nalevo od wrapperu topologických ploch, abychom neoddělovali topologický strom od CPU grafů. Na kliknutí myši toto tlačítko pomocí Qt skryje wrapper a graf trasování se natáhne až k tlačítku. Na další kliknutí se opět zobrazí wrapper a graf trasování se zkrátí. Tlačítko bychom měli nějak pěkně stylizovat, aby bylo jasné, k čemu slouží. To jde vcelku jednoduše přidáním symbolů < a >, které budeme měnit podle stavu viditelnosti wrapperu. Pro zvýraznění tlačítka nějakou nerušivou barvou použijeme zelenou. Stejně jako wrapper, toto tlačítko nebude vůbec viditelné, pokud každý stream má v konfiguraci vybrán výchozí pohled (tedy buď topologii zobrazit nechce, nebo žádnou topologii nemá).

9.3.6 Relace

Relace implementujeme mnohem snadněji než u Couplebreaku. NUMA TV uloží pod identifikátor streamu vybraný typ pohledu a cestu k XML souboru (nebo žádnou cestu neuloží v případě nevybraného souboru v konfiguraci). Inspirovat se můžeme ostatním kódem pro ukládání relace, například pro ukládání Markerů A a B. A stejně se inspirováme i pro načítání NUMA TV z relačního souboru.

Nyní zbývá vybrat momenty, kdy ukládat NUMA TV a hlavně kdy relační data pro modifikaci načítat. Nelze načítat kdykoliv, jelikož bychom jinak nezastihli vykreslení CPU grafů, tedy i jejich možnou reorganizaci, což by vizualizaci úplně pokazilo. Načítat relační data proto budeme před načtením grafu, abychom

vykreslení CPU stihli. Ukládání není závislé na pořadí ukládání ostatních částí relace, ale kvůli symetrii s načítáním jej zařadíme před ukládání grafů.

9.3.7 Zařazení mezi existující kód

Nakonec musíme zjistit, kde budou části NUMA TV žít. Jelikož jsme hluboce spjati s grafem trasování, nejlepším místem pro konfigurační kontext i topologické plochy bude právě třída pro něj. V ní máme jednoduchý přístup k „redraw“ funkcím, jelikož jsou její součástí a pokud rozšíříme existující API, můžeme dovolit jiným částem KernelSharku komunikovat s NUMA TV, pokud mají ke grafu trasování přístup. Konfigurační dialog pak může být samostatná třída vyvolávaná hlavním oknem při stisknutí příslušného tlačítka. Hlavní okno pak bude mít na starosti komunikaci mezi dialogem a konfiguračním kontextem. Hlavní okno také určuje pořadí ukládání relačních dat, upravovat toto pořadí musíme v něm.

9.3.8 Zamítnutá alternativní řešení

Tato část je souhrnem několika nápadů, které se objevily během vymýšlení řešení či přímo během implementace, ale byly nakonec zavrženy z různých důvodů. Představen bude jak návrh řešení, tak důvod zamítnutí.

Konfigurační kontext jako singleton

Během prvotních návrhů byl NUMA TV kontext původně singletonem. Důvod byl jednoduchý - je nutné vždy znát konfiguraci a chceme vždy jen jednu. A dlouhou dobu během implementace se s kontextem opravdu pracovalo, jako se singletonem. Nicméně KernelShark singletony nepoužívá a skrytých závislostí přibývalo. Proto bylo nakonec rozhodnuto o refaktORIZACI kontextu do součásti grafu trasování, kde nakonec žily i topologické plochy.

Kreslení stromu do GL plochy

Jedním z prvních návrhů pro umístění topologického stromu byla GL plocha v grafu trasování. Cílem bylo posunout všechny ostatní kreslené objekty a vložit strom topologie nalevo. Čím více se ale zjistilo o práci s touto plochou, tím spíše se ukázalo, že toto byl špatný nápad. Pro úpravu v této ploše bylo odhadnuto enormní množství úprav, oproti prvotnímu nápadu „prostě vše posunout“, na který neměla plocha dostatečně mocné API. Návrh byl proto zamítnut.

Graf vytvořen přes QTreeWidget

Namísto blokového stromu, který lze vytvořit i jen pomocí vertikálních a horizontálních rozložení spolu s textovými krabičkami, byl zvážen i `QTreeWidget`, který KernelShark používá v okénku jednoduchých filtrů událostí. Nicméně interakce a rozložení této předdefinované třídy bez úprav nebyly po zamítnutí možnosti stromy skládat pro NUMA TV užitečné a tak byl návrh zahozen.

9.4 Vývojová dokumentace

Tato sekce chce čtenáři načrtnout strukturu modifikace, podle které se lze v modifikaci orientovat. Také dodá krátký návod pro vývojáře, kteří by chtěli s NUMA TV pracovat ve svých pluginech či změnách pro KernelShark.

NUMA TV představuje úplně novou funkcionalitu a dá se označit za nový modul pro KernelShark, který je úzce spojen s modulem hlavního okna, jelikož využívá data a funkce grafu trasování a jeho GL plochy. Je také vázán na modul relací, ovšem slaběji, pouze skrze API.

Názvy

Stejně jako u Couplebreaku, i zde zmíníme názvy pro nové prvky v kódu modifikace. Zde neexistuje pouze jedna posloupnost znaků, kterými můžeme nový kód identifikovat. Namísto toho jsou všechny novinky pojmenovány tak, že někde v jejich jméně je buď `numatv`, `topology`, nebo zkratkovitě `topo`, tyto tři označení mohou být i psána velkými písmeny. Tak je tomu v nových API, ale i v čistě implementačních funkcích, pokud nebyla značka v ohraničujícím komentáři sama ohraničena uvozovkami (viz vysvětlení ohraničujících komentářů 4.1.1).

9.4.1 Struktura modifikace

Modifikaci rozdělíme na moduly. Pro detailnější informace a implementační detaily je doporučeno prohlédnout si samotný kód a technickou Doxygen dokumentaci KernelSharku, jejíž novou součástí jsou i části o modifikaci.

Ke každému modulu přepíšeme i soubory, ve kterých je modul implementován, a prvky modulu jako veřejné funkce, či třídy. Prvky mimo hlavičkové soubory, nebo označeny za privátní pro třídu jsou brány jako implementační detaily a nebudou zde popsány (lze je najít uvnitř souborů modulu).

V kódu modifikace používá značku `NUMA TV` v ohraničeních změn.

Konfigurace

Modul řeší konfiguraci NUMA TV pro každý stream, včetně konfiguračního kontextu, přes který je řízen vznik, změny a zánik konfigurací. Součástí modulu je i okénko pro konfigurační dialog.

- **Soubory:** `KsWidgetsLib.hpp/cpp`, `KsMainWindow.hpp/cpp`, `KsNUMATopologyViews.hpp/cpp`, `KsTraceGraph.hpp/cpp`
- **Třídy:**
  - *KsNUMATVDialog* - grafické okno, konfigurační dialog pro NUMA TV.
  - *KsTopoViewsContext* - NUMA TV kontext, tj. manažer konfigurací pro streamy.
  - *StreamNUMATopologyConfig* - konfigurace NUMA TV pro nějaký jeden stream.
  - *TopoViewType* - výčtová třída pro typy pohledů v NUMA TV.
- **Typové aliasy:**

- *ViewTopologyPair* - pár reprezentující pohled a cestu k topologickému souboru.
  - *TopoPUIs* - pro mapování logických indexů procesorů na jejich OS indexy. Součást zkrácené topologie.
  - *TopoCorePU* - pro mapování logických indexů jader na TopoPUIs. Součást zkrácené topologie.
  - *TopoNodeCorePU* - pro mapování logických indexů NUMA uzlů na TopoCorePU. Představuje zkrácenou topologii.
- **Nové API** třídy *KsTraceGraph*: nová funkce *getNUMATVContext*, získá referenci na NUMA TV kontext s konfiguracemi streamů.

Tento modul je také důvodem změny souboru *CMakeLists.txt* v adresáři zdrojového kódu KernelSharku, jelikož soubory jej obsahující jsou nové.

Propojení s Hwlocem

Mini-modul se stará zejména o vytváření zkrácených topologií z dat Hwlocu. Úzce spolupracuje s modulem Konfigurace. Je vydělen z modulu Konfigurace kvůli specifitě své práce. Modul řeší čistě implementaci a nelze s ním komunikovat skrze veřejná rozhraní.

- **Soubor:** KsNUMATopologyViews.cpp

API zkrácených topologií

Modul je souhrnem pár funkcí, které mohou se zkrácenou topologií nějak pracovat, například z ní vypočítat nějaké hodnoty.

- **Soubory:** KsNUMATopologyViews.hpp/cpp
- **Typové aliasy:**
  - *TopoPUIs* - pro mapování logických indexů procesorů na jejich OS indexy. Součást zkrácené topologie.
  - *TopoCorePU* - pro mapování logických indexů jader na TopoPUIs. Součást zkrácené topologie.
  - *TopoNodeCorePU* - pro mapování logických indexů NUMA uzlů na TopoCorePU. Představuje zkrácenou topologii.
- **Globální funkce:**
  - *numatv_count_PUs* - spočítá, kolik PU, tj. procesorů, je ve zkrácené topologii.
  - *numatv_count_cores* - spočítá, kolik jader je ve zkrácené topologii.
  - *numatv_filter_by_PUs* - vrátí zkrácenou topologii, jejímiž prvky jsou pouze procesory specifikované v argumentu a prvky topologie procesory obsahující.

Vizualizace

Tento modul řeší grafické znázornění zkrácené topologie, umístění topologických stromů v hlavním okně a jejich správné napojení na CPU grafy. Součástí je i skrývací tlačítko wrapperu topologických ploch.

- **Soubory:** *KsStreamNUMATopology.hpp/cpp*, *KsMainWindow.cpp*, *KsTraceGraph.hpp/cpp*
- **Třídy:**
  - *KsTopologyScrollArea* - upravuje implementaci zpracování rolování kolečkem na myši resp. tyto události ignoruje.
  - *KsStreamNUMATopology* - reprezentuje topologickou plochu a topologický strom.
- **Nové API třídy *KsTraceGraph*:**
  - *numatvClearTopologyWidgets* - funkce zničí topologické plochy a topologické stromy v nich.
  - *numatvHideTopologyWidget* - funkce dle argumentu nastaví viditelnost wrapperu topologických ploch.

Relace

Modul se stará o integraci NUMA TV do relací KernelSharku, tj. o ukládání a načítání hodnot pro konfigurace této modifikace.

- **Soubory:** *KsSession.cpp/hpp*, *KsMainWindow.cpp*
- **Nové API třídy *KsSession*:**
  - *saveTopology* - funkce uloží data NUMA TV konfigurací do relačního souboru.
  - *loadTopology* - funkce načte NUMA TV konfigurace z dat v relačním souboru.

9.4.2 Úpravy mimo logiku modifikace

Funkce v *KsPlot* jmenném prostoru

Přidané funkce pomáhají hlavně s rozhodováním mezi černou a bílou barvou dle intenzity nějaké barvy. Obě použity v modulu *Vizualizace*. Přidané funkce jsou následující:

- *blackOrWhite* - rozhodne, zdali je pro nějakou intenzitu barvy více výrazná černá nebo bílá barva.
- *getColorIntensity* - spočítá intenzitu barvy.

Úpravy instrukcí sestavení

Následující soubory byly přidány, aby bylo možné NUMA TV připojit ke KernelSharku a přidat Hwloc jako závislost:

- *(build/)FindHwloc.cmake* - nový soubor s detailními instrukcemi pro hledání Hwlocu na systému.
- *CMakeLists.txt* - do tohoto souboru pro sestavení byly přidány instrukce k nalezení Hwlocu, tj. pro vynucení závislosti KernelSharku na Hwlocu. (Tento soubor je v kořenovém adresáři pro KernelShark, `KS_fork`.)
- *(src/)CMakeLists.txt* - zde byly nové soubory NUMA TV přidány do kompilace GUI knihovny pro KernelShark. K této knihovně zde byl připojen i Hwloc. (Tento soubor je v adresáři pro zdrojový kód KernelSharku, `KS_fork/src`.)

9.4.3 Vytvoření pro KernelShark s NUMA TV

NUMA TV jako nový modul KernelSharku se snaží být oddělen od ostatních modulů, kromě modulu hlavního okna a relací. Pokud tedy vyvíjíme pro KernelShark a neřešíme změny těchto modulů, lze NUMA TV kompletně ignorovat. Modul navíc neřeší trasovací data, takže jakékoli změny dat netýkající se identifikace CPU, jako například změny v datech od modifikace Couplebreak, bude NUMA TV ignorovat.

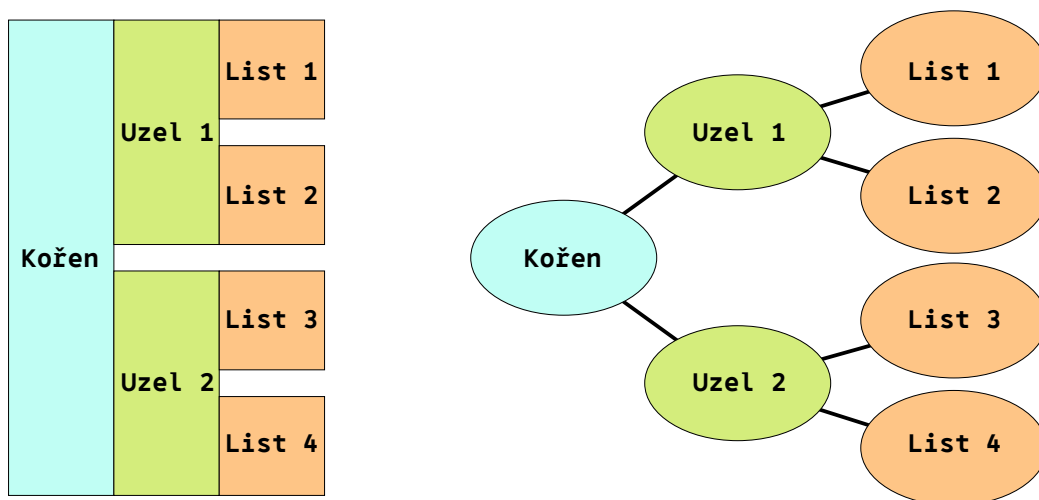
Pluginy s modulem nijak přímo spolupracovat nemohou, ale pokud získají ukazatel na hlavní okno a dostanou se k objektu grafu trasování, pak je možné použít některou z funkcí přidanou k tomuto objektu, jako třeba získání NUMA TV kontextu. Za použití funkcí v kódu pak samozřejmě odpovídá vývojář a musí si dát pozor, aby implementaci nerozbil.

Při vývoji jak pluginu, tak dalšího kódu pro KernelShark je samozřejmě také možné použít nové veřejné funkce a třídy od NUMA TV, pokud si vložíme správné hlavičkové soubory přes `#include`. Chceme-li například vytvořit nějakou rozšířenou konfiguraci NUMA TV, pak budeme nejspíš používat či měnit třídu `StreamNUMATopologyConfig`.

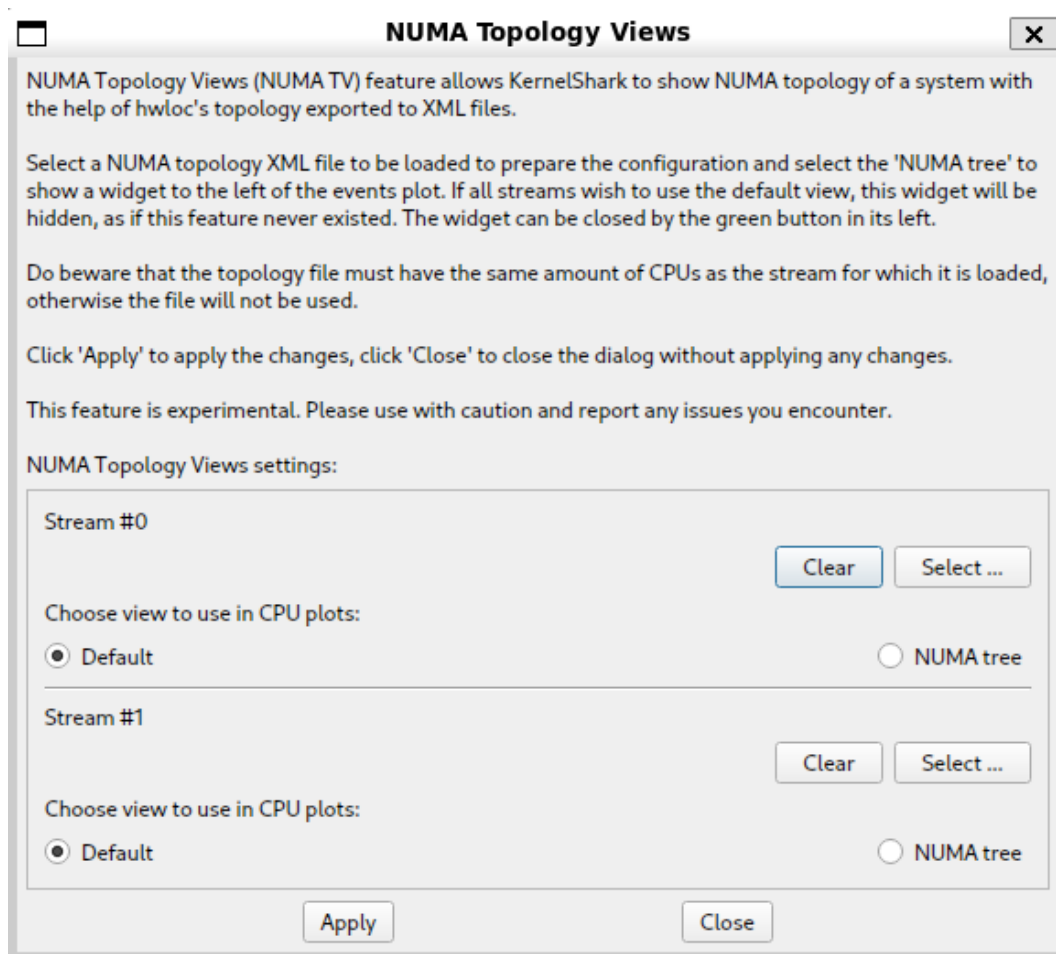
9.5 Uživatelská dokumentace

9.5.1 Stav při otevření KernelSharku

NUMA TV není (skoro) nijak pozorovatelná při spuštění KernelSharku. Zůstává skryta i při načtení trasovacích dat, nebo i pokud načítáme relaci, kde konfigurace NUMA TV nebyla uložena, nebo jsou pro všechny streamy v relaci nastaveny výchozí pohledy (tj. typy zobrazení topologie, přičemž výchozí nezobrazují topologii). Aby měla modifikace nějaký viditelný vliv, musíme ji k tomu nejprve nakonfigurovat. Obrázek 9.2 zobrazuje relaci KernelSharku bez aktivní NUMA TV.

Obrázek 9.1 Blokový strom (vlevo) a klasická grafová reprezentace stromu (vpravo)

Obrázek 9.2 Neaktivní NUMA TV v KernelSharku není vizuálně přítomna

9.5.2 Konfigurace

Abychom mohli NUMA TV nakonfigurovat, bylo do submenu **Tools** v hlavním menu přidáno tlačítko **NUMA Topology Views** na zobrazení konfiguračního dialogu. Pokud nebyl zatím načten žádný stream, zobrazí se vyskakovací okénko, které na tento fakt upozorní. Konfigurační dialog nebude v této situaci zobrazen.

Pokud máme načtený alespoň jeden stream, pak se konfigurační dialog po stisknutí tlačítka zobrazí. Dialog obsahuje vysvětlení modifikace v horní části, pak rolovatelnou plochu s konfiguracemi NUMA TV pro každý otevřený stream a nakonec dvě tlačítka, „Apply“ a „Close“. Tlačítko „Close“ zavře konfigurační dialog a neuloží provedené změny. Tlačítko „Apply“ se při stisknutí pokusí uložit provedené změny do konfigurací pro každý změněný stream, případně vytvoří konfigurace nové.

Každý stream má pak vůči NUMA TV dva prvky ke konfiguraci, tj. cestu k XML souboru s topologií od Hwlocu a pohled, který má KernelShark pro danou topologii použít. V současnosti existují dva podporované pohledy, pohled výchozí a pohled stromový (v dialogu označeny jako „Default“ pro výchozí pohled a „NUMA tree“ pro pohled stromový).

K výběru topologického souboru slouží tlačítka „Clear“ a „Select ...“. Tlačítko „Clear“ nastaví cestu na prázdný text. Tlačítko „Select ...“ zobrazí dialog pro výběr XML souborů na systému. Souborový dialog vždy začíná v domovském adresáři uživatele (standardně adresář `/home/[USER]`, kde `[USER]` je jméno uživatele), ale pokud je již vybrán nějaký topologický soubor, tak dialog začne v adresáři s tímto souborem. Vybrané XML soubory nemusí být validní pro daný stream, v tom případě se toto zjistí při pokusu aplikovat změny konfigurace, pokus selže, tj. konfigurace bude stejná jako před pokusem o změnu, a uživatel o této situaci bude informován v terminálu. Nevalidní soubory buď vůbec nejsou interpretovatelné Hwlocem, nebo obsahují odlišný počet procesorů než stream. Pokud nemáme vybranou cestu k XML souboru, nebo jsme ji smazali, pak aplikace změní NUMA TV konfiguraci pro daný stream nastaví na výchozí hodnoty, tj. prázdnou cestu a výchozí pohled (i kdyby byl předtím vybrán stromový pohled).

Výchozí pohled značí výchozí chování KernelSharku, což je ignorování jakýchkoli topologických informací. Stromový pohled zobrazí NUMA topologii systému zachycenou ve vybraném XML souboru konfigurace streamu jako strom (o vizualizaci později).

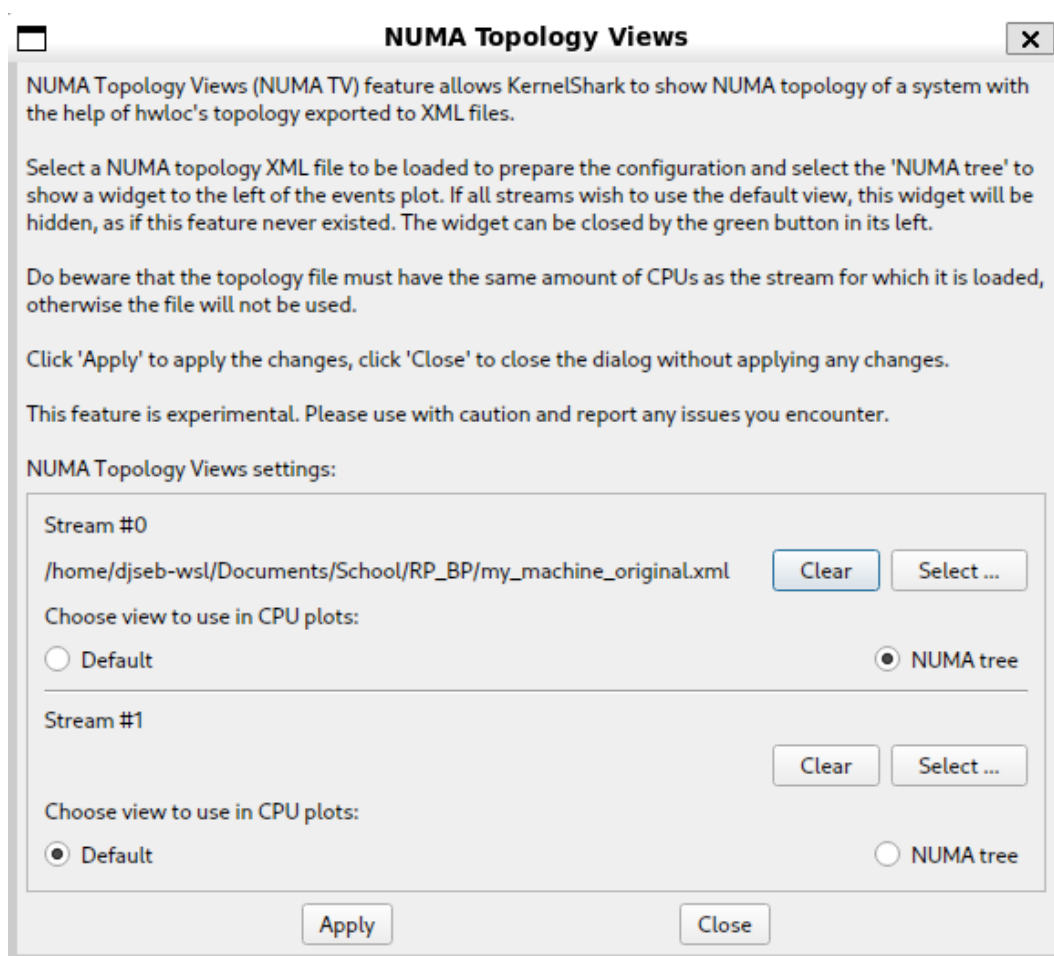
Opětovným otevřením konfiguračního dialogu uvidíme hodnoty současných konfigurací streamů. To znamená, že kdybychom změnili v konfiguračním dialogu nějaké hodnoty, ale změny neaplikovali, tak jsou tyto změny ztraceny právě proto, že konfigurační dialog vždy při otevření zobrazí aktuální použité hodnoty konfigurací.

9.5.3 GUI

Kde jsou zobrazeny topologie

Obrázek 9.3 zobrazuje relaci KernelSharku s jedním streamem, který používá stromový pohled na svou NUMA topologii.

Plocha pro zobrazení topologií je zobrazena vždy, když alespoň jeden stream žádá o jiný než výchozí pohled ve své konfiguraci. Pokud stream zobrazuje alespoň

Obrázek 9.3 Aktivní NUMA TV pro jeden otevřený stream

některé ze svých CPU grafů, pak plocha pro zobrazení topologií zobrazuje topologický strom pro tento stream (viz níže). Pokud je plocha pro zobrazení topologií zobrazená, ale stream chce použít výchozí pohled, pak se v ploše nezobrazí pro tento stream nic, i kdyby nějaké CPU grafy ukazoval.

Aby topologické stromy zůstaly napojeny na CPU grafy v GL ploše i pokud jsme se v ní posunuli níže, tak při rolování v GL ploše se posouvá i obsah plochy pro zobrazení topologií. V ní samotné nijak rolovat nelze. Pokud je hlavní okno KernelSharku příliš úzké, zobrazí se pro tuto plochu horizontální rolovací posuvník. Ovšem v takové situaci je spíše doporučeno rozšířit KernelShark.

Pokud je plocha pro zobrazení topologií viditelná, je viditelné i skrývací zelené tlačítko nalevo od této plochy, kterým můžeme plochu schovat a nebo znovu zviditelnit. Text tlačítka je buď „<“ pro schování, nebo „>“ pro zobrazení plochy. Tlačítko v akci můžeme vidět na obrázcích 9.4 a 9.5.

Topologický strom

Topologický strom je blokový strom, který je zobrazen od prvního CPU grafu až po poslední CPU graf nějakého streamu v GL ploše grafů trasování. Pokud je otevřeno více streamů, které navíc vyžadují stromový pohled ve své konfiguraci, pak každý strom začíná u prvního CPU grafu svého streamu.

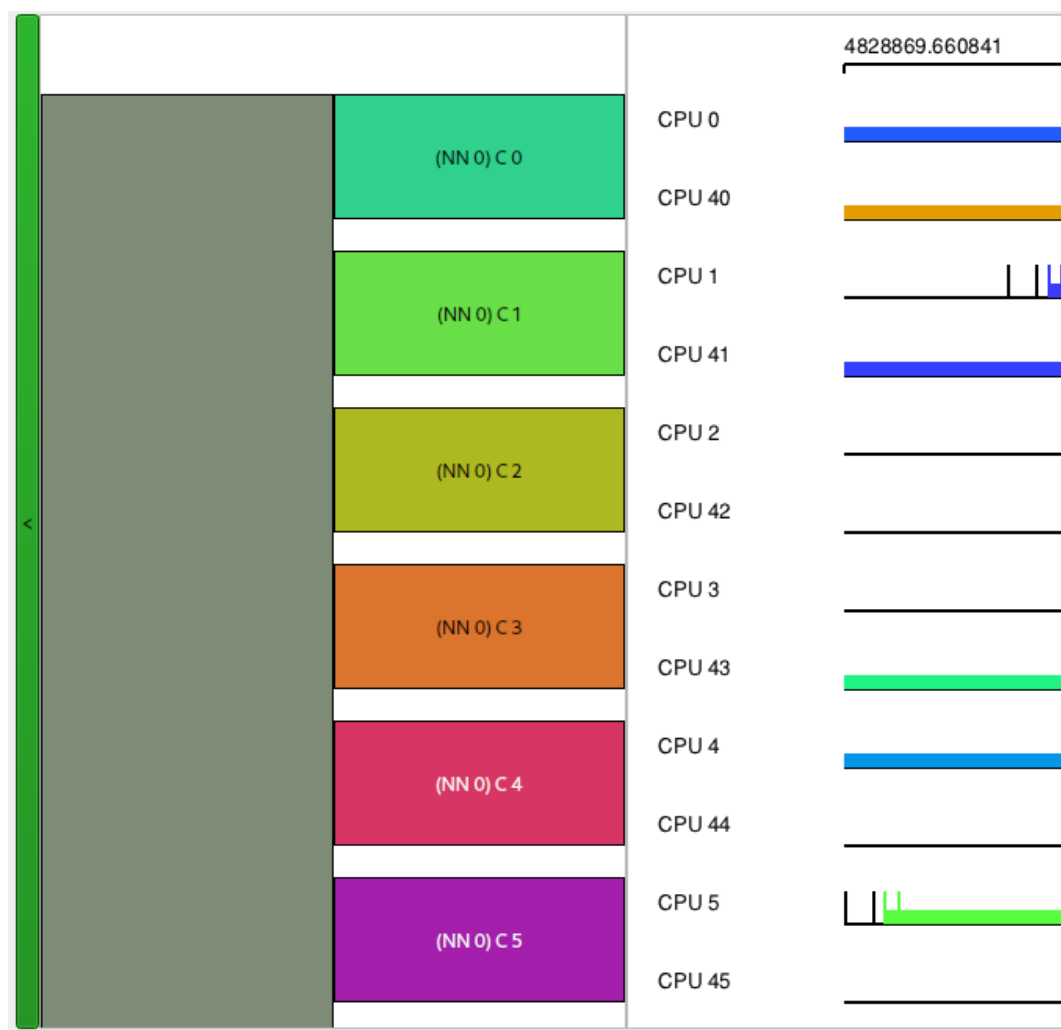
Součástí vykresleného topologického stromu jsou pouze vrcholy pro NUMA uzly a jádra, kterých jsou CPU z grafu součástí. Pokud tedy některé CPU grafy schováme, tak i zmenšíme zobrazení stromu na relevantní části topologie, tj. ty, které obsahují CPU viditelných CPU grafů. Topologický strom lze rozdělit na dvě vrstvy, na „C“ vrstvu pro jádra a „NN“ vrstvu pro NUMA uzly. Strom je navíc zobrazen tak, že vrstvy jdou zleva doprava a vpravo od topologické plochy jsou CPU grafy. Pak můžeme plynulým pohledem zprava doleva zjistit, jakému jádru CPU patří a i jakému NUMA uzlu. Vrstva NN je schována, pokud by byl zobrazen pouze jeden vrchol z této vrstvy, tj. všechna CPU v grafu trasování náleží jednomu NUMA uzlu.

Vrcholy/bloky topologického stromu jsou vždy zabarveny průměrnou barvou svých přímých pravých následníků. Vrcholy pro jádra získávají barvu CPU z KernelSharku. Značka každého vrcholu je buď černý nebo bílý text. To je dáno světlostí použité barvy bloku.

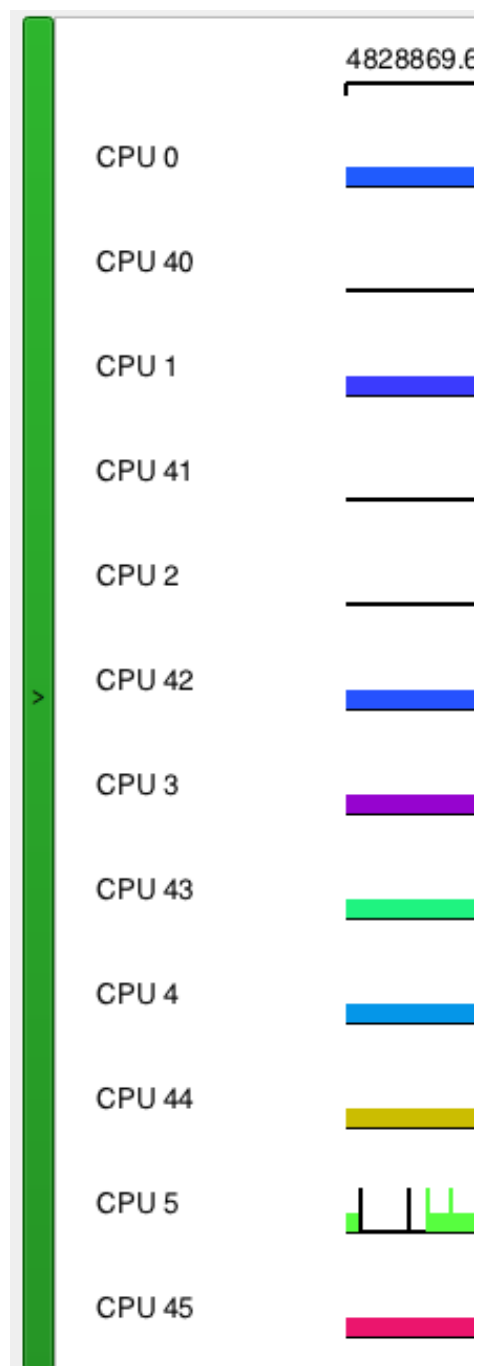
Značky ve vrcholech topologického stromu jsou zkratky NN, nebo C, dané vrstvou stromu, které vrchol patří. Vedle nich je pak zobrazen i logický index prvku topologie v této vrstvě. Dohromady pak text unikátně značí prvek v topologii. Pokud je NN vrstva viditelná, přidává se před značku vrcholu jádrové vrstvy do závorek značka vrcholu NUMA uzlu, který vlastní jádro tohoto vrcholu. Pokud přejedeme myší přes vrchol v topologickém stromě, zobrazí se nám plovoucí vysvětlivka, ve které je delší název pro vrchol. Například pro vrchol označený „(NN 1) C 34“ se zobrazí „Core 34 in NUMA Node 1“, nebo pro „NN 3“ se zobrazí „NUMA Node 3“. Obrázek 9.6 ukazuje vysvětlivky při práci.

Přeuspořádání CPU grafů

Je možné, že topologický strom očekává pro svou strukturu jiné uspořádání CPU grafů, než jaké by KernelShark obvykle provedl. Obvykle, tj. i ve výchozím pohledu, KernelShark uspořádá CPU dle indexů, které získaly od operačního

Obrázek 9.4 Vídítelný topologický strom a zelené skrývající tlačítko vlevo

Obrázek 9.5 Skrytá plocha pro zobrazení topologií a zelené skrývací tlačítko vlevo

systému. U stromového pohledu jsou uspořádány pomocí logických indexů svých a prvků topologie, kterým patří. Nejprve se třídí podle logického indexu NUMA uzlu, pak podle logického indexu jádra a až poté podle logického indexu CPU. Setříděná sekvence by pak mohla vypadat následovně jako (0, 0, 0), (0, 0, 4), (0, 1, 1), (1, 2, 2), (1, 2, 3), kde složky třetice jsou právě logické indexy (první jsou NUMA uzly, pak jádra, pak procesory/CPU).

V CPU grafech a zbytku KernelSharku se stále používají OS indexy pro CPU. Pokud jsou logické indexy stejné jako OS indexy, pak uspořádání CPU grafů nemění.

Reorganizací CPU grafů jednoho streamu nevynutíme reorganizaci CPU grafů jiného streamu.

Znázorníme situaci reorganizace na obrázcích. Obrázek 9.7 zobrazuje výchozí řazení podle OS indexů. Obrázek 9.4 má grafy kvůli topologickému stromu přeuspořádané.

9.5.4 Podpora relací

Konfigurace streamů pro NUMA TV mohou být uloženy do relací. Každý stream má pak v relačních datech uložen vybraný pohled a cestu k topologickému souboru. Importováním relace se automaticky nakreslí i topologické stromy, žádají-li to nějaké streamy.

9.5.5 Buggy a chyby

Jediný bug, o kterém autor ví, je že při načítání relace s aktivní NUMA TV je možné, že se nezobrazí celý topologický strom pro stream, tj. některá poslední CPU nebudou pokryta tímto stromem. Příčina ani řešení nejsou známy.

9.6 Rozšíření

Tato sekce představí některá rozšíření, která by modifikaci zjednodušila, nebo by dodala nové funkce. Upozornujeme, že se mohou objevit rozšíření, která upravují čistě implementaci, například zlepšují čitelnost kódu - u těchto se očekává znalost kódu vylepšení. Takové části budou vždy označeny v první větě jejich sekce.

Více pohledů

NUMA TV dokáže v současnosti zobrazit pouze topologii, která dělí systém, tj. stroj, podle NUMA uzlů, jader a procesorů. Ačkoliv je modifikace hůře rozšiřitelná (viz kritika o rozšiřitelnosti 9.7), šlo by s trochou práce přidat další pohledy a další vizualizace topologie. Jednou z možností je zobrazení topologie procesorových modulů, kde by se namísto NUMA uzlů použily procesorové moduly. Tím bychom mohli například zjistit, který z nich je nejvíc namáhaný. Navíc by šlo k této vizualizaci opět použít nějaký strom, klidně i nějaký odlišný od blokového.

Skládání částí stromu

Původně měly být stromy skladatelné, tj. kliknutím na vrchol ve stromu by byl vrchol skryt a grafy s ním spojené schovány, ale jelikož se nejednalo o zásadní

funkcionalitu, nebyly dodány. To ale neznamená, že jej nelze doplnit. Nástinem řešení by bylo přidat akci na událost kliknutí levého tlačítka myši, kterou se aktivuje kód podobný tomu, který je spuštěn při schování CPU grafů přes dialog, kterým bychom skryli jak CPU grafy, tak i bloky stromu topologie. Pak by bylo ještě nutné dodat nějaký grafický prvek pro schované vrcholy do topologické plochy, kterým bychom schovaný blok opět zviditelnili.

Toto rozšíření se pojí s předchozím, jelikož by bylo i možné dodat něco jako „stromový pohled +“, který by dělal to samé, co nynější stromový pohled, ale dodal by topologickému stromu schopnost být skládán.

Barva uzlů topologického stromu

Barvení NUMA uzlů v topologickém stromu není v praxi moc hezké, jelikož barvy jader se smíchají většinou do hnědé nebo šedé. Možná by šlo najít lepší barvení, například dát blokům NUMA uzlů nějaké dobře oddělené barvy (pro tři uzly třeba červenou, zelenou a modrou) a barvy jader by se pak jen lišily odstínem této hlavní barvy, třeba by byly jejich bloky temnější s rostoucím logickým indexem.

Konfigurační dialogy by mohly být zobecněny

(Tato úprava očekává znalost kódu implementace.)

Couplebreak i NUMA TV mají velmi podobné konfigurační dialogy, viz obrázek 9.8. Kód pro každý vytváří separátní třídu, ale šlo by je sjednotit do jedné třídy, které bychom při konstrukci pro specifickou modifikaci předali chování tlačítka **Apply** a obsah konfigurací pro každý stream. Rozšíření by pak hlavně snížilo duplicitní kód, který tyto konfigurační dialogy sdílí, zároveň by ale i představovalo použitelný dialog pro případné další modifikace, které by se týkaly jednotlivých streamů.

9.7 Kritika

V této sekci autor kriticky zhodnotí své řešení. Každá kritika má nadpis a popis a dále buď obsahuje obranu proti ní, nebo souhlas s předneseným problémem. Upozorňujeme, že se může objevit kritika, která se týká čistě implementace, tj. jenom toho, jak je řešení napsáno, nikoli řešení samotné. Taková kritika bude obsahovat v první větě svého popisu označení, že očekává znalost kódu implementace.

Nemožnost upravovat aktivní topologie

V našem řešení se skoro nikdy neupravují konfigurace a vizualizace topologie, namísto toho se skoro vždy vytvoří nový objekt a starý se zahodí. To je hlavně dáno tím, že tyto operace se nedějí často, nemají tedy velkou ani časovou, ani prostorovou cenu, navíc je řešení pak jednodušší. Proto jsou pak akce úpravy často spíše akce smazání a přidání nových objektů.

Dialogy namísto standardních výstupů

KernelShark sice používá standardní výstup na některé zprávy, nicméně bylo by možná lepší použít vyskakovací okénka pro NUMA TV zprávy, které se nyní tisknou na standardní výstup či standardní chybový výstup. Se standardními výstupy se lépe pracuje, proto byly zvoleny, nicméně pro dokonalejší řešení by byly grafické zprávy lepší, alespoň pro zprávy informačního typu.

Topologie jako součást datové struktury streamu

Je možné se zamyslet nad tím, proč není NUMA TV konfigurace součástí datové struktury streamů jako Couplebreak, je-li na ně silně vázána. To je férová kritika a tento přístup by mohl fungovat. Přístup se samostatnými konfiguracemi byl zvolen jelikož streamy byly navrženy jako zdroje dat a metadat trasování. Couplebreak pak k těmto datům mohl přidat kontrolní proměnné, které vylepšily dělení trasovacích dat. Vedle toho NUMA TV modifikace není s trasováním prakticky tak spojená, jenom chce ukázat topologii systému vedle trasování, aby mohl uživatel příjemněji analyzovat chování systému v jednom programu. Identifikátory streamů používá hlavně pro navázání topologických stromů na CPU grafy, ale trasování a jeho data ji už tak moc nezajímají.

Rozšiřitelnost

(Tato kritika očekává znalost kódu implementace.)

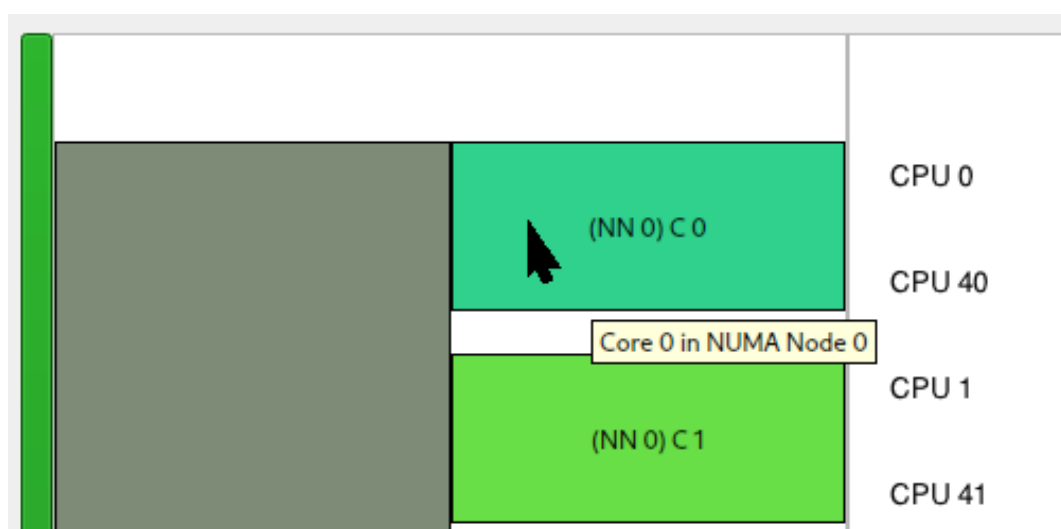
Současná implementace NUMA TV není tak snadno rozšiřitelná, jak by mohla být. Pokud chceme zobrazit další topologie, tak nestačí pouze přidání nových pohledů, typů vizualizace a propojení s konfigurací, jelikož modifikace očekává třídy specifické pro NUMA topologie.

Více rozšiřitelné řešení by mohlo mít nějaké rodičovské třídy pro vizualizace a konfigurace, se kterými by pracoval zbytek KernelSharku, vedle nových pohledů a tlačítek v konfiguraci. Třídy pro NUMA topologie by byly dětmi těchto rodičů a musely by splnit nějaká rozhraní, aby se jim správně zobrazovaly jejich stromy.

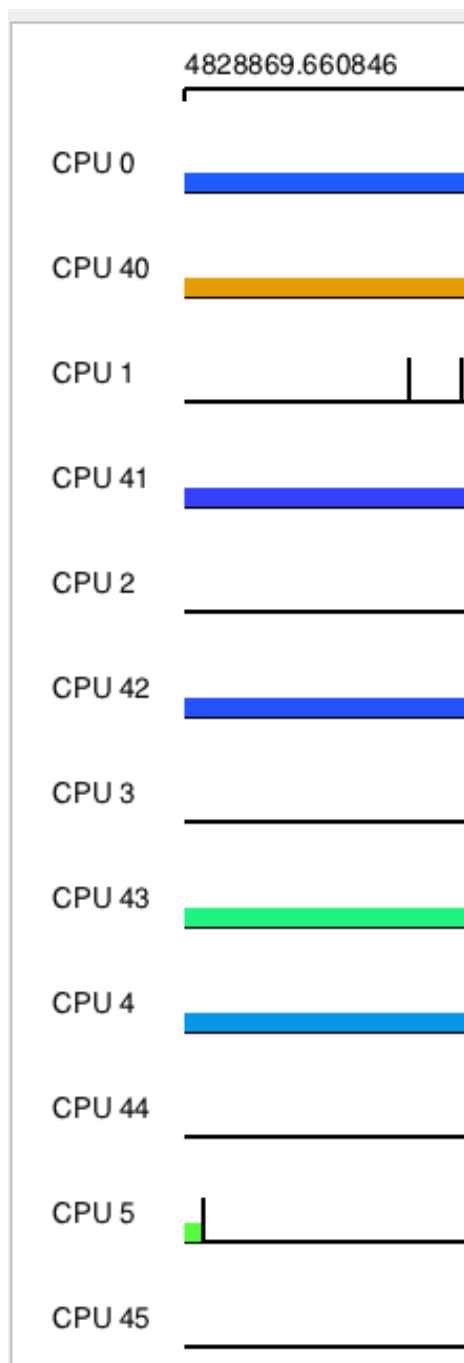
9.8 Zhodnocení splnění požadavků

Modifikace není u žádného z otevřených streamů aktivní, dokud není zapnuta skrze konfigurační dialog. Uživatel tak vůbec o NUMA TV při práci vědět nemusí, může si maximálně všimnout tlačítka, kterým právě zapne konfigurační dialog. Navíc, pokud soubor s relačními daty neobsahuje data pro NUMA TV, tak bude modifikace jednoduše používat výchozí hodnoty, program kvůli tomu nespadne ani nenahlásí chybu. Tím splňujeme obecný požadavek *minimálního vlivu*. NUMA TV se dá označit za úplně nový modul pro KernelShark, navíc jenom rozšiřuje chování u míst, kde byly modifikovány původní funkce a struktury, nemění jejich původní záměry. Takže splňuje i obecný požadavek *chování se jako rozšíření*. Obecný požadavek na *stylovou podobnost* se musí ověřit čtením kódu provedených změn, nicméně rychle lze například nahlédnout, že NUMA TV používá stejné velikosti písmen pro třídy jako zbytek KernelSharku.

Vlastní požadavky, tj. cíle, jsme splnili navržením řešení v analýze právě podle nich.

Obrázek 9.6 Vysvětlivka zobrazená při přejetí kurzoru myši nad vrcholem v topologickém stromu

Obrázek 9.7 Výchozí řazení CPU grafů podle OS indexů

Obrázek 9.8 Obecný formát konfiguračních dialogů pro NUMA TV a Couplebreak.

10 Dodatečná vylepšení

Jedná se o vylepšení, která vznikla kvůli ostatním vylepšením, nebo jako rychlá zlepšení chování KernelSharku. Pro každé z nich bude stručně popsán návrh, řešení, použití a případná varování.

10.1 Aktualizace kódu zaškrťávacích políček

Nejpřímějším zlepšením byla aktualizace grafického kódu, aby využíval novější Qt API pro zaškrťávací políčka. V nové API se nahrazuje funkce `QCheckBox::stateChanged` za `QCheckBox::checkStateChanged`. Hlavní změna se týká v argumentu značící zaškrtnutí - předtím stačilo dodat argument typu `int`, od Qt 6.7 ale nová funkce vyžaduje jednu z enumerovaných možností specifických pro `QCheckBox`.

Aktualizace nakonec spočívala pouze v nahrazení signálu `stateChanged` na `checkStateChanged` a použití výčtových hodnot (dle původního čísla) namísto pouze celých čísel.

KernelShark původně vynucoval v sestavení Qt verze 6.3, nyní vyžaduje alespoň verzi 6.7, aby mohl využít novější signál pro zaškrťávací políčka.

Změněné soubory: nejvyšší *CMakeLists.txt* KernelSharku (v `KS_fork` adresáři), *KsTraceViewer.hpp/cpp*, *KsCaptureDialog.hpp/cpp*, *KsMainWindow.hpp/cpp*. Značkou modifikace v C++ kódu a CMake instrukcích je `UPDATE CBOX STATES`.

Pokud mají v plánu vývojáři KernelSharku či jeho pluginů dále pracovat s KernelSharkem, musejí tedy použít alespoň Qt6 verze 6.7.0.

10.2 Zpřístupnění barev užívaných v grafu

Modifikace je pouze zpřístupnění barevných tabulek, které KernelShark používá pro streamy, CPU a procesy. Díky zpřístupnění pak mohou tyto tabulky využívat i jiné části programu, nebo i pluginy. Jedná se o pouhé získání `const` reference na objekty využívané uvnitř `KsGLWidget` objektu. Přirozeně se jedná o malé úpravy, lokalizované v souboru *KsGLWidget.hpp*, se kódovou značkou `GET COLORS`. K využití této modifikace stačí mít přístup k GL objektu a zavolat nové metody.

K využití přes pluginy se váže varování - pokud si KernelShark uloží do relace plugin, který využívá tuto modifikaci, ale načtení pluginu není dokonalé, program při první snaze o získání hodnoty z jakékoliv z tabulek spadne. Plugin je nedokonale načten vždy, pokud KernelShark načte relaci s daným pluginem, ale ten není předem explicitně načten uživatelem, tedy skrze argumenty při spouštění, nebo přes GUI. Další možnou podmínkou je, že plugin není postaven jako oficiální pluginy KernelSharku, tedy během sestavování KernelSharku samotného. Takto lze postavit například plugin `Stacklook`. Tato podmínka ovšem nebyla rigorózně otestována a je to spíše pouhá domněnka. Chybě se lze vyhnout třemi způsoby: buď uživatel vždy explicitně načte plugin, nebo plugin nebude tyto tabulky využívat, nebo bude obsahovat výchozí hodnotu, kterou použije namísto tabulek při načtení z relace - barevné tabulky se využijí až později, například až pokud si je uživatel zapne v konfiguraci pluginu.

Tuto modifikaci využívají pluginy Stacklook a Naps pro barvy procesů, a modifikace NUMA Topology Views pro barvy procesorů.

Příklad: Stacklook nabízí možnost barvit tlačítka dle barev procesů, kterým patří, viz obrázek 10.1.

10.3 Reakce objektů v grafu na přjetí myši

Tato modifikace dodala všem potomkům třídy `KsPlot::PlotObject`, jednodušší plot-objekty, veřejnou metodu pro reakci na přjetí myši a redefinovatelnou privátní virtuální metodu, kterou veřejná metoda volá pro viditelný objekt. Privátní metoda má výchozí definici prázdnou. Krom toho je dodána detekce přjetí přes plot-objekt v grafu a reakce na přjetí. Toto chování bylo vsunuto na konec zpracování události pohybu myši a funguje podobně jako detekce dvojitého kliknutí. Soubory s modifikací: *KsPlotTools.hpp* s novými metodami a *KsGLWidget.cpp* pro vsunutou detekci a reakci. Kódová značka modifikace je `MOUSE HOVER PLOT OBJECTS`.

Nabízí se zde otázka, zdali je toto dostatečně výkonná implementace - myš se pohybuje často, objektů může být mnoho. Řešení musí vždy projít všechny plot-objekty a u každého se rozhodnout, zdali reagovat na myš či nikoliv. Při praktickém použití s rozumnými limity pro zobrazované plot-objekty (nedává smysl neustále zobrazovat tlačítka Stacklooku nad každým prvkem grafu, vedlo by to k přemíře informací) nenastaly problémy a nejvíc program zpomaloval objem dat a náhlé vykreslování objektů, nikoliv práce této modifikace. Pokud bude ale objektů příliš mnoho, výkon může být ovlivněn. Proto se optimalizace výkonu nechává jako *rozšíření* této práce. Inspirací může být nahrazení lineárního prohledávání for-cyklem vyhledáváním přes souřadnice, tedy přes nějaké mapování souřadnic na objekty na těchto souřadnicích.

Tuto modifikaci používá hlavně plugin Stacklook.

10.4 Měnitelné nápisy v hlavičce grafu

Tato modifikace přidává do souborů *KsTraceGraph.hpp/cpp* veřejnou funkci, s níž lze přepsat obsah informačního řádku KernelSharku. Jedná se o funkci typu setter, pouze nastaví hodnoty nápisů v informačním řádku.

K použití stačí mít k dispozici `KsTraceGraph` objekt. Pak se dá s modifikací pracovat i v pluginech a jiných částech KernelSharku.

V kódu lze tuto modifikaci nalézt pod značkou `PREVIEW LABELS CHANGEABLE`.

I zde se objevuje bug ze sekce o zpřístupnění barev využívaných v grafu, jenom se tentokrát netýká tabulek, nýbrž informačního řádku. Zde ale nelze spoléhat na nějaké výchozí hodnoty, tedy uživatel musí buď plugin vždy explicitně načíst, nebo nepoužívat plugin využívající tuto modifikaci.

Příklad použití: tlačítka Stacklooku (v červeném kroužku) žádají na přjetí myši o zobrazení několika prvků zásobníku kernelu, viz obrázek 10.2.

10.5 NoBoxes

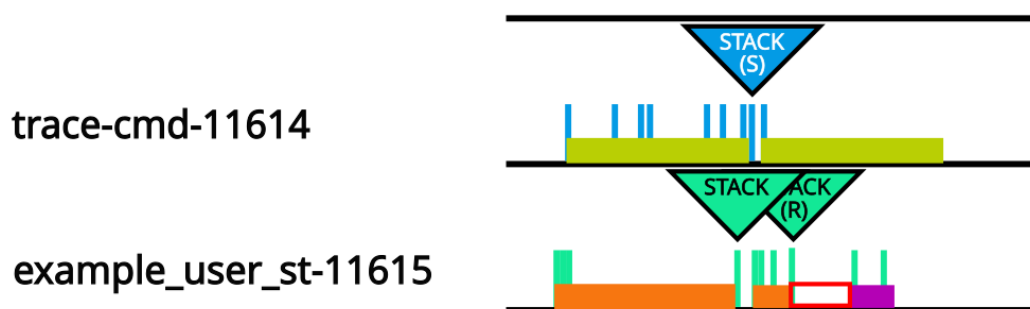
Jak popsala čtvrtá kapitola, chtěli bychom některé záznamy při vykreslování ignorovat, jinak se nám může zobrazovat falešná práce v grafu. Vykreslování obdélníků mezi záznamy se děje při každém vykreslení grafu. Ovlivnit obdélníky dokáže v této chvíli máloco. Pracuje se zde s biny, tedy sdruženími jednoho či více záznamů. V binech se pak nelze na mnoho spolehnout, ale můžeme použít data viditelnosti, u kterých KernelShark ukládá i nastavení speciálních chování. Viditelnost binu lze ovlivnit viditelností záznamů, které sdružuje.

Vylepšení vytvořilo novou masku viditelnosti pro záznamy, `KS_DRAW_TASK-BOX_MASK`. Tato maska značí, zda se záznam účastní kreslení mezi-záznamových obdélníků. Vykreslování pak bylo upraveno tak, že pokud bin využije viditelnost záznamu, který se nemá účastnit kreslení obdélníků, pak obdélníky budou při kreslení tento bin ignorovat.

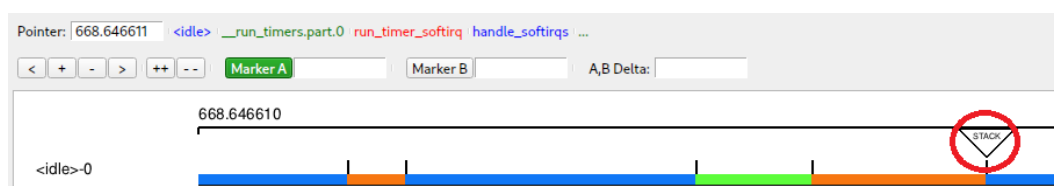
Na výběr záznamů, kteří budou masku používat, byl vytvořen plugin pro tuto modifikaci, nese název NoBoxes. V jeho kódu jsou zapsány události, na jejichž záznamy má být maska použita, plugin pak lze zapínat a vypínat jako každý jiný. Pokud plugin není načten, modifikace nemá na chod KernelSharku vliv.

Příklad fungujícího vylepšení je na obrázku 10.3. Oproti minulému obrázku (obrázek 4.1) ubylo několik obdélníků a graf nyní odpovídá skutečné práci.

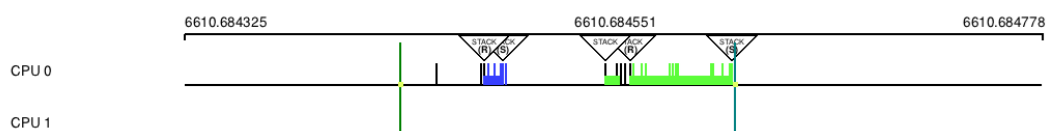
Problém tohoto vylepšení je ale právě vykreslování obdélníků. Vykreslování se děje často a použitá implementace tohoto vylepšení při grafických změnách v hlavním okně KernelSharku obdélník vykreslí i pokud by neměl projít novým filtrováním. Při častých změnách pak nastává problikávání obdélníků. Oprava byla označena za rozšíření, jelikož objem práce k tomuto dodatku byl odhadnut na příliš velký a vytvořený best-effort přístup funguje, ačkoliv ne dokonale.

Obrázek 10.1 Stacklook tlačítko využívá barvu, kterou KernelShark udělil procesu.

Obrázek 10.2 Při přejetí kurzorem myši se vlevo nahoře informační řádek změní.

Obrázek 10.3 Vylepšení donutí některé obdélníky k tomu, aby nebyli nakresleny.

Závěr

Shrňme bakalářskou práci. Nejprve jsme si uvedli oblast zájmu, tj. trasování na Linuxu, kde jsme si ukázali, jak Linux podporuje trasování na systému a uvedli jsme i nějaké nástroje, které trasování umožňují (tracepointy), či zjednodušují (Trace-cmd). V následující kapitole jsme se podívali na vizualizaci trasování, zejména na některé nástroje, které vizualizují různá trasovací data, např. HPerf nebo Flame Graphs. Třetí kapitola popsala KernelShark, jeho strukturu a návod k použití. Tím jsme si omezili kontext pro software, který jsme popisovali v dalších kapitolách.

Ve čtvrté kapitole jsme analyzovali, jak bychom mohli KernelShark zlepšit, ať už skrze pluginy nebo modifikaci zdrojového kódu. Požadavky extrahované z této kapitoly jsme pak použili pro několik vylepšení, která jsme popsali v jejích samostatných kapitolách, včetně technické analýzy, vývojové a uživatelské dokumentace, kritiky a rozšíření. Vytvořili jsme pluginy Naps a Stacklook, první pomáhá vizualizovat nečinnost procesů a druhý dává uživateli příjemnější způsob prohlížení záznamů zásobníku kernelu. Krom pluginů jsme i modifikovali kód KernelSharku modifikacemi Record Kstack, Couplebreak a NUMA Topology Views. První modifikace byla lehká a dodala GUI od KernelSharku pro Trace-cmd jednoduchý ovládací prvek, přes který lze nastavit zaznamenávání zásobníků kernelu při trasování. Couplebreak naučil KernelShark rozdělovat některé události, čímž se stal zdrojem kompatibility pro pluginy, které by se jinak o události přely, například pluginy Naps a sched_events. Poslední modifikace, NUMA Topology Views, přidala KernelSharku novou součást, se kterou může KernelShark zobrazovat vedle trasovacích dat i NUMA topologii systému. Vedle hlavních pluginů a modifikací jsme pak dodali i dodatečná vylepšení, která nám zjednodušila práci s programem, nebo opravovala méně důležité problémy KernelSharku, např. kód, který bude brzy nepodporován.

Seznam obrázků

2.1	Ukázka GUI HPerf	27
2.2	FlameGraph pro čas na CPU procesu programu Tar	27
2.3	Ukázka sunburst grafu v akci	29
2.4	Ukázka GUI TraceSharku	30
3.1	Čerstvě spuštěný KernelShark	34
3.2	KernelShark se zvýrazněným dělením hlavního okna	34
3.3	Aktivní pokročilý filtr - žádná událost nevyhovuje podmínkám . .	37
3.4	KernelShark GUI pro práci Trace-cmd	37
4.1	Ne všechny obdélníky mezi záznamy by se měly vykreslovat, některé tvoří iluzi opravdové práce.	48
5.1	Zvýraznění změn této modifikace viditelných v GUI	51
6.1	Fungující Stacklook	60
6.2	Okénko se správou pluginů	60
6.3	Konfigurační okno Stacklooku pro modifikovaný KernelShark . . .	62
6.4	Konfigurační okno Stacklooku pro nemodifikovaný KernelShark .	62
6.5	Tlačítka s výchozími barvami	63
6.6	Tlačítka využívající barvy procesů	63
6.7	Tlačítka s konfigurovanými barvami	63
6.8	Reakce tlačítek na přejetí kurzorem myši	65
6.9	Chování informačního řádku při velkém offsetu do zásobníku . . .	65
6.10	Několik oken detailních pohledů představující svou strukturu . . .	69
7.1	Submenu tools s modifikací tlačítkem pro konfiguraci Couplebreaku.	79
7.2	Dva streamy jsou otevřené, v jednom z nich je aktivní Couplebreak.	79
7.3	V jednoduchém filtru lze vybírat i Couplebreak události.	80
8.1	Fungující Naps	92
8.2	Okénko se správou pluginů se záznamem pro plugin Naps	92
8.3	Konfigurační dialog pro plugin Naps	93
8.4	Tlačítko na vyvolání konfiguračního dialogu pluginu Naps	93
8.5	Hrany obdélníku mají stejnou barvu, jako jeho vnitřek	95
8.6	Hrany obdélníku používají barvu procesu	95
8.7	Dialog signalizuje úspěšnou změnu konfigurace pluginu	95
8.8	Obdélníky, které nejsou dostatečně široké, nezobrazí název předchozího stavu	95
9.1	Blokový strom (vlevo) a klasická grafová reprezentace stromu (vpravo)	111
9.2	Neaktivní NUMA TV v KernelSharku není vizuálně přítomna . .	111
9.3	Aktivní NUMA TV pro jeden otevřený stream	113
9.4	Viditelný topologický strom a zelené skrývací tlačítko vlevo . . .	114
9.5	Skrytá plocha pro zobrazení topologií a zelené skrývací tlačítko vlevo	115

9.6	Vysvětlivka zobrazená při přejetí kurzoru myši nad vrcholem v topologickém stromu	120
9.7	Výchozí řazení CPU grafů podle OS indexů	121
9.8	Obecný formát konfiguračních dialogů pro NUMA TV a Couplebreak.	122
10.1	Stacklook tlačítko využívá barvu, kterou KernelShark udělil procesu.	126
10.2	Při přejetí kurzorem myši se vlevo nahoře informační řádek změní.	126
10.3	Vylepšení donutí některé obdélníky k tomu, aby nebyli nakresleny.	126

A Přílohy

A.1 První příloha